

Katedra: Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky
Studijní program: Sociální práce
**Studijní obor
(kombinace):** Penitenciární péče

ORGANIZOVANÝ ZLOČIN ORGANISED CRIME

Bakalářská práce: 10-FP-KSS-4028

Autor:
Josef PENZ

Podpis:

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Konzultant: -

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
131	51	10	7	17	1+CD

V Liberci dne: 1. 4. 2011

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program Sociální práce)

pro (kandidát): Josef Penz
adresa: Dr. Randy 11, 466 01 Jablonec nad Nisou
studijní obor (kombinace): Penitenciární péče
Název BP: **Organizovaný zločin**
Název BP v angličtině: **Organized Crime**
Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.
Konzultant:
Termín odevzdání: duben 2011

Poznámka: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 1. 4. 2010

děkan

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): Josef Penz

Datum: 4.6.2010

Podpis:

Název BP: ORGANIZOVANÝ ZLOČIN

Vedoucí práce: PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Podpis:

Cíl: Zjistit soudobé názory společnosti k výskytu a míře vlivu organizovaného zločinu na státní správu ČR.

Požadavky: Formulace teoretických východisek, projektování průzkumu, sběr dat. Vyhodnocení dat, jejich interpretace a formulace závěrů.

Metody: dotazník

Literatura: NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy: aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. Praha: Eurounion, 2003. ISBN 80-7317-026-4.

NĚMEC, Miroslav. *Organizovaný zločin: Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. Praha: Naše vojsko, 1995. ISBN 80-206-0472-3.

NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha: Themis, 2003. ISBN 80-7312-018-6.

SCHEINOST, Miroslav. aj. *Organizovaný zločin a korupce v dokumentech OSN a Rady Evropy: sborník dokumentů OSN a Rady Evropy k problematice organizovaného a transnacionálního zločinu, korupce a konfiskace výnosů ze zločinu. 1. Díl*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995.

SCHEINOST, Miroslav. *Organizovaná kriminalita z pohledu kriminologie a trestního práva: sborník studií k problematice organizované kriminality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-07-X.

SCHEINOST, Miroslav. *Výzkum struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-32-0.

SOUTHWELL, David. *Historie organizovaného zločinu: pravdivý příběh o tajemstvích dnešního podsvětí*. Praha: Fortuna Libri, 2009. ISBN 978-80-7321-466-1.

ŠTURMA, Pavel, aj. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-305-1.

Čestné prohlášení

Název práce: Organizovaný zločin

Jméno a příjmení autora: Josef Penz

Osobní číslo: P08000189

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména § 60 – školní dílo.

Prohlašuji, že má bakalářská práce je ve smyslu autorského zákona výhradně mým autorským dílem.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

Prohlašuji, že jsem do informačního systému STAG vložil/a elektronickou verzi mé bakalářské práce, která je identická s tištěnou verzí předkládanou k obhajobě a uvedl/a jsem všechny systémem požadované informace pravdivě.

V Liberci dne: 1. 4. 2011

Josef Penz

Název bakalářské práce:	Organizovaný zločin
Jméno a příjmení autora:	Josef Penz
Akademický rok odevzdání bakalářské práce:	2010/2011
Vedoucí bakalářské práce:	PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Anotace:

Bakalářská práce se zabývá problematikou organizovaného zločinu. Uvádí hlavní znaky a způsoby fungování organizovaného zločinu v České republice i ve světě. Ukazuje vývoj jednotlivých forem páchání organizované trestné činnosti. Sleduje trendy organizovaného zločinu a rizika spojená z jeho napojení na články státní správy České republiky. Pozornost je věnována možnostem boje proti organizovanému zločinu jak z hlediska legislativy České republiky, tak z hlediska legislativy Evropské unie. Výsledky provedeného průzkumu ukazují názor respondentů jako součásti soudobé české společnosti na míru vlivu organizovaného zločinu na státní správu České republiky. Tento názor je velmi důležitým indikátorem pocitu bezpečí občanů a jejich důvěry v demokratické principy naší společnosti.

Klíčová slova: organizovaný zločin, mafie, korupce, státní správa, demokracie, ochrana společnosti

Title of Bachelor thesis:	Organized Crime
Author:	Josef Penz
Academic year:	2010/2011
Thesis supervisor:	PhDr. Jan Sochůrek, Ph.D.

Anotation:

This bachelor thesis deals with the problems of the organized crime. It presents its main characteristics and methods how the organized crime operates in the Czech Republic and in the world. It also shows trends in the organized crime and risks that comes with its connection with parts of the public administration in the Czech Republic. Thesis is focused on possibilities how to fight the organized crime, taking into consideration the legislation of both – the Czech Republic and the European Union. Outcomes of the conducted research shows respondent's opinion as a part of today's Czech society how strong is the influence of the organized crime on the public administration in the Czech Republic. This opinion is very important indicator of how safe the citizens feel, and how strong is their confidence in democratic principles of our society.

Keywords: organized crime, mafia, corruption, public administration, democracy, protection of society

Obsah

1	Úvod	10
2	Teorie vzniku „zločinu mocných“ z pohledu sociologie	12
3	Charakteristika organizovaného zločinu	14
3.1	Typy skupinové trestné činnosti	15
3.2	Typy organizované kriminality	17
3.2.1	Mafiánský typ organizované kriminality	17
3.2.2	Moderní typ (manažersko-podnikatelský)	18
4	Formy organizované kriminality	19
4.1	Organizovaná hospodářská kriminalita	20
4.2	Drogová organizovaná kriminalita	22
4.3	Bankovní a poštovní loupeže	24
4.4	Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami	26
4.5	Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce	28
4.6	Krádeže motorových vozidel	31
4.7	Vydírání poplatků za fiktivní ochranu (racketeering)	34
4.8	Krádeže uměleckých a starožitných předmětů	36
4.9	Počítačová kriminalita	39
4.10	Korupce	43
4.11	Praní špinavých peněz	46
4.12	Podvodné zneužití „bílých koní“	48
4.13	Terorismus	49
4.14	Organizovaná trestná činnost motocyklových zločineckých gangů	51
4.15	Organizovaná trestná činnost pytláckých zločineckých gangů	53

5	<u>Boj proti organizovanému zločinu a korupci - jeho metody</u>	56
5.1	<u>Rozdělení obecných opatření</u>	56
5.2	<u>Orgány boje proti organizovanému zločinu v ČR</u>	57
5.2.1	<u>Zpravodajské služby</u>	57
	<u>BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA</u>	57
	<u>ÚŘAD PRO ZAHRANIČNÍ STYKY A INFORMACE</u>	58
	<u>VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ</u>	58
5.2.2	<u>Policie České republiky</u>	59
	<u>ÚTVAR PRO ODHALOVÁNÍ ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU SLUŽBA KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ (ÚOOZ)</u>	59
	<u>NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA (NPC)</u>	60
	<u>ÚTVAR PRO ODHALOVÁNÍ KORUPCE A FINANČNÍ KRIMINALITY SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ</u>	61
	<u>NÁRODNÍ ÚSTŘEDNA INTERPOLU V ČESKÉ REPUBLICE</u>	62
	<u>ÚTVAR RYCHLÉHO NASAZENÍ</u>	63
6	<u>Mezinárodní instrumenty proti organizovanému zločinu</u>	64
6.1	<u>Dokumenty proti organizovanému zločinu v rámci OSN</u>	65
6.1.1	<u>Neapolská politická deklarace a Celosvětový akční plán</u>	66
6.2	<u>Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu</u>	67
7	<u>Mezinárodní a evropské instrumenty proti korupci</u>	70
7.1	<u>Protikorupční instrumenty Rady Evropy</u>	70
7.1.1	<u>Skupina států proti korupci</u>	71
8	<u>Mezinárodní smlouvy a trestní právo ČR</u>	72
8.1	<u>Mezinárodní smlouvy proti organizovanému zločinu</u>	73
8.2	<u>Mezinárodní smlouvy proti korupci</u>	75

9 Shrnutí teoretické části	76
10 Praktická část	75
10.1 Vize	78
10.2 Cíl průzkumu	79
10.3 Vzorek respondentů	79
10.4 Základní metody průzkumu a jeho fáze	79
10.5 Formulace předpokladů	80
10.6 Vymezení otázek šetření	80
10.7 Relevance souměřitelnosti vzorků respondentů	81
10.8 Názory respondentů a jejich srovnání	83
10.8.1 Normalita výskytu korupce	84
10.8.2 Vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu ČR	86
10.8.3 Úřady a orgány ovlivněné korupcí	90
10.8.4 Širší pohled na výskyt a vliv organizovaného zločinu	92
10.8.5 Závažnost vlivu organizovaného zločinu z hlediska následků	97
10.8.5.1 Analýza skupiny „radikálů“	98
10.8.6 Závažnost vlivu organizovaného zločinu z hlediska sféry výskytu	99
10.8.7 Budoucnost organizovaného zločinu a korupce jako jevu	104
10.8.8 Efektivita prostředků k předcházení korupce	107
10.8.9 Efektivita legislativních prostředků	111
10.8.10 Vliv sdělovacích prostředků	112
10.8.11 Nezávislost sdělovacích prostředků	116
10.8.12 Objektivita informací z jednotlivých medií	119
10.8.13 Vyhodnocení předpokladů	122
10.8.14 Shrnutí praktické části	123

11	<u>Závěr</u>	125
12	<u>Návrh opatření</u>	127
13	<u>Použité zdroje</u>	129
14	<u>Seznam příloh</u>	131
15	<u>Přílohy</u>	132
15. 1	<u>Příloha A – dotazník</u>	133

1 Úvod

Tématem bakalářské práce je názor soudobé společnosti na výskyt a míru vlivu organizovaného zločinu na státní správu České republiky. Soudobá společnost v České republice je téměř každodenně prostřednictvím sdělovacích prostředků informována o činnosti skupin zabývajících se organizovaným zločinem na různých úrovních a o korupci státních úředníků. Velmi často tak slyšíme o předražených státních zakázkách na nákup vojenské techniky, techniky pro policii, či výběru firmy, která bude stavět silnice a s tím souvisejících výběrových řízeních, která mají nestandardní průběh. Jsme informováni například také o nelegálních skládkách odpadu ze zahraničí, které se objevují na území naší republiky a mnoha dalších aktivitách skupin profitujících z organizovaného zločinu. Je třeba připomenout, že v České republice i sousedních státech došlo v devadesátých letech minulého století k velmi významným politickým a společenským změnám, které s sebou logicky přivedly i nové, dosud neznámé, druhy páchání trestné činnosti, velmi často na mezinárodní úrovni. Na takovou situaci nebyla zdaleka připravena státní správa České republiky, která se začala mimo jiné zabývat problémy vlivu lobby různých mocenských, případně podnikatelských skupin.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části se v samotném úvodu krátce zmíníme o historii organizovaného zločinu, popíšeme některé teorie vzniku a fungování organizovaného zločinu, zmíníme stručně jeho vývoj. Dále se budeme zabývat soudobým organizovaným zločinem v České republice a jeho projevy.

Jelikož organizovaný zločin a jeho působení a projevy mohou mít značný vliv i na myšlení a nálady občanů, které v konečných důsledcích může vést až k anomickým postojům početně významných společenských skupin, budeme se v praktické části práce zabývat průzkumem názorů soudobé české společnosti k výskytu a míře vlivu organizovaného zločinu a korupce na státní správu ČR. Zjistíme tedy názor vzorku společnosti a stupeň vlivu projevů organizovaného zločinu na její myšlení.

Pro porovnání jak odlišně míru vlivu organizovaného zločinu hodnotí lidé, kteří pracují ve státní správě a lidí „z venku“, provedeme dotazníkové šetření tří skupin respondentů a to: příslušníků ozbrojených složek (policie), úředníků městského úřadu a běžné populace. Zjištěné výsledky budou vzájemně komparovány a dále zpracovávány tak, aby bylo možné zviditelnit rozdíly v postoji různých skupin obyvatel.

Ze zjištěných poznatků považujeme za nejdůležitější případný ukazatel takový, kdy běžná populace, na rozdíl od pracovníků státní správy a samosprávy považuje ve zvýšené

míře vliv organizovaného zločinu na státní správu za běžný a častý činitel. Takové rozdíly názorů by mohly při výskytu v masovém měřítku za jistých okolností vést k občanským nepokojům a náladám anomie (podle teorie R. K. Mertona) a beznaděje ve společnosti a v konečné fázi ke značné společenské nestabilitě nejen v naší republice, ale i v evropském, či světovém měřítku.

„Teorie anomie spočívá tedy na předpokladu, že ti, jimž společnost legální cestou nezprostředkovává např. šanci na blahobyt, jsou spíše než jiní nuceni k tomu, aby o něj usilovali nelegální cestou – např. majetkovými delikty.“¹ Opomíjeným rizikem je fakt, že v krajním případě by anomické nálady, vyskytující se ve velké části společnosti mohly vést ke snahám o změnu politického systému a státního zřízení a to i za použití síly!

Takové situace mohou být významnými riziky pro demokratické státy a jejich společenská zřízení.

---

¹ KAISER, Günter. *Kriminologie*. 1993, s. 170.

2 Teorie vzniku „zločinu mocných“ z pohledu sociologie

Teoretických pohledů na vznik „zločinu mocných“, potažmo na otázku vzniku organizovaného zločinu, kriminalizace a dekriminalizace některých druhů lidského chování je celá řada. Jeden z nejzajímavějších pohledů na tuto problematiku pochází z oblasti **americké radikální kriminologie**.

Jedním z autorů teorie příčin zločinu mocných je americký sociolog Charles Wright Mills (*28. 8. 1916 - +20. 3. 1962). Mezi jeho nejvýznamnější díla v tomto směru patří práce s názvem „Mocenská elita“. V tomto díle se Mills zabývá příčinami stavu společnosti, kde hlavním měřítkem hodnot je přístup k moci a penězům. „Proto je podle něj i americká korupce projevem touhy zbohatnout jakýmikoli prostředky.“²

Jak uvádí stejný pramen, podle Millesových názorů se mocenská elita v USA skládá ze tří typů. Jedná se o typ elit **ekonomický**, **vojenský** a **politický**. Charakteristickým rysem mocenské elity je podle Millese nemorálnost a nezodpovědnost. Protějškem mocenské elity je **masová společnost**, která nekriticky přijímá „realitu“ prostřednictvím sdělovacích prostředků, které jsou řízeny prostřednictvím ústřední autority. Tímto způsobem je masová společnost manipulována a to například i v přesvědčení co je a co není morální. „Millese však nelze chápat jako marxistu, řešení problémů viděl spíše v posílení vlivu středních tříd a inteligence ve společnosti. Výše uvedené Millesovy myšlenky dle mého názoru navazují na tradice anomického přístupu a zejména na Mertonovy závěry.“³

Přesto zřejmě navždy zůstane nezodpovězenou otázkou, do jaké míry může vést nemožnost dosažení vytýčených cílů legitimní cestou ke kriminálnímu chování.

„Jedním z dalších autorů, kterého je možno zařadit do radikální kriminologie v Americe je Frank Pearce, který ve své práci „Crimes of Powerful“ (Zločiny mocných, 1976) zastává stanovisko, že organizovaná kriminalita je v Americe ještě daleko více ve službách velkých a mocných byznysmanů, než by se mohlo zdát. Zároveň kritizuje nadužívání sankcí plynoucích z porušování zákonů pro méně mocné a podužívání pro zločiny mocných, protože i soudci bývají na jejich straně.“⁴

Je subjektivní otázkou každého jedince, do jaké míry takové myšlenky připomínají reálnou situaci v České republice, dnes dvacet let po „sametové revoluci“. Každý reálně uvažující člověk, který sleduje dění v naší společnosti musí vidět a uznat jakým způsobem

---

² MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace*. 2001, s. 106.

³ MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace*. 2001, s. 107.

⁴ MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace*. 2001, s. 109.

a jakými prostředky se změnilы механизmy ovládající společenské dění. Máme tím na mysli sílu kapitálu, moc a její využívání a zneužívání, potenciál sdělovacích prostředků, kterými je transformováno lidské myšlení včetně degradace tradičních hodnot jako je lidský život, zdraví, práce, poctivost a mnoho dalších. Pohledme na morálku některých justičních pracovníků, policistů, politiků i vrcholných manažerů. Někteří jako by si ani neuvědomovali, že právě oni jsou také příkladem a měřítkem hodnot. Je bohužel realitou, že stát zastupuje při soudním líčení proti pachateli trestného činu zkorumpovaný státní zástupce, že jej soudí soudce, který vlastní rozsáhlou kolekci dětské pornografie a sám se tak dopouští trestné činnosti. Členové vlády, kteří schvalují bezpečnostní politiku státu a rozpočet pro fungování policie studují vysokou školu nestandardně krátkou dobu, nebo jsou vyšetřováni v souvislosti s nákupem stíhacích letounů pro Armádu České republiky JAS 39-Gripen, nebo obrněných transportérů Pandur. Takové jednání zcela nepochybně ovlivňuje celou společnost. Otázkou je, do jaké míry obyčejný člověk v takové atmosféře věří ve spravedlnost, demokracii a státní zřízení. U některých jedinců i skupin korupce, organizovaný zločin a chamtivost prostoupily do nitra myšlení a mohou být považovány za normalitu. Každý občan disponuje svým názorem a postojem. Ten je formován mnoha faktory, biologickými, psychickými, například i politickým nebo náboženským přesvědčením, výchovou a vzděláním. Významnou roli zde také hraje faktor jakéhosi „obecného světonázoru“. Přesto se lidé odjakživa dokázali spojit v dobách, kdy přestaly fungovat běžné normy, tedy v dobách kdy zavládla „beznormnost“ a vzali moc do svých rukou. Do jaké míry hrozí revoluční tendence v dnešní společnosti, je velmi obtížně zjištělné. Nad slunce jasný je fakt, že přítomnost korupce a nekontrolovatelný rozmach organizovaného zločinu a nemorálnost elity společnosti se mohou velmi lehce stát důvodem k občanským nepokojům mas a takovou situaci je možné přirovnat k doutnajícímu kamnu, která mohou velmi rychle vzplát.

Pro udržení stabilní společnosti je tedy z tohoto pohledu, mimo jiné, velmi důležité potírání organizovaného zločinu a korupce a vytvoření nestranného policejního sboru a skutečně nezávislého, ale také kontrolovaného justičního systému, který poskytne stejnou ochranu občanům a použije stejné sankce proti všem narušitelům bez ohledu na majetkové, rasové, náboženské a zejména mocenské prostředí do kterého jednotlivci náležejí.

3 Charakteristika organizovaného zločinu

Organizovaný zločin neboli kriminalita je jedním z nejefektivnějších a proto také pro společnost jedním z nejnebezpečnějších způsobů páchaní trestné činnosti. Ne náhodou pamatuje i Trestní zákoník na přísnější trestní sazby pro členy organizovaných zločineckých skupin. V § 129 zák. č.: 40/2009 Sb. (Trestní zákoník) je organizovaná zločinecká skupina charakterizována následujícím způsobem: ***„Organizovaná zločinecká skupina je společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti.“***

Organizovaný zločin je definován v odborných zdrojích různě, avšak většinou mají tyto definice mnoho společných znaků.

Pro shrnutí jimi jsou:

- ***dlouhodobost***
- ***dělba činnosti***
- ***vnitřní organizační struktura***
- ***plánovitost jednání***
- ***vysoký zisk nebo vliv na veřejný život***

Podle Brabcové, Cejpa a Scheinosta⁵ je třeba co nejpřesněji vymezit pojem organizované kriminality, zejména určit její hranice, vztahy k ostatním druhům kriminality a stanovit jednotlivé stupně rozvinutosti. Tyto potřeby zdůvodňují možnostmi vzniku nedorozumění při vzájemné komunikaci mezi těmi, kteří se touto problematikou zabývají a také v její formulaci či při uplatňování zákonných norem.

---

⁵ NĚMEC, Miroslav. *Organizovaný zločin*. 1995, s. 30.

Němec⁶ po prostudování různých odborných pramenů přichází s následující definicí pojmu organizované kriminality:

„Organizovaná kriminalita je plánovitě a snahou po zisku nebo moci motivované spáchání zvláště závažného trestného činu nebo páčání – po delší či neurčitou dobu – trestných činů, které ve svém souhrnu jsou zvláště závažnými, pokud se tohoto nebo těchto trestných činů, účastní více než dvě osoby, které

- mají mezi sebou rozděleny úkoly,
- jednají konspirativně,
- používají struktur podobajících se živnosti nebo obchodu,
- používají násilí nebo jiných prostředků vhodných k zastrašení, anebo ovlivňují alespoň jednu z těchto sfér: hospodářství, politiku, hromadné sdělovací prostředky, státní či veřejnou správu, justici, policii.“

3.1 Typy skupinové trestné činnosti

Podle rozdílů různých znaků v páčání skupinové trestné činnosti se takové skupiny dělí na různé typy. Němec⁷ uvádí, že na základě poznatků ze zobecněné praxe kriminologické, kriminalistické a právní se rozeznávají čtyři základní druhy skupinové trestné činnosti:

- a) příležitostná skupina*
- b) parta*
- c) organizovaná skupina*
- d) zločinecká organizace*

---

⁶ NĚMEC, Miroslav. *Organizovaný zločin*. 1995, s. 30.

⁷ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 103.

a) příležitostná skupina

Jak uvádí dále Němec, vzniká příležitostná skupina pachatelů nahodile, bez předchozího plánování a dělby úkolů. Taková skupina vzniká především v důsledku právě vzniklé příznivé situace, zpravidla těsně před pácháním trestné činnosti, nebo i v jejím průběhu. Jako důvod ke zformování příležitostné skupiny vidí Němec krátkodobý zájem všech účastníků, nebo jejich většiny. Jako příklady uvádí výtržnictví a násilí fanoušků na stadionech a útoky proti migrantům a azylantům. Situace v takové skupině je většinou zapříčiněna davovou psychózou, proto se v takovém případě mohou trestné činnosti dopustit i osoby, které by se sami trestné činnosti nedopustily.

b) parta

Parta je oproti příležitostné skupině časově stálější skupina a původně nevzniká, aby její členové páchali nějakou trestnou činnost, ale spíše k uspokojování společných zájmů. Parta je většinou hierarchicky uspořádána a v jejím čele bývá vůdce. Její členové pro posílení soudržnosti užívají symboliku a rituály.

c) organizovaná kriminální skupina

V tomto případě se již jedná o vyšší typ skupinové trestné činnosti, která má podle Němce charakteristické znaky:

- Páchání trestné činnosti je hlavní náplní skupiny.
- Stupeň organizovanosti je vysoký a skupina má pevnou hierarchickou strukturu.
- Skupina vzniká za účelem páchání trestné činnosti.
- Páchání trestných činů je velmi pečlivě plánováno, každý člen má přesně stanovené úkoly.

„Některé skupiny mají svůj *specifický modus operandi*“⁸

---

⁸ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 104.

d) zločinecká organizace

Zločinecké organizace jsou považovány za nejvyšší a nejnebezpečnější typ skupinové trestné činnosti. Němec uvádí, že takové organizace se orientují převážně na soustavné páčání tzv. profesionální kriminality, která tvoří smysl jejich existence. Jsou charakteristickým pečlivým plánováním a přípravou své činnosti. Zpravidla usilují o dosažení velkých finančních zisků nebo mocenského vlivu v politickém a veřejném životě. Jejich struktury jsou hierarchicky velmi členité a dělba práce vysoká.

3.2 Typy organizované kriminality

Autoři odborné literatury zpravidla organizovanou kriminalitu dělí na dva typy. První z nich je typ klasický „*mafiánský*“ a druhý moderní – „*manažersko-podnikatelský*“. Oba zmíněné typy jsou charakteristické určitými specifiky.

3.2.1 Mafiánský typ organizované kriminality

Mafiánský typ organizované kriminality lze podle Němce⁹ považovat za klasický. Tento typ bývá založen na osobních vztazích uvnitř mafie a přísné hierarchii. Takový typ organizované kriminality často vzniká ve společnostech, kde je vyšší stupeň tolerance násilného řešení konfliktů. Z dnešního hlediska je „*mafiánský typ*“ organizované kriminality považován nejen za vývojově starší, ale i za typ nižší, než je „*typ moderní*“.

„V pojetí klasického mafiánství je typické mafiánské chování, které znamenalo a doposud u klasických mafií znamená, ... **být uznávaný**, být **mužem cti**, být **schopen pomstít** vlastními silami každou urážku své osoby, všeho, co se jí týká, jakýmkoli způsobem.“¹⁰

„V mnoha směrech se mafie stala nálepkou, která se dává všem jevům z podsvětí – násilí, politickému ovlivňování, uplácení, spiknutí, utajování i prolévání krve. Nicméně „značka“ mafie také znamená **tradici**, **rodinu**, **mužnost** a především **čest**.“¹¹

⁹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 116 - 118.

¹⁰ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 116.

¹¹ SOUTHWELL, David. *Historie organizovaného zločinu*. 2009, s. 9.

3.2.2 Moderní typ (manažersko-podnikatelský)

V tomto případě se podle Němce¹² jedná o vyšší typ organizovaného zločinu, než v předchozím případě. Moderní typ se uchyluje k použití násilí jen ve výjimečných případech. K provádění „špinavé práce“ téměř vždy využívá osoby mimo organizaci. Jeho vznik jako zcela nového typu je datován na období přibližně před dvaceti lety.

Za typickou charakteristiku moderního organizovaného zločinu stejný pramen uvádí snahy vyvolávat v okolí zdání dodržování zákonů, někdy i účast na dobročinných akcích. Velmi často tito zločinci využívají služeb a kontaktů se špičkovými právníky, policisty a vedoucími pracovníky státní správy a samosprávy. K manipulaci těchto osob zločinci užívají korupční a kompromitující praktiky.

„Obdobně viditelné jsou i případy některých „jakoby náhle zbohatnuvších“ bankovních úředníků, policistů, státních zástupců, soudců, advokátů a bohužel i některých poslanců, senátorů a ministrů. Tyto případy dnes již nejsou vůbec výjimečné, ukazují skutečný stav korupce v naší společnosti, který je právě využíván zločinci v bílých límečcích.“¹³

---

¹² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 118 - 120.

¹³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 119.

4 Formy organizované kriminality

Podle oblastí zájmu, ve kterých je páchána trestná činnost různých skupin organizovaného zločinu, jsou v odborné literatuře rozděleny a vymezeny formy organizované kriminality. Němec¹⁴ uvádí 15 následujících forem organizované kriminality:

- 1) Organizovaná hospodářská kriminalita
- 2) Drogová organizovaná kriminalita
- 3) Bankovní a poštovní loupeže
- 4) Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami
- 5) Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce
- 6) Krádeže motorových vozidel
- 7) Vydírání poplatků za fiktivní ochranu (racketeering)
- 8) Krádeže uměleckých a starožitných předmětů
- 9) Počítačová kriminalita
- 10) Korupce
- 11) Praní špinavých peněz
- 12) Podvodné zneužití „bílých koní“
- 13) Terorismus
- 14) Organizovaná trestná činnost motocyklových zločineckých gangů
- 15) Organizovaná trestná činnost pytláckých zločineckých gangů

V další části této práce budou stručně charakterizovány jednotlivé formy organizované trestné činnosti a přiblíženy i metody jejich páchání.

---

¹⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 120 - 260.

4.1 Organizovaná hospodářská kriminalita

„Hospodářskou kriminalitou rozumíme zaviněné (společensky nebezpečné) jednání popsané ve zvláštní části trestního zákona, poškozující nebo ohrožující hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy těchto subjektů.“¹⁵

Jako hlavní pojmové znaky hospodářské kriminality Němec¹⁶ uvádí:

- snahu po dosažení neoprávněných zisků,
- útoky proti individuálním a kolektivním právům,
- útoky proti hospodářskému systému a jeho jednotlivým institutům,
- převážně latentní jednání.

V praxi se nejčastěji jedná o trestné činy, které jsou uvedeny v šesté hlavě zákona č. 40/2009 Sb. - Trestní zákoník.

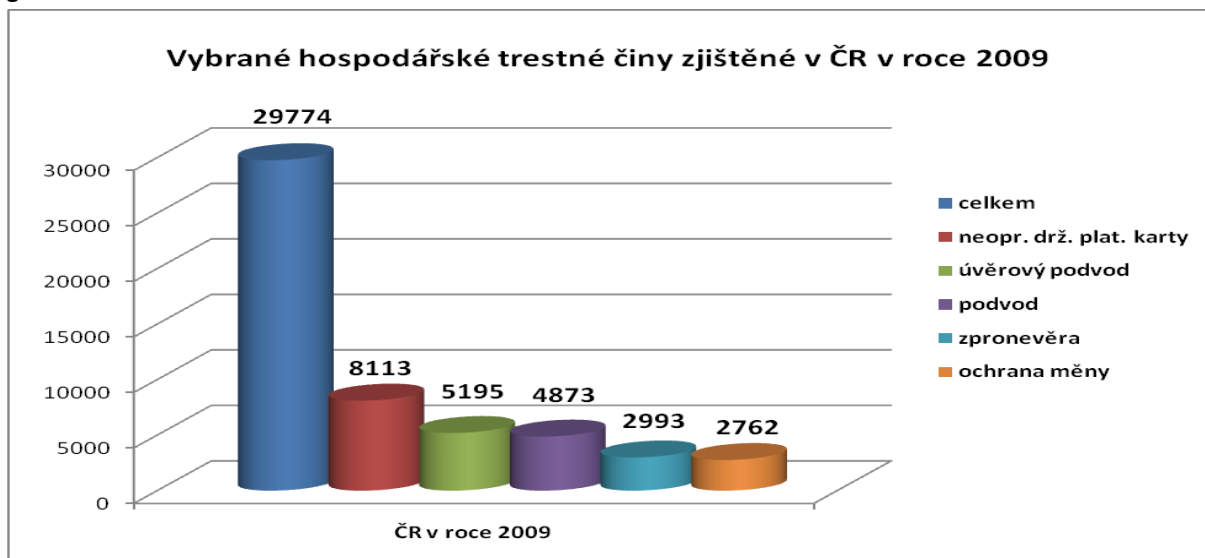
Ze statistik Policejního prezidia ČR vyplývají následující skutečnosti. Za období roku 2009 zjistila Policie ČR celkem 29 774 hospodářských trestných činů. Pro účely této práce jsme vybrali pět nejčastěji se vyskytujících trestných činů v ČR v roce 2009. V 8 113 případech byl zjištěn trestný čin „neoprávněné držení platební karty“. Následuje trestný čin „úvěrový podvod“, který byl Policií ČR ve stejném období zjištěn v 5 195 případech. Dále byly zjištěny 4 873 podvody, 2 993 případy trestného činu „zpronevěra“ a 2 762 trestné činy na úseku ochrany měny. Pro větší přehled jsou uvedená data zpracována do následujícího grafu č. 1.

---

¹⁵ CHMELÍK, Jan. aj. *Úvod do hospodářské kriminality*. 2005, s. 17.

¹⁶ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 127.

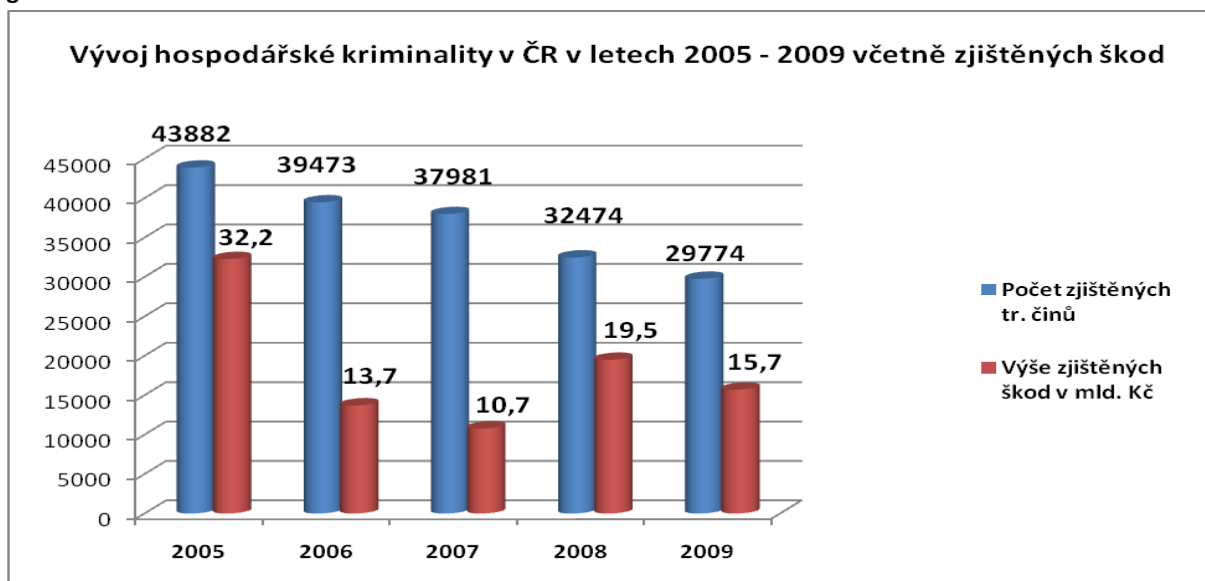
graf 1

Je však nutno upozornit, že zmiňovaná statistika nerozlišuje, zda se jednalo o organizovanou trestnou činnost či nikoli.

Dalším, velmi zajímavým ukazatelem je vývoj počtu hospodářských trestných činů a zjištěné škody. K tomuto účelu jsme použili data uveřejněná ve Zprávách Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009. Vybraná data jsou zpracována do následujícího grafu č. 2.

graf 2

„Pro hospodářskou kriminalitu je typické, že nenalzáme příliš velké množství materiálních stop, ale spíše listinné důkazy, na nichž např. můžeme nalézt stopy padělání, daktyloskopické stopy, biologické stopy apod. Materiálních stop a jiných soudních důkazů bývá zpravidla velké množství. **Jejich vyhodnocení a zpracování, jakož i uložení, klade zvýšené požadavky na odbornost a pečlivost pracovníků tyto důkazy zajišťujících a pak s nimi pracujících.**“¹⁷

4.2 Drogová organizovaná kriminalita

Drogová organizovaná kriminalita měla v České republice v předlistopadové době oproti sousedním zemím velmi specifický vývoj. Ten se do roku 1945 nijak zvlášť neodlišoval od vývoje v ostatních vyspělých evropských státech. Mezi lety 1948 a 1989 se v drtivé většině „omezovala“ na domácí produkci. Pro výrobu různých preparátů bylo využíváno běžně dostupných léčiv či léčiv vydávaných na lékařský recept. Na přelomu 70. a 80. let například docházelo v ČR, ale i jiných zemích náležících do východního bloku (např. Polsko, NDR) velmi často ke zneužívání filtrátu léku ALNAGON. Vzniklá substance byla aplikována intravenózní formou. Občasné užívání tvrdých drog ze zahraničí bylo v ČSSR výsadou jen několika málo jedinců, kteří zneužívali svého zvláštního postavení. Možností přístupu k tvrdým drogám tak také dávali najevo příslušnost k elitním společenským skupinám. Často se jednalo o tzv. „veksláky“ a některé cizince. V České republice byl před rokem 1989 spíše rozšířen „sniffing“ (inhalace výparů toluenu a jiných rozpouštědel, lepidel a těkavých látek) a zneužívání plodnic lysohlávek, kdy takové užívání nebylo napojeno na činnost organizovaného zločinu. Naše republika se však nevyhnula ani tvrdým drogám. V některých lokalitách bylo zjištěno několik varen pervitinu, který pro velmi jednoduchou výrobu si našel v ČR své pevné místo. Úplně jiná situace panovala například v zemích bývalého SSSR. Ve státech, jako Uzbekistán, Kazachstán a Turkmenistán byla výroba některých drog, zejména opiátů poměrně běžnou záležitostí a přes snahy centrálních sovětských orgánů o kontrolu nad jejich výsadbou se v jejich pěstování na vesnicích pokračovalo. Tato činnost byla místními úředníky tolerována, protože zde měla své dávné a hluboké kořeny a byla zde velká míra korupce. Tyto drogy byly právě pomocí zkorumpovaných úředníků a příslušníků policie a armády dále distribuovány do ostatních oblastí SSSR. Po rozpadu SSSR právě vztahy bývalých příslušníků policie, armády

---

¹⁷ CHMELÍK, Jan. aj. *Úvod do hospodářské kriminality*. 2005, s. 74.

a úředníků, pro které náhle nebylo v rozmělněných nebo již neexistujících sborech a úřadech uplatnění se stalo základem pro vznik rozsáhlé drogové zločinecké sítě, která se podílela na vybudování zejména „Kyjevské“ a „Jihovýchodní“ trasy pro transport narkotik z území Turecka a Afghánistánu do západní Evropy. Jednou z tranzitních zemí těchto tras je mimo jiné Maďarsko a Slovensko i Česká republika. Drogová síť v zemích bývalého SSSR je tak rozsáhlá, významná a disponující obrovskými finančními prostředky, že do budoucna se dá očekávat její vzrůstající vliv i na našem území.

Nožina¹⁸ uvádí, že ilegální distribucí drog se na území naší republiky zabývají i osoby z dalších zemí Středního východu, jako jsou Egypt, Súdán, Libanon, Jordánsko, Irák, Sýrie, Palestina a další.

Podle Nožiny¹⁹ se Česká republika změnila ze země tranzitní na zemi cílovou, kde na černém trhu ročně dochází k prodeji drog v hodnotě asi 15,5 miliardy korun. Dále uvádí odhad cen, počtu konzumentů a objemu drog prodaných v ČR, přičemž vychází z Výroční zprávy Národní protidrogové centrály Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR z roku 2001. Data uvádíme v následující tabulce č. 1.

tab. č.: 1²⁰

Odhad cen, počtu konzumentů a objemu prodaných drog v ČR				
Droga	Počet konzumentů	Cena na ulici (Kč za g, ks)	Průměrná spotřeba za rok (g, ks)	Hodnota konečné spotř. /mil. Kč/
HEROIN	15 000	1 000	360	5 400
PERVITIN	22 500	900	180	3 645
KOKAIN	1 860	2 250	30	126
LSD/HALUCINOGENY	6 540	200	12	16
EXTÁZE	5 820	175	50	51
KONOPNÉ DROGY	250 000	250	100	6 250
CELKEM	301 720			15 487

Obchod s drogami je odborníky považován za nejvýnosnější odvětví organizovaného zločinu vůbec. Výše uvedená tabulka, přesto, že obsahuje data z roku 2001 je toho jasným důkazem. Není tedy divu, že část takto získaných prostředků končí v rukou těch, kteří by měli proti šíření drog bojovat – celníků, policistů i politiků. Bohužel právě oni se stávají

¹⁸ NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 2003, s. 286.

¹⁹ NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 2003, s. 342.

²⁰ NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 2003, s. 342.

spolupracovníky organizovaného zločinu, bez nichž by byla tato činnost o mnoho náročnější, ne-li nemožná. To je třeba si neustále dobře uvědomovat.

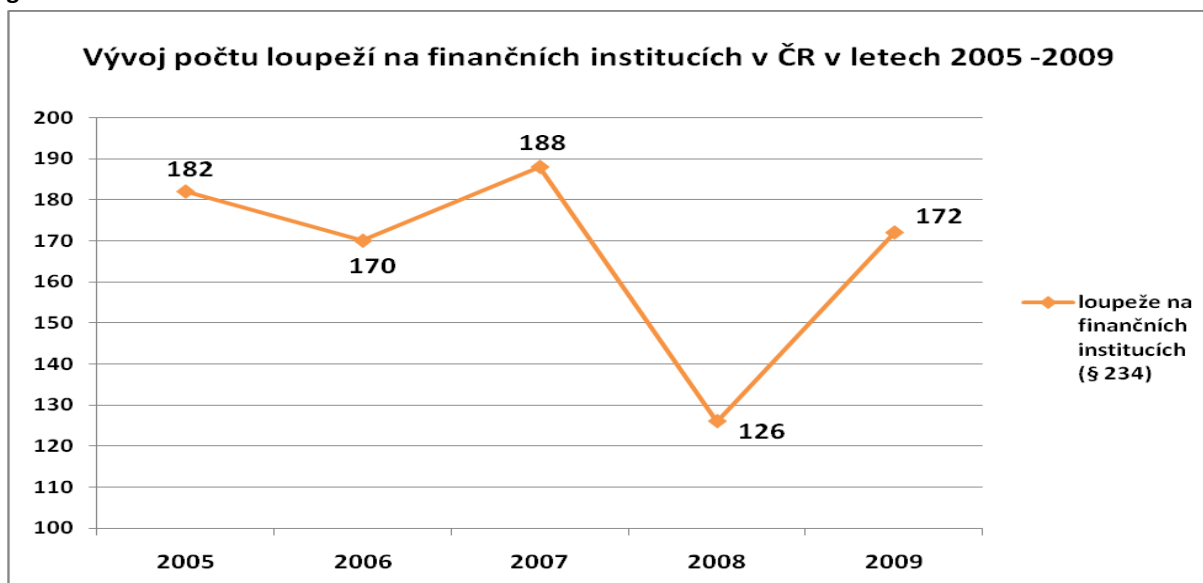
„Částky peněz plynoucí z drogového obchodu jsou tak obrovské, že i ten nejvýše postavený v zemi může být zlákan k profitování obchodu s lidským utrpením.“²¹

4.3 Bankovní a poštovní loupeže

„Velké bankovní loupeže jsou zpravidla dílem organizované kriminality, neboť loupež musí být předem dobře připravena a nemůže ji většinou zvládnout jedna nebo dvě osoby.“²² Stejný pramen uvádí, že lupiči dávají spíše přednost spořitelnám a poštám na venkově a menších městech, kde je z dopravního hlediska možný rychlejší útěk než ve městě.

Ze statistických údajů získaných ze Zpráv o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009 po zpracování uvádíme graf vývoje loupeží ve finančních ústavech na území České republiky v letech 2005 – 2009. Jedná se o graf č. 3.

graf 3

²¹ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 30.

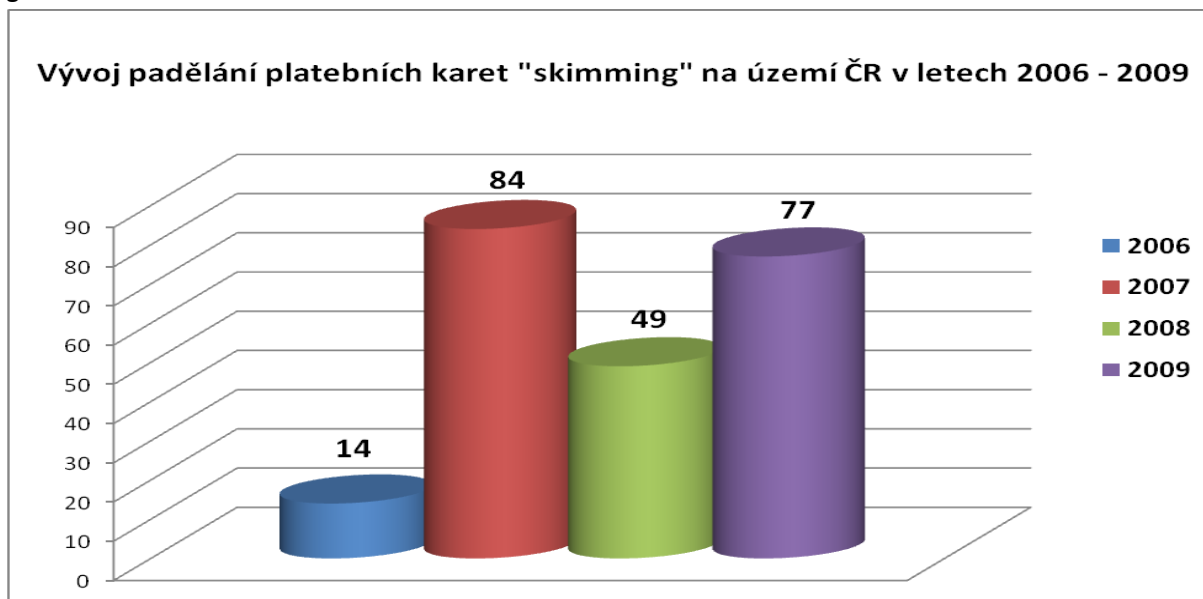
²² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 181.

S předchozím tvrzením Němce ohledně bankovních loupeží lze jistě souhlasit, avšak dnešním trendem již zdaleka nejsou útoky na finanční úřady, jak je popisuje. Z důvodu velkých rizik při překonávání stále dokonalejší ochrany objektů bank a poštovních úřadů je stále častěji páchána trestná činnost útoky na místa s nižším zabezpečením. Takovými místy jsou v České republice obchodní domy, kde jsou umístěny bankomaty některé z finančních institucí. Ty se stávají terčem zájmu organizované skupiny. Jelikož jsou tato místa monitorována kamerovými systémy, je dnes možné počínání těchto skupin běžně vidět ve sdělovacích prostředcích.

Každý z členů takové skupiny zná předem velmi dobře své úkoly. Modus operandi je v jednotlivých případech velmi obdobný. Bankomat je nejčastěji poražen odcizeným osobním vozem, je vytržen ze země a v tom samém, případně jiném voze, odvezen z místa činu. Je třeba upozornit, že přítrž tomuto jednání, doufejme, že na delší dobu, učinilo posílení a změna bezpečnostní strategie a technologií pro zajištění bezpečnosti zařízení, které zde z pochopitelných důvodů nebudeme uvádět. Do oblasti bankovních loupeží lze také zařadit jednání mezinárodních organizovaných zločineckých skupin, zejména rumunských a bulharských, které se zabývají instalací čtecích zařízení na bankomaty v bankovních ústavech, tzv. „skimming“. Pomocí zjištěných informací vyrobí klonovanou bankovní kartu, prostřednictvím které vybírají v různých koutech světa nic netušící oběti z účtu finanční prostředky.

Podle údajů získaných ze Zpráv o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2006, 2007, 2008 a 2009 byl „skimming“ na území ČR zjištěn v roce 2006 ve 14-ti případech, 2007 v 84 případech, 2008 ve 49 případech a 2009 v 77 případech. Tento druh trestné činnosti považujeme za velmi nebezpečný, jelikož probíhá skrytě, po celém světě a odcizené prostředky mohou činit obrovské hodnoty. Vývoj situace v oblasti „skimmingu“ je z dostupných dat zpracován do grafu č. 4.

graf 4

Orientace na nové objekty je vždy otázkou trendu a stupně jeho zabezpečení.

4.4 Nelegální obchod se zbraněmi a výbušninami

Počátky nelegálního obchodu se zbraněmi nejsou podle většiny autorů novým fenoménem. Existuje údajně od vzniku střelných zbraní a výbušnin.

„Kriminální organizace zabývající se nelegálním obchodem se zbraněmi a výbušninami se vyskytují po celém světě, včetně Evropy a zemí bývalého východního bloku.“²³ Stejný pramen uvádí, že po zániku východního bloku se velmi dobrým artiklem nelegálních obchodů staly zbraně z výzbroje bývalé armády SSSR, ale i jiných zemí. Tyto zbraně jsou často pašovány do zemí, kde probíhají občanské, národnostní či etnické války. V tomto směru lze připomenout v současné době vysokou míru korupce a vlivu organizovaného zločinu do řídicích, správních a politických sfér v zemích bývalého Sovětského svazu a také výrazné změny společnosti a společenských vazeb.

²³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 185.

Co se týká situace na našem území, uvádí Němec²⁴, že Česká Republika je již od dob „První republiky“ známa jako výrobce kvalitních ručních palných zbraní, které jsou ve světě velmi žádané.

Stejný pramen uvádí, že v současné době je největší zájem o samopaly vzor 61 Škorpion, ráže 7,65 mm a 9 mm Luger a to údajně pro malou váhu a rozměry, vysokou kadenci a přesnost střelby. Po sametové revoluci bylo v ČR zaznamenáno mnoho případů, kdy došlo k pokusům o hromadné vývozy samopalů z produkce ČR do zahraničí na základě padělaných dokumentů.

Podle statistiky Policejního prezidia Policie ČR, byl na našem území v období roku 2009 zjištěn a šetřen trestný čin „Nedovolené ozbrojování“, celkem v 387 případech.

„V polovině devadesátých let pak šlo, například o pokus takového vývozu 5 700 kusů těchto samopalů do Dominikánské republiky a o 8 200 kusů samopalů vzor 61 Škorpion do Súdánu. Tyto zbraně chtěla vyvézt z naší republiky organizovaná skupina zločinců, která předložila Licenční správě ministerstva obchodu a na Ministerstvo zahraničí padělaný EUC* na jehož základě chtěla získat oficiální povolení k vývozu těchto zbraní do zemí na které nebylo v té době uvaleno zbrojní embargo, leč určeny byly do zbrojně embargovaných zemí.“²⁵

Němec dále uvádí, že v poslední době bylo v naší republice řešeno několik případů sestavování zbraní ze součástek, odcizených přímo z výrobních provozů, nebo také domácí výroba zbraní realizovaná zbrojíři, kteří byli dříve zaměstnání ve zbrojní výrobě či opravách.

Největší úlohu v této oblasti, spatřujeme stejně jako Němec v kvalitní kontrolní činnosti příslušných orgánů Policie ČR, která bohužel v současné době není na dostatečné úrovni. Zlepšení v této oblasti za současné situace, kdy jsou vládou České republiky přijímána drastická úsporná opatření (Ministerstvo vnitra - snížení provozních nákladů o 46 % !), lze očekávat jen těžko.

---

²⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 187.

²⁵ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 187.

* „End User Certificate“ - certifikát o konečném uživateli

4.5 Převaděčství, obchod s lidmi a prostituce

Převaděčství a obchod s lidmi a prostituce nejsou v prostředí České republiky neznámým jevem. Zejména převaděčství se v posledních asi dvaceti letech stává poměrně častou aktivitou mezinárodních organizovaných zločineckých skupin operujících i na našem území. „Podle zprávy OSN vydané v roce 2000 je převaděčství osob přes mezinárodní hranice pro organizovaný zločin druhé nejvýnosnější podnikání ihned po obchodu s drogami.“²⁶ Co se týká samotného převaděčství, jedná se v našich podmínkách o poměrně novodobou záležitost.

Nožina²⁷ uvádí, že většina skupin, které se na území ČR zabývají nelegální migrací, je cizího původu a jejich členy jsou zejména Afghánci, Albánci, Číňané, Íránci, Iráčané, Nigerijci, Pákistánci, Rusové, Turci a Postjugoslávci. Stejný pramen uvádí tři nejfrekventovanější trasy pašování imigrantů do zemí Evropské unie:

- 1) „**Balkánská cesta**“ – je tvořena trasou z Turecka do Itálie, Řecka, Rakouska a Německa.
- 2) „**Středomořské trasy**“ – jedná se o trasy ze severní Afriky do Španělska, Itálie a také Řecka.
- 3) „**Trasy ze zemí bývalého SSSR**“ – jde o trasy vedoucí ze zemí bývalého Sovětského svazu přes střední Evropu do Rakouska a Německa.

Co se týká vývoje nelegální migrace přes státní hranice ČR, srovnání bylo provedeno na základě Zpráv Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009. Zjištěné údaje jsou zpracovány do grafu č. 4. Za sledované období byl nejvyšší počet nelegální migrace přes státní hranice zjištěn v roce 2005 (5 689 případů). Nejnižší počet případů byl naopak zjištěn v roce 2007 (4 457 případů). Přes meziroční výkyvy v počtech nelegálních migrací přes státní hranice lze situaci hodnotit jako vyrovnanou. Otázkou zůstává, kolik nelegálních migrací se nepodařilo v jednotlivých obdobích odhalit a z jakých důvodů. Zde je nutno znovu připomenout záměry vlády ČR o úsporných opatřeních v resortu Ministerstva vnitra ČR na následující období. Mohlo by lehce dojít k situaci, kdy statisticky bude vykázáno minimum

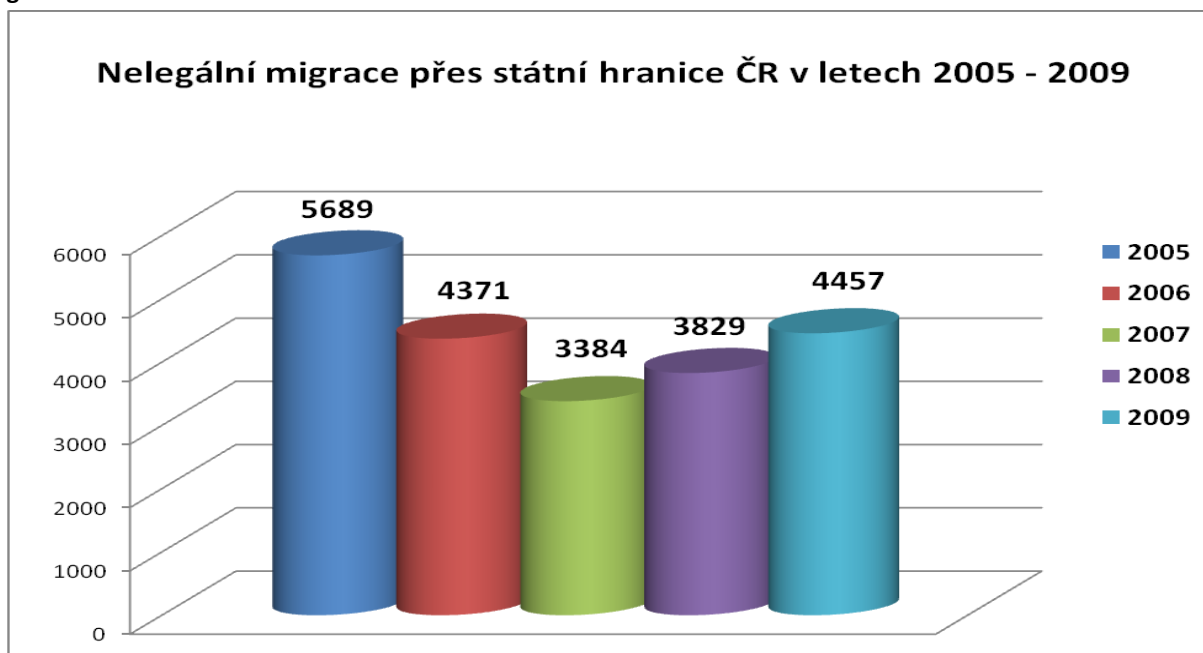
²⁶ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zaslíbený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 24.

²⁷ NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 2003, s. 343.

migrace (nebude, kdo by ji zjistil) a území naší republiky se stane díky své poloze a poměrům velkým migračním tranzitem s obrovským kriminálním potenciálem!

„V mezinárodním měřítku je nejvýznamnějším faktorem otevření hranic – jak ve smyslu fyzickém, tak v hospodářském. Českou republiku zasáhla vlna migrace. Přes hranice se volně pohybují nejen skupiny organizovaných zločinců, ale také jejich finanční prostředky, informace, doklady, někdy i oběti.“²⁸

graf 5

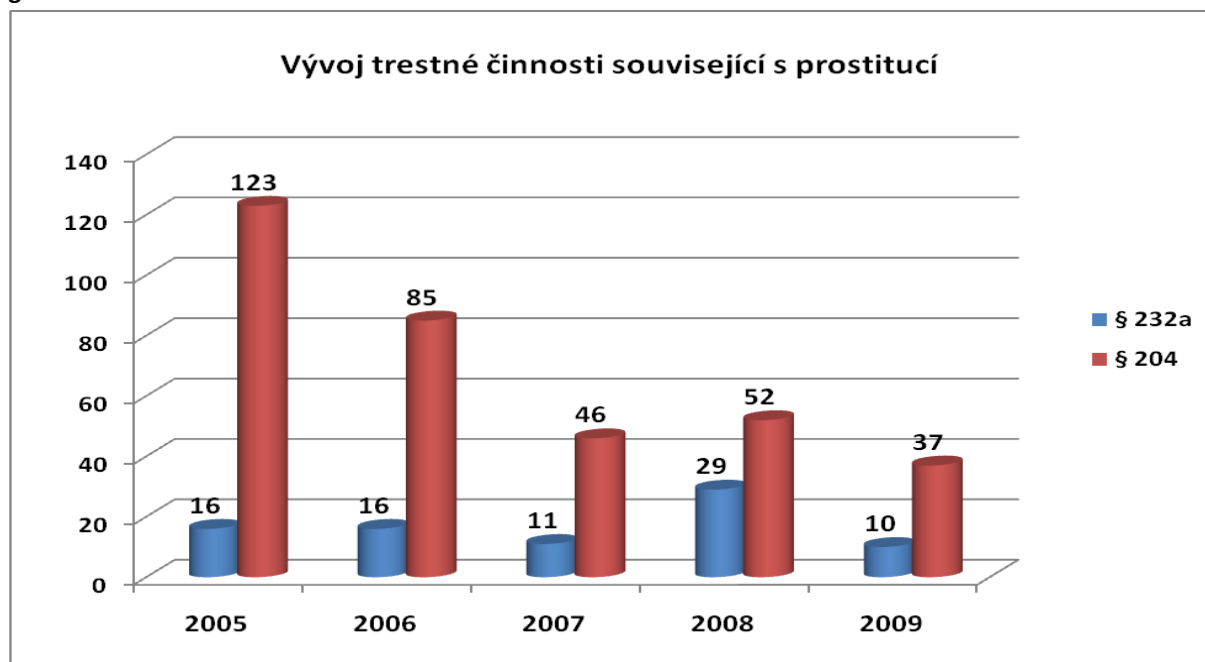
„Pokud jde o nelegální obchod s bílým masem, představuje nejen obchod se ženami za účelem provozování prostituce, ale i obchod s dětmi, popř. s lidskými orgány. Nelegální obchod s bílým masem představuje v posledních letech vysoce aktivní činnost zločineckých gangů, které ke své nelegální činnosti využívají specializovaných převaděčů (v **některých případech i pracovníků státní správy, zejména pohraničních policistů a celníků, kteří znají velmi dobře situaci nejen na hranicích, ale i v příhraničních oblastech**), „pasáků“, sňatkových kanceláří a agentur, veřejných domů, agentur sexuální turistiky, včetně osob podílejících se na výrobě a distribuci pornografie.“²⁹

²⁸ SCHEINOST, Miroslav. *Výzkum struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. 1997, s. 60.

²⁹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 197.

Ke zjištění stavu této trestné činnosti uvádíme na základě informací zjištěných ve Zprávách Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009 graf č. 6. Zde je vidět vývoj trestné činnosti, která bezprostředně souvisí s prostitucí. Konkrétně se jedná o trestný čin podle § 232a trestního zákona – „Obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku“ a trestný čin podle § 204 trestního zákona – „kuplířství“.

graf 6

Co se týká výskytu prostituce na území ČR, je tato logicky spojena s místy, kde je čilý turistický ruch, nebo výskyt cizinců. Jako příklad lze uvést specifické části hlavního města Prahy, které se nachází zejména v centru města. Dále je například možno uvést Dubí na Teplicku, Chomutov a okolí města Varnsdorf.

„Pokud jde o Českou republiku, je zájem o sexuální turistiku značný zejména v pohraničních oblastech západních a severních Čech, neboť je zde poměrně vysoká a také stabilní poptávka po levné prostituci ze strany německých sexuálních turistů.“³⁰

³⁰ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 197.

4.6 Krádeže motorových vozidel

Krádeže motorových vozidel jsou velkým problémem známým po celém světě. Motivy pachatelů krádeží i „modus operandi“ jednotlivých činů jsou různorodé. Krádeže lze podle jejich motivu a na základě osobní znalosti dělit do tří následujících skupin:

- ***příležitostné krádeže***
- ***krádeže vozidel na součástky***
- ***krádeže vozidel na zakázku***

příležitostné krádeže – vozidlo je odcizeno pachatelem pro transport z jednoho místa na jiné, případně je pachatel déle používá, nebo prodá. Pachatel vybírá typy vozidel s nízkým, nebo lehce překonatelným zabezpečením. Zpravidla se tedy jedná o vozidla starších typů. Do této kategorie patří i krádeže vozidel v případech, kdy je k tomu snadná příležitost – například ponechání klíčů ve vozidle (např. při placení pohonných hmot u čerpací stanice).

krádeže vozidel na součástky – vozidlo je odcizeno pachatelem za účelem distribuce žádaných – zpravidla drahých součástek vozidel (motor, převodovka, řídící jednotky, katalyzátor, hnací ústrojí a součásti interiéru). Pro pachatele je rozhodující typ a stav vozidla (např. v ČR nejvíce Škoda Octavia 1.9 TDI ve všech modifikacích a vozidla koncernu VW). Pro zajímavost, podle údajů německého TÜV (Inspekční a certifikační společnost) dochází na území SRN ke krádežím na součástky nejčastěji u vozidel starých sedm let. Součástky z odcizených vozidel jsou následně distribuovány ke „spolehlivým“ odběratelům (některé menší neautorizované autoservisy a opravy), nebo prodávány nic netušícím zákazníkům prostřednictvím různých inzerátů.

krádeže vozidel na zakázku – na tuto činnost se specializují většinou organizované gangy. Cílem jejich zájmu jsou luxusní vozidla, často v hodnotě několika milionů korun. Takové skupiny se zajímají o přesné typy vozidel (podle požadavků konečného zákazníka). Rozhodující je nejen značka, typ, barva, výbava vozu, ale pro samotné pachatele například i firmware řídící jednotky a jiných elektronických systémů, které obsahují bezpečnostní identifikační prvky a kódy vozu.

Důvodem pachatelů pro „poptávku“ určité verze firmware je možnost jeho snazšího klonování a „e-adjusting“ řídicích jednotek vozu, který je nezbytný pro následné zprovoznění novému zákazníkovi. Krádeže takových vozidel mohou proběhnout velmi rychle a bez povšimnutí, neboť skupiny zabývající se tímto způsobem trestné činnosti disponují profesionálními nástroji, nezbytnou výpočetní technikou, skenery kódů a dalšími speciálními nástroji a přístroji v hodnotě statisíců korun. Někdy k napadenému vozidlu takoví pachatelé přijdou se svou na míru naprogramovanou řídicí jednotkou, nebo falešným klíčem, který je kódován pomocí skenerem zjištěného originálního kódu a funguje stejně jako klíč pravý, včetně čipu (transponder), který odblokuje imobilizér vozu.

Výše uvedené typy krádeží lze pozorovat po celém světě. Vzhledem ke skutečnosti, že se světoví výrobci vozů snaží vyvíjet stále dokonalejší systémy pro zabezpečení vozidel, má vývoj počtu krádeží vozidel stálý, mírně klesající trend. Jelikož je obcházení a úprava bezpečnostních elektronických systémů velmi náročnou a specializovanou činností, k jejichž realizaci je třeba vlastnit složitá zařízení a tím i dostatek finančních prostředků k jejich pořízení, je třeba do budoucna s největší pravděpodobností očekávat zvyšující se podíl mezinárodních zločineckých skupin „specialistů“, které se budou pohybovat po celé Evropě. Tomuto trendu nahrává i vytvoření Shengenského prostoru, kam v roce 2004 přistoupila i Česká republika.

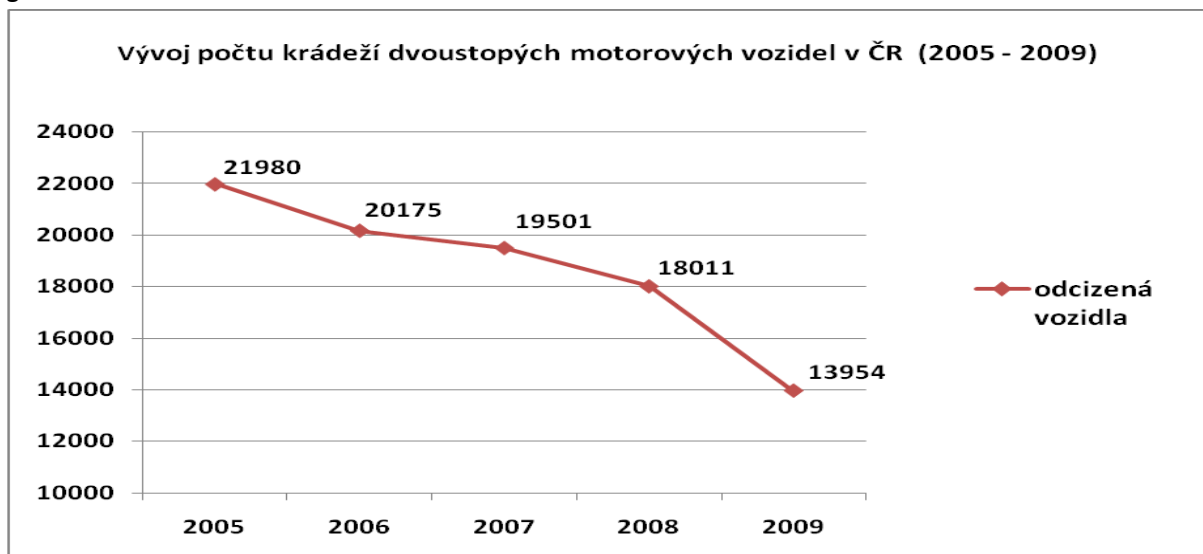
„Opomineme-li mladé amatéry, kteří se chtějí jen svézt, jsou pachatelé většinou členy organizované skupiny, která se na tuto činnost specializuje. Převážně jsou to naši občané ve spojení s cizinci, např. Jugoslávci, Poláky, Ukrajinci a Rusy, respektive i s Bulhary, Rumuny a Němci na západní hranici. Mnohá ukradená vozidla jsou převážena s padělanými doklady do Polska, SNS, na Ukrajinu a jinam. Některé krádeže jsou prováděny na objednávku zahraničního zákazníka, který určuje značku, typ i barvu vozidla.“³¹

Vývoj počtu trestných činů má z výše uvedených důvodů mírně klesající tendenci. Pro znázornění vývoje této trestné činnosti jsme vycházeli z údajů uvedených ve Zprávách Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009. Zjištěná data jsou zpracována do grafu č. 7.

---

³¹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 203.

graf 7

Je nutno také zmínit jeden podstatný fakt, týkající se krádeží vozidel v rekreačních oblastech. Ty jsou často navštěvovány zahraničními, zejména německými turisty. V několika případech bylo prokázáno, že místo o krádež vozidla se jednalo o pojišťovací podvody při uplatňování náhrady škody za údajně odcizené vozidlo. Tyto případy jsou však ve velké většině velmi obtížně prokazatelné. Lze se tedy důvodně domnívat, že určitý podíl nahlášených krádeží vozidel bylo a v budoucnu i bude fingoaných ze strany jejich majitelů. Zjištění a prověření takových skutečností je ovšem úkolem policejních orgánů. Bohužel, je třeba na druhou stranu přiznat, že i při krádežích vozidel a podvodech **s pachateli spolupracovali někteří policisté.**

„Vzhledem k tomu, že u řady případů krádeží automobilů a při jejich následné legalizaci v České republice **figurovali policisté** nejen v roli spolupachatelů, ale dokonce i v roli organizátorů, je třeba přijmout příslušná opatření na úrovni řízení všech služeb a dále v operativně pátrací činnosti Inspekce ministra vnitra České republiky.“³²

³² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 208.

4.7 Vydírání poplatků za fiktivní ochranu (racketeering)

Tento druh organizované trestné činnosti je znám po celém světě a i když se může jevit jako fenomén moderní doby, není tomu tak. „Vydírání poplatků za tzv. ochranu před „jinými“ podnikateli je známo již ze staré Číny a z dalších dávných civilizací. Dnes se touto trestnou činností v západních a dalších zemích zabývají organizované skupiny pachatelů i zločinecké organizace, které používají násilí a jiných zstrašovacích prostředků.“³³

Princip této trestné činnosti spočívá v placení pravidelných poplatků za fiktivní ochranu podniku. Pokud podnikatel platit odmítá, je k tomu nucen různými formami nátlaku, například fyzickým nátlakem, demolováním zařízení podniku, výhrůžkami.

Němec³⁴ uvádí, že tato trestná činnost nevyžaduje od pachatele zvláštních dovedností, protože je založena hlavně na drzosti, výhrůžkách, hrubostech a násilí a proto se organizované vydírání vyznačuje značnou brutalitou. Stejný pramen rovněž uvádí, že nejčastějšími oběťmi na území ČR jsou podnikatelé, kterým podnikání vynáší a mají větší příjmy. Za pachatele označuje zejména Rusy, Ukrajince a Čečence, kteří mají v ČR trvalý pobyt.

Jak jsme již uvedli, je tato trestná činnost známá po celém světě a její principy jsou zpravidla stejné. „Ochrana se může týkat místního obchodu platícího 50 dolarů týdně gangu mladistvých, aby mu nerozbili výklad, stejně jako velkého zaměstnavatele vyplácejícího organizovanému zločinu miliony za zachování harmonických vztahů se zaměstnanci.“³⁵

Za učebnicový příklad páchaní tohoto druhu trestné činnosti Lunde³⁶ uvádí takzvaný „gang Černá ruka“, v jehož čele stál zločinec Ignacio Saietta. Tento gang na počátku 19. století ovládl v New Yorku - USA organizaci Unione Siciliana, která zpočátku pomáhala italským imigrantům přicházejícím do USA za prací. Po infiltraci zločinců do organizace, tato začala vymáhat na přistěhovalcích „výpalné“. Ti jej byli nuceni platit ze strachu z násilí, nebo ztráty zaměstnání. Tuto činnost později gang rozšířil i do dalších oblastí a nerozpakoval se například vydírat poplatky od rodiny Provenzanů, coby úspěšných podnikatelů v oblasti dovozu ovoce z Jižní Ameriky.

---

³³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 208.

³⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 209.

³⁵ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 38.

³⁶ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 122.

Jak uvádí stejný pramen, samotný název „Černá ruka“ vznikl tak, že gang posílal obětem písemné výzvy k zaplacení poplatků. Místo podpisu byl opatřen otiskem ruky namočené v černém inkoustu – odtud pozdější název pro vydírání - „blackmail“.

„V roce 1908 bylo v New Yorku hlášeno 424 případů vydírání Černou rukou. A nebyly to plané hrozby. V Chicagu měla v letech 1910-1914 Černá ruka na svědomí 110 zabití, policie jich vyřešila jen několik. Během prvních tří měsíců roku 1915 Černá ruka spáchala 55 bombových útoků na obchody a domy, patřící pravděpodobně obětem, kterým se nechtělo platit.“³⁷

Vraťme se ovšem k situaci ohledně „racketeeringu“ v České republice. Studium statistik Policie České republiky se nám nepodařilo zjistit konkrétní informace o výskytu této trestné činnosti. Dostupné statistiky je jako samostatný jev neuvádí. Proto jsme vycházeli z tvrzení Němce³⁸, že tato trestná činnost ve své podstatě spočívá ve **vydírání podle § 235** trestního zákona, avšak podle našeho názoru v nemalé míře také z páčání trestného činu **nebezpečné vyhrožování podle § 197a** trestního zákona. Ve Zprávách Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009 byly zjištěny ohledně trestných činů vydírání a nebezpečného vyhrožování potřebné údaje, které jsou zpracovány do grafu č. 8.

Je nutno upozornit, že autoři zpráv nerozlišují, zda se trestné činnosti dopustila skupina organizovaného zločinu, ani za jakým účelem či motivem byla trestná činnost prováděna.

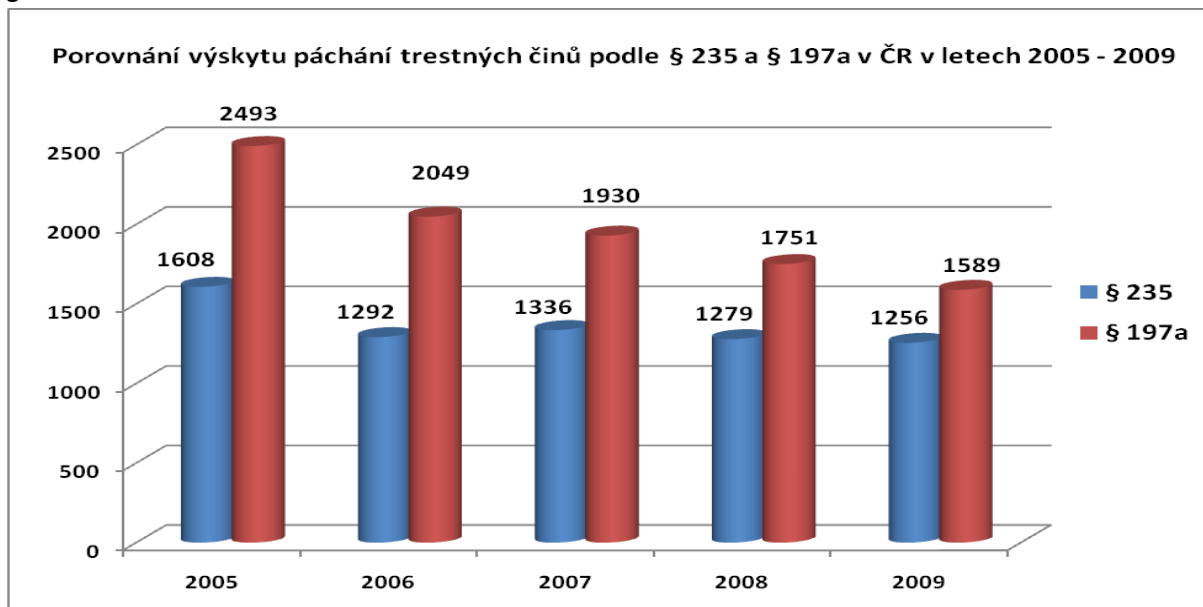
---

³⁷ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasněžený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 123.

³⁸ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 209.

Z grafu je patrné, že výskyt trestného činu „nebezpečné vyhrožování“ (§ 197a) má trvale klesající trend výskytu. Oproti tomu trestný čin vydírání (§ 235) se vyskytuje ve sledovaném období s malými výchyly téměř ve stejných počtech.

graf 8

Lze se důvodně domnívat, že úplná eliminace výskytu „racketingu“ na našem území není a nebude za současné situace a legislativy realizovatelná, avšak rozsah této trestné činnosti je třeba kompetentními orgány bedlivě monitorovat a jednotlivé případy aktivně řešit, aby nedošlo k jejímu nekontrolovatelnému šíření, které by mohlo mít obrovský dopad na živnostenskou a podnikatelskou sféru naší společnosti.

4.8 Krádeže uměleckých a starožitných předmětů

Tento druh trestné činnosti patří k těm, kde je organizování činnosti a existence zločinecké sítě v podstatě nutností. Bohužel krádeže uměleckých děl a starožitností jsou novodobým fenoménem snad všech posttotalitních států střední Evropy. Tomu napomohlo i zmírnění režimu na státních hranicích a v roce 2004 zařazení České republiky do Shengenského prostoru. Z předchozích slov by se mohlo zdát, že obyvatelé posttotalitních států pozbyli jakési morální odpovědnosti za kulturní dědictví po svých předcích a že odpovědné instituce nejsou sto zabránit jeho trestuhodnému zcizování. Někdo by mohl hledat příčiny v ateisticky založené výchově socialisticky orientovaného vzdělávání a nezájmu lidí

o historická a nábožensky zaměřená díla. Není tomu tak, pouze v těchto státech došlo po roce 1990 k velkému rozmachu uvedeného druhu trestné činnosti. Stejným druhem trestné činnosti jsou již řadu let vystaveny vyspělé západní státy, navíc s velkým podílem věřících v populaci. Jako příklad lze uvést zejména Itálii a Francii.

„V Evropské unii je problém krádeží předmětů kulturního dědictví bolestivý zejména ve Francii a Itálii. Problém narůstá rovněž v Portugalsku. Hlavním cílem krádeží jsou kostely a soukromé sbírky.“³⁹

„Problematika krádeží uměleckých a starožitných předmětů je neustále aktuální, neboť obrazy a jiné umělecké předměty se kradou po celém světě. Jen v Itálii je každý rok více než 10 000 takových krádeží. Hodnota celosvětové kořisti tohoto druhu činí ročně asi dvě miliardy amerických dolarů.“⁴⁰

Odcizené starožitnosti a kulturní dědictví je určeno na prodej do soukromých sbírek finančně zajištěných zákazníků, téměř po celém světě, kteří jejich vlastnictví považují za určitý druh kapitálové investice. Cílovými státy jsou nejčastěji USA a Japonsko. V České republice páchaní této trestné činnosti nahrávalo nedostatečné zabezpečení památek. V některých případech neexistuje ani jejich dokumentace. V případě jejich odcizení má policie jen velmi málo informací a indicií. Tento stav se však postupně mění.

„V rámci Policie České republiky je takřka třicet odborných pracovišť, která pořizují potřebnou obrazovou dokumentaci odcizených předmětů umělecké a kulturní hodnoty, přičemž využívají i stávající evidence Ministerstva kultury České republiky a databáze MF – Generálního ředitelství cel CEUD (tj. Celní evidence uměleckých děl).“⁴¹

Přes veškerou snahu o zabezpečení starožitných a uměleckých předmětů k této trestné činnosti stále dochází. Je však třeba zmínit, že se její výskyt podařilo v posledních pěti letech podstatně snížit. Na druhou stranu je třeba říci, že objasněnost tohoto druhu trestné činnosti velmi poklesla. Na tomto místě oproti jiným kapitolám uvádíme dva grafy. Na výsledcích demonstrujeme, jaké nedostatky dosud vězí v zabezpečení objektů, kde se nachází starožitná a umělecká díla a také skutečnost, že tato činnost v dnešní době je doménou organizovaných zločineckých skupin, konajících výhradně na zakázku. K těmto závěrům nás vedou následující fakta.

---

³⁹ NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. 2003, s. 351.

⁴⁰ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 210.

⁴¹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 213.

Studiem zpráv Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za roky 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009 byla zjištěna velmi zajímavá fakta. Například v roce 2005 při krádeži uměleckých a starožitných děl převažovaly krádeže prosté a to ve 313 případech, oproti 173 případům krádeží vloupáním. Tyto výsledky zcela jednoznačně hovoří o nedostatečném zabezpečení děl a snadný přístup k nim v té době. K prostým krádežím uměleckých děl docházelo v roce 2005 téměř dvakrát častěji, než ke krádežím vloupáním.

Naopak v roce 2009 byl trend naprosto opačný. Ke krádežím vloupáním došlo v 41 případě a ke krádeži prosté v 21 případě. Tento výsledek, jasně signalizuje zhoršenou dostupnost, tedy lepší zabezpečení starožitností, památek a uměleckých děl v roce 2009 ve srovnání s rokem 2005. Přesto se stále vyskytovaly krádeže prosté, což je signálem dosud nedostatečného zabezpečení některých památek a děl.

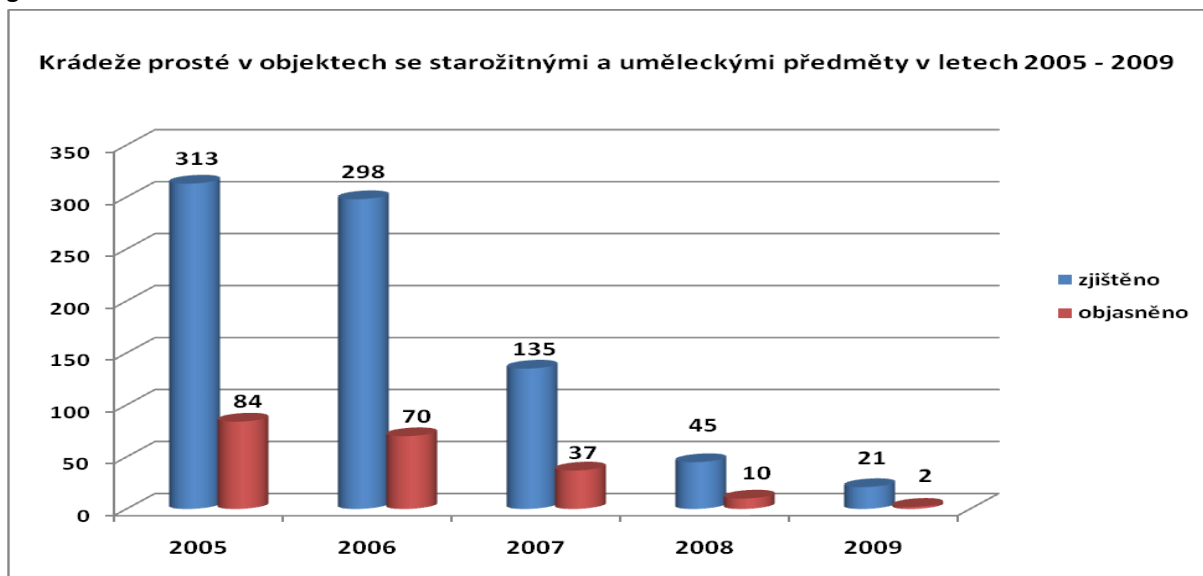
graf 9

Dalším, velmi významným ukazatelem je „stav objasněnosti“ jednotlivých druhů trestných činů. V tomto ohledu v roce 2005 byla objasněnost u krádeží vloupáním u uměleckých a starožitných děl v 56 případech ze 173 zjištěných (32,3 %) a v roce 2009 již pouze ve 3 ze 41 zjištěného případu (7,31 %). V případě krádeží prostých došlo v roce 2005 k objasnění 84 případů krádeží uměleckých děl z 313 zjištěných (25,3 %) a v roce 2009 byly objasněny 2 krádeže z 21 zjištěných (9,52 %).

V tomto ohledu je ještě nutno uvést, že počet zjištěných krádeží uměleckých a starožitných děl klesl v případě krádeží vloupáním o 76 % v roce 2009 ve srovnání s rokem 2005 a v případě krádeží prostých o 93 % ve srovnání identických období.

graf 10

Z tohoto výsledku je patrné, že se krádežemi uměleckých a starožitných děl začaly zabývat organizované skupiny zločinců, že příležitostných „amatérských“ krádeží ubývá (lepší zabezpečení) a pachatelé musí pro získání díla narušovat objekty. Nižší objasněnost tento fakt potvrzuje. Profesionální zločinci zanechávají méně stop a mají propracovaný, progresivní *modus operandi* se striktní dělbou úkolů, včetně otázky exportu a prodeje děl a maskování stop.

4.9 Počítačová kriminalita

Počítačovou kriminalitu, v západních zemích zvanou „kybernetický zločin“ lze považovat z historického hlediska za velmi mladé a dynamicky se rozvíjející odvětví jak v případě individuálního páchaní, tak zejména v případě organizovaného zločinu.

„Za charakteristické jevy, ba symboly našeho století lze považovat bouřlivé rozšíření motorových vozidel a hromadných sdělovacích prostředků a v současné době i mikroprocesorovou techniku a s tím spojené produkty. Bezprostředně spočívá jejich vliv v tom, že automatizace a komputelizace vůbec teprve umožnily, ba učinily nutnými jednotlivé trestní skutkové podstaty.“⁴²

⁴² KAISER, Günter. *Kriminologie*. 1993, str. 178.

Existuje velmi mnoho způsobů a kritérií pro dělení různých typů počítačové kriminality.

Němec⁴³ rozděluje počítačovou kriminalitu na „*přímou*“ a „*nepřímou*“.

Jako příklady *přímé* počítačové kriminality dále uvádí:

- ilegální výrobu počítačové techniky (hardware), kopírující cizí vzory,
- ilegální kopírování programů (např. software), tj. počítačové pirátství,
- neoprávněné užívání práce počítačů (krádeže strojového času),
- ničení a poškozování počítačů a programů (počítačové sabotáže),
- neoprávněné získávání informací z databází.

Za *nepřímou* počítačovou kriminalitu považuje:

- vkládání lživých dat do počítačového systému,
- měnění výsledků počítačového zpracování dat,
- měnění programů.

Němcovo rozdělení je však velmi obecné a vzhledem k době svého vzniku neodráží současné trendy. Je zde absolutně opomenut fenomén **internet** a s ním spojené, velmi závažné hrozby, které se promítají do mnoha oblastí a sfér v naší i jiných společnostech.

Internet se od dob svého zrodu stal jakýmsi virtuálním světem se vším všudy. Se svými nespornými klady i zápory a logicky se stal i prostředím pro páchaní kriminality jak individuální, tak organizované. Je tedy logické se domnívat, že tolik kolik druhů zločinu existuje ve skutečném světě, právě tolik jich až na malé výjimky existuje ve světě počítačů. Pro ilustraci lze uvést internetové útoky na bankovní sektor, krádeže, podvody apod..

Z tohoto důvodu lze ze soudobého hlediska dělit počítačovou kriminalitu na *izolovanou* a *otevřenou* - (*globální*).

---

⁴³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 213.

Izolovaná počítačová kriminalita je taková, která ohrožuje jednotlivé uživatele nebo izolované počítačové okruhy. Zde lze uvažovat o páchání:

- krádeží a manipulaci dat, včetně osobních údajů na různých institucích,
- sabotáže počítačových programů a systémů institucí a firem (zevnitř),
- nelegální kopírování software a děl uložených na elektronických médiích včetně filmové a hudební tvorby (uvnitř instituce),
- průmyslová počítačová špionáž.

Tohoto druhu trestné činnosti se mohou dopouštět zejména pracovníci firem a úřadů, například i policie, kteří jsou k tomuto druhu trestné činnosti zlákáni organizovanou skupinou.

Za ***otevřenou (globální)*** počítačovou kriminalitou, která je páchána zpravidla prostřednictvím internetu, považujeme:

- vytváření a distribuci škodlivého software pro poškození funkčnosti operačních systémů (víry, červi, škodlivé řetězce), zejména komerčních druhů OS,
- nelegální šíření a sdílení uměleckých (filmových a hudebních děl a software), **včetně dětské pornografie!!!**
- nelegální získávání a zneužívání osobních a kontaktních údajů (pfishing),
- únosy nastavení počítačů,
- vnější útoky na počítačové sítě institucí i jednotlivců se záměrem je poškodit či zcizit, nebo změnit data (tzv. HACKING),
- INTERNET STALKING (speciální druh trestné činnosti spočívající v pronásledování oběti prostřednictvím internetu, například přes tzv. sociální sítě – např. FACEBOOK) – zde se jedná spíše o individuální trestnou činnost.

Proti oběma druhům počítačové trestné činnosti existují různé obranné strategie. Proti ***izolované*** počítačové kriminalitě jsou to vnitřní organizační opatření zejména opatření proti

neoprávněné manipulaci s daty, například neumožnění připojení přenosných medií (např. absence USB portů, CD a DVD mechanik a další).

Čelit *otevřené (globální)* počítačové kriminalitě je mnohem obtížnější a nákladnější. Jedná se o vytváření antivirových, antispymware a dalších zabezpečovacích prostředků. Monitoring sdílených webových portálů a sítí. Další strategické postupy jako je struktura interních sítí institucí a prvotní volba software počínaje operačními systémy.

Jako příklad dvou různých přístupů k zabezpečení počítačové sítě velké organizace strategického významu je možno uvést postup **Policie ČR a České pošty a. s.**, jejichž sítě a zejména data by zcela jistě mohla být v hledáčku zájmů zločineckých organizací.

V případě **Policie ČR** jsou používány operační systémy Windows a její síť je zabezpečena tak, že je izolovaná, bez **běžného** napojení na internet. Tím je eliminována možnost HACKINGU a krádeží dat z venčí. Je však třeba stále počítat s krádežemi dat samotnými policisty, proto na některých útvarech není možnost připojení paměťových médií. Pro komunikaci mezi jednotlivými složkami je používána interní páteřní policejní síť typu „intranet“.

„Shromažďování velkého počtu kriminalistických informací samo o sobě zdaleka nepostačuje ke vzniku informačních systémů. Důležitou roli sehrává způsob jejich získávání, zpracování, ukládání a využívání. Zásadní význam má i rychlost aktualizace uložených informací, přístupnost informací **oprávněným uživatelům**.“⁴⁴

Česká pošta a. s. k tomuto problému přistoupila v některých ohledech jiným způsobem. Jako páteřní operační systém používá speciálně vytvořenou verzi OS LINUX, která je oproti Windows hůře napadnutelná zvenčí. Pro komunikaci s internetovou sítí používá systém „**úzkého hrdla**“. To znamená, že přístup na internet se děje prostřednictvím jediného, striktně určeného místa. Jednotlivé pobočky potom používají na pracovních konzolích operační systém SUSE LINUX F.3 a informační systém N-APOS. Všechna používaná i vkládaná data jsou ukládána přímo na server. V případě odcizení konzole (počítače) na pobočce pošty nemá pachatel šanci se dostat k osobním údajům klientů, protože stanice obsahuje pouze jádro OS LINUX, a všechna data jsou na pobočkovém, nebo centrálním serveru České pošty.

---

⁴⁴ STRAUS, Jiří. aj. *Kriminalistická taktika*. 2005, s. 260.

Tyto dva příklady zde uvádíme pouze pro ilustraci různých možností a strategií zabezpečení sítě organizace, aby se předešlo možným útokům zvenčí a ztrátě dat.

„Moderní technologie jako internet nabízejí obrovské legitimní výhody, ale také spoustu příležitostí pro zločince, počínaje těmi, kteří jsou zapojeni do finančních podvodů, až po protizákonné aktivity pedofilů.“⁴⁵

Je třeba zdůraznit, že pokusy o nelegální a neoprávněný přístup k datům orgánů státní správy, nebo lukrativních komerčních institucí bankovního a průmyslového sektoru budou i v budoucnu velmi usilovnou činností organizovaných zločineckých skupin. Proto je úkolem policie i soukromých subjektů být neustále ve střehu, bděle střežit a monitorovat nové druhy páchání počítačové trestné činnosti a efektivně jí čelit. Nejhorším scénářem je situace, kdy by se technika, která má pomáhat státní správě, policii a justici v boji se zločinem, stala branou k jejich ochromení a bezmoci.

4.10 Korupce

„Korupce je neformální vztah dvou subjektů jednajících v rozporu s dobrými mravy spočívající v nabídce, příslibu, realizování výhody v něčí prospěch nebo akceptování takového požadavku za vyžádanou, nabídnutou nebo slíbenou odměnu.“⁴⁶

Korupce jako taková je v naší republice považována za trestnou činnost (například ve formě poskytnutí a přijmutí úplatku). Osobně jí chápeme také jako jeden z rozšířených a velmi efektivních **prostředků** zločineckých skupin k ovládnutí zejména pracovníků veřejných struktur, kteří jsou později prostředníky v páchání trestné činnosti. Všechny dosud vyjmenované oblasti organizované trestné činnosti i ty, které budeme jmenovat později, jsou, nebo mohou být více či méně spojeny s korupcí.

„Korupce, která zachvátí veřejnou správu, pronikne do policie a justice a nevyhne se ani sféře politické, je fenoménem, který dokáže otřást i základy právního státu.“⁴⁷

Většina korupčních aktivit se děje na úrovni styku veřejné správy s privátním sektorem. V naší republice i v zahraničí se tak děje při zadávání státních zakázek, nebo při

---

⁴⁵ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 123.

⁴⁶ CHMELÍK, Jan. aj. *Pozornost, úplatek a korupce*. 2003, s. 21.

⁴⁷ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 219.

aplikaci oprávnění a povinností pracovníků státní správy, kde nejsou striktně dané postupy v plnění úkolů a kde je obecně nedostatečná kontrola. Pro shrnutí lze tedy konstatovat, že se korupce projevuje v oblasti společenské, ekonomické a politické.

Korupce je rozšířena jak v zemích třetího světa, kde je velmi běžná a představuje velký problém, tak i ve vyspělých zemích.

„Například jen v jediné spolkové zemi – Hesensku – se materiální škody způsobené korupcí obecních úředníků a funkcionářů na úseku veřejných staveb (škol, nemocnic, silnic apod.) v roce 1990 odhadovaly na 100-350 milionů marek.“⁴⁸

Korupci je možno v České republice spatřovat na všech úrovních veřejné správy a to například policistou na ulici počínaje, přes úředníky státní správy a samosprávy až k některým členům vlády a vrcholné politiky. Nebezpečnost a závažnost korupce úměrně narůstá s každým vyšším stupněm, v němž korupčník v hierarchii společnosti stojí. Čelit korupci je však nutné na všech stupních současně. V předchozím odstavci je pojednáno o ekonomických aspektech korupce. Podstatně horším dopadem korupce ve sférách státní správy je však změna postoje společnosti a důvěra v demokratické principy.

Velmi výstižně popsal vztah organizovaného zločinu a korupce již v devadesátých letech minulého století Scheinost⁴⁹:

„Významným znakem organizovaného zločinu je snaha o pronikání do oficiálních mocenských struktur. V tomto směru jsou v první fázi činěny pokusy o zkorumpování či zkompromitování představitelů státních a veřejnoprávních institucí. Takto získaní jednotlivci mají organizovanému zločinu poskytovat potřebné informace nebo zajišťovat beztrestnost výkonu nelegálních činností, případně zamezit stíhání nebo ho alespoň omezit. V další fázi tohoto pronikání usiluje organizovaný zločin vždy o dosažení rozhodujícího vlivu v politice, ekonomice, justici, sdělovacích prostředcích. Konečným cílem obou fází pronikání je to, aby nejvyšší představitelé organizovaného zločinu ovlivňovali základní pravidla života společnosti – otevřeně nebo skrytě vykonávali vliv na nejdůležitější rozhodovací strategie.“

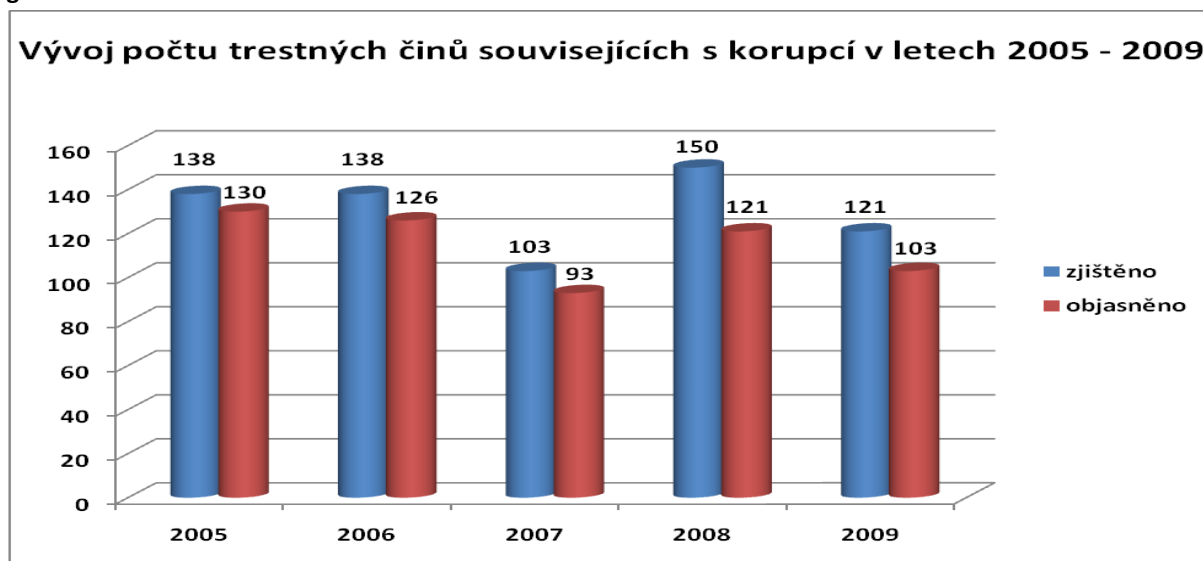
---

⁴⁸ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 219.

⁴⁹ SCHEINOST, Miroslav. *Výzkum struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. 1997, s. 50.

Podle zpráv Ministerstva vnitra ČR o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky za rok 2009 se mezi trestné činy související s korupcí řadí: zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158), maření úkolů veřejného činitele z nedbalosti (§ 159), přijímání úplatku (§160), podplácení (§ 161), nepřímé úplatkářství (§ 162). Vývoj počtu odhalených a objasněných trestných činů souvisejících s korupcí, byly vyhledány ve výše jmenovaném dokumentu a následně zpracovány do následujícího grafu č. 11.

graf 11

Jak je z grafu patrné, je situace ohledně korupce a jejího potírání za několik posledních let na celkem vyrovnané úrovni. Tento stav lze přičítat neochotě a možná i obavám politických kruhů k zavedení razantních a účinných metod, které by vedly k podstatné eliminaci výskytu korupce. I v okolních státech a ve světě je situace v mnoha státech obdobná. Jako jednu z metod účinného boje proti korupci spatřuje Němec⁵⁰ v zavedení institutu „řízené provokace“. Sám však uvádí, že k zavedení tohoto institutu není v naší republice dostatečná politická vůle. Příčinu tohoto stavu vidí ve velmi rozbujele korupci na všech úrovních a proto uvedené postoj považuje za zcela pochopitelné.

„I u nás různé politické strany a další subjekty již řadu let ve svých programech prohlašují, jak budou s korupcí bojovat, ale přitom populisticky bojkotují jakékoli snahy o zavedení těch jedinečně účinných institutů zamlžováním jejich podstaty a nedůvěrou v policejní orgány, které by měly tohoto institutu využívat.“⁵¹

⁵⁰ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 225.

⁵¹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 226.

Lze se domnívat, že institut „řízené provokace“ může být **v nižších sférách státní správy** velmi silnou zbraní v boji proti korupci. Právě z těchto důvodů by měla předcházet jejímu zavedení velmi důkladná analýza možnosti zneužití těchto metod, aby se jejich zneužívání nestalo spolehlivým způsobem skupin organizovaného zločinu, jak se zbavit nepohodlných zástpců státní správy a jiných úřadů, jejichž postoje, poctivé přístupy a funkce pro ně znamenají vážné hrozby. Zde máme na mysli poctivé policisty, státní zástupce, soudce a další pracovníky státní správy.

Jen pro úplnost uvádíme, že institut „řízené provokace“ již byl zaveden v rámci Policie ČR, kdy Inspekce ministra vnitra je oprávněna provádět řízenou provokaci vůči příslušníkům policie ČR. Konkrétně hovoříme o ustanovení § 103, odst. 1 a § 107, Zák. č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. Řízená provokace je zde uskutečnitelná pod hlavičkou „zkoušky spolehlivosti“.

4.11 Praní špinavých peněz

Podstatou organizovaného zločinu je vždy snaha o dosažení maximálního zisku ať již v podobě financí, tak v podobě vlivu a moci. Co se týká financí, je tedy logické, že každý finanční zisk pocházející z trestné činnosti provázejí následně snahy o jeho legalizaci.

„Lapidárně lze pod praním peněz rozumět přeměnu ilegálně získaných peněz na legální majetkové hodnoty, které se pak ve sféře hospodářství projevují jako majetek získaný zákonným způsobem.“⁵²

„Potřeba „proprat“ nezákonně nabyté finanční prostředky představuje nejcitlivější bod ve struktuře a fungování organizovaného zločinu a je hlavním důvodem hledání finančních „útočišť“. Existence bankovního tajemství usnadňuje „propírání peněz“ a přidává k těžkostem při pátrání po majetku získaném nelegálními způsoby.“⁵³

---

⁵² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 226.

⁵³ SCHEINOST, Miroslav. *Organizovaný zločin a korupce v dokumentech OSN a Rady Evropy, II. díl*. 1995, s.12.

Němec⁵⁴ i Lunde⁵⁵ shodně uvádí tři základní fáze procesu praní peněz. Tyto fáze na sebe logicky navazují a spočívají v:

- 1. zavedení**
- 2. zahlazení stop**
- 3. začlenění (návrát)**

Oba jmenované zdroje popisují uvedené fáze velmi podobně:

Zavedení je uvedení finančních prostředků do oběhu. K tomuto účelu se prostředky ukládají do finančních ústavů po menších částkách prostřednictvím bezúhonných poslíčků, slangově zvaných „šmoulové“.

Další možností je transport finančních prostředků do zahraničí, zejména do států s liberálními předpisy v oblasti bankovní sféry.

Jednou z možností je také praní peněz prostřednictvím podnikání, zejména v restauracích, prádelnách, kasinech a obchodních domech a všude tam, kde probíhají finanční transakce prostřednictvím hotovosti.

Zahlazení stop spočívá v přesouvání peněz prostřednictvím transakcí mezi větším počtem různých institucí. Každá další transakce více zahlazuje skutečný původ peněz. Posledním stupněm této fáze je uložení peněz na speciální konta v zemích, kde je striktně respektováno bankovní tajemství.

Začlenění (návrát) finančních prostředků je poslední fází, kdy po předchozích operacích jsou peníze začleněny zpět do hospodářského systému, kde mohou sloužit k nákupu různého majetku ve formě nemovitostí, podniků, cenných papírů, luxusních aut, zlata a jiných komodit.

„Kriminální podnikání dosahuje, sečteme-li jeho ilegální a legální příjmy, vyšší ziskovosti než podnikání legální. U zločineckých organizací se odhadují zisky až

---

⁵⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 226 – 228.

⁵⁵ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zaslíbený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 46.

pěťadvacetkrát vyšší.⁵⁶ Stejný pramen uvádí, že roční finanční zisky organizovaného zločinu ve světě ročně činí asi 500 miliard dolarů.

Ohledně praní špinavých peněz nevede Ministerstvo vnitra žádné konkrétní statistiky. V souvislosti s výše uvedenými postupy však bylo nutno přijmout některé nezbytné právní instrumenty. Jedním z nejvýznamnějších je **Zákon č. 61/1996 Sb. o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů a jeho novela v podobě Zákona č. 159/2000 Sb..**

4.12 Podvodné zneužití „bílých koní“

Tento druh trestné činnosti patří k poměrně „mladým odvětvím“ organizované trestné činnosti. Je pevně svázán s bezhotovostním platebním stykem firem. Němec⁵⁷ popisuje princip této činnosti následovně.

Bílým koněm se stává jednotlivec, který je organizovanou skupinou zločinců předem vytipován a poté osloven. Téměř vždy se jedná o osoby, které mají vlastní živnostenský list na nákup zboží za účelem dalšího prodeje. Bílý kůň je zločineckou organizací, která má podobu seriózně vyhlížející firmy, nebo obchodní společností přizván ke spolupráci. Většinou je mu nabízen vysoký post nákupčího, nebo obchodního ředitele za nadstandardně vysokou odměnu. Všechny nákupy zboží však provádí „kůň“ na svůj živnostenský list a své IČO. Zboží, které je odebíráno z různých míst ve velkém množství, je zločineckou organizací prodáváno zájemcům dál pod cenou, aniž by oběť cokoliv tušila. Faktury za zboží nejsou výrobcům uhrazeny. V momentě, kdy začnou výrobci zboží vymáhat nezaplacené faktury, může být „kůň“ zločineckou organizací fyzicky likvidován.

„Tato trestná činnost se obtížně vyšetřuje a objasňuje, neboť pachatelé stojí v pozadí, nejsou známi, a zpravidla je pro trestný čin odsouzen jen „kůň“.“⁵⁸

Stejný pramen uvádí, že tento druh trestné činnosti je v České republice natolik rozšířen, že situaci v této oblasti nelze jakkoli zlehčovat.

---

⁵⁶ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 228.

⁵⁷ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 242.

⁵⁸ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 243.

Statistiky Ministerstva vnitra tento druh trestné činnosti samostatně neuvádí. Tyto trestné činy jsou s ohledem na svůj rozsah zpravidla řazeny do oblasti hospodářské trestné činnosti. Proto vývoj tohoto druhu trestné činnosti bude s největší pravděpodobností v přímé úměře s hospodářskou trestnou činností, jejíž trend je znázorněn v grafu číslo 2 (kapitola 3.1. Organizovaná hospodářská kriminalita).

4.13 Terorismus

Terorismus je velmi starým instrumentem pro prosazování zájmů různých skupin. Používaným podle Němce⁵⁹ již před mnoha sty lety v Persii a Sýrii. Takové skupiny mají snahy o prosazení svých politických, nebo náboženských cílů. Cílem terorismu je způsobit mezi lidmi chaos, obavy, strach a nedůvěru. Jimi chtějí teroristé většinou ovlivnit veřejné mínění. Terorismus a organizovaný zločin mají některé shodné znaky. Hlavními z nich jsou ***plánovitost*** a ***dělbá úkolů***. U mezinárodního terorismu a mezinárodního organizovaného zločinu tyto poznatky platí dvojnásob. Oba jmenované fenomény jsou odborníky a vládami různých států považovány za jedny z nejvážnějších hrozeb moderních společností. Stejně tomu je tak v případě Bezpečnostní rady státu České republiky. Nejvážnější rizika jsou uvedena v dokumentu „**Bezpečnostní strategie České republiky**“, která byla schválena vládou České republiky dne 10. 12. 2003. Mimo jiné, jsou v kapitole číslo III – Bezpečnostní zájmy ČR tohoto dokumentu uvedeny Strategické zájmy ČR. Zde jsou mezi jinými uváděny:

- ***potírání mezinárodního terorismu***
- ***eliminace organizovaného zločinu a nelegální migrace***

Z tohoto důvodu lze konstatovat, že vláda České republiky si rizika, která jsou spojená s mezinárodním terorismem i organizovaným zločinem dobře a plně uvědomuje a je tak alespoň teoreticky připravena jim čelit. Bohužel po praktické stránce se situace může jevit poněkud jinak. Na druhou stranu je třeba uznat fakt, že České republice, jako jednomu z „posttotalitních“ států se podařilo vytvořit jeden z nejmodernějších a nejefektivnějších

---

⁵⁹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 243.

systémů pro řešení mimořádných a krizových situací, zvaný **Integrovaný záchranný systém** (IZS), který se neustále vyvíjí a zdokonaluje. Jeho využití v rámci hrozby terorismu je však teoreticky až ex-post při řešení následků případných teroristických aktivit.

Nejvýznamnější úlohu v boji proti terorismu lze bezesporu spatřovat v dobré mezinárodní spolupráci zpravodajských služeb, v našem případě zejména BIS (Bezpečnostní informační služba ČR) a dalších.

O skutečnosti, že mezinárodní spolupráce v boji proti terorismu existuje, může být příkladem období vánočních svátků roku 2009, kdy v USA došlo dne 25. 12. 2009 k pokusu teroristického útoku na linku letecké společnosti Northwest. Díky informacím poskytnutým zpravodajskými službami USA, byla v inkriminovaném období výrazně posílena bezpečnostní opatření i na významných letištích v Evropě. Dalším podobným příkladem může být situace z roku 2010, konkrétně přelomu měsíců září a října, kdy vláda ČR prostřednictvím BIS obdržela ze zpravodajských zdrojů v USA informaci o chystaných útocích teroristické organizace al-Káida na cíle v Evropě. Informace byla získána od člena buňky teroristické organizace al-Káida dopadeného v Afghánistánu a pro vysokou závažnost byla okamžitě předána zpravodajským službám ohrožených států. Počínaje dnem 3. 10. 2010 byla bezpečnostními složkami ČR přijata příslušná opatření, například i zpřísnění bezpečnostních kontrol na mezinárodním letišti v Ruzyni.

„Terorismus a organizovaný zločin... Asi by se těžko nacházela jiná slova, jež by lépe charakterizovala jevy, považované politiky, médii, ale zřejmě i většinou obyčejných lidí (přínejmenším v té bohatší části světa, kam patří i Česká republika) za největší hrozby současnosti. Platí to přínejmenším od 11. 9. 2001. Přitom nejde o nové jevy. Naopak, mají poměrně dlouhou historii, podobně jako úsilí, od určité doby mezinárodně koordinované, o jejich potírání.“⁶⁰

Za teroristické aktivity považuje Němec⁶¹ ty kriminální činy, které se vyznačují ***kriminalitou, snahou o politickou změnu, nahodilostí, plánováním, požadavky, skupinovým podnikem, renomé a životností organizace.***

Co se týká vývoje výskytu a páčání terorismu na území České republiky, neposkytují dostupné statistiky žádné konkrétní údaje. Lze však předpokládat, že hrozby teroristických

⁶⁰ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 3.

⁶¹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 245.

útoků na našem území se do budoucna stanou velmi pravděpodobně vážným a reálným nebezpečím. Tomuto trendu nahrává současná mezinárodní a zahraniční politika České republiky. Zejména v oblasti účasti Armády ČR v zahraničních vojenských misích a dále například i ochota a vůle některých představitelů státu při posuzování možnosti umístění armádní techniky a základen armády USA na území České republiky. Velmi důležitým je také fakt přiblížení „migračních vln“ přistěhovalců k území naší republiky. Zde lze zmínit vyostřenou situaci s přistěhovalci ve Francii a Německu. Stačí si jen připomenout nepokoje, které proběhly ve Francii v roce 2005 v souvislosti se smrtí dvou chlapců z rodin přistěhovalců, kterou údajně zavinila policie. Nepokoje přistěhovalců trvaly 21 nocí (28. 10. 2005 – 17. 11. 2005), zasáhly i část území Německa, kde je také řada přistěhovalců. Bilance byla otřesná: během 21 nocí trvajících nepokojů došlo jen na území Francie k podpálení bezmála 10 000 motorových vozidel, téměř 3 000 osob bylo zatčeno a došlo ke zranění šesti desítek policistů. Další obrovské škody byly napáchány například i na dopravní infrastruktuře. Mezi těmito přistěhovalci je velká míra nezaměstnanosti a panuje zde velká zášť vůči většinové společnosti, která jim údajně brání v integraci do společnosti. Tyto skutečnosti se v budoucnu mohou lehce stát živnou půdou nepokojů a skrytých teroristických aktivit.

Do jaké míry se tento předpoklad naplní, však ukáže až čas.

4.14 Organizovaná trestná činnost motocyklových zločineckých gangů

Tento druh organizované kriminality není v České republice příliš rozšířen, přesto jej zmiňujeme. Kdykoli může dojít ke změně situace. Působení motocyklových gangů je velmi rozšířeno na území jejich vzniku, tedy v USA. Velmi zajímavé je, jakým způsobem motocyklové gangy vznikly.

„Počátky existence motocyklových zločineckých gangů jsou datovány koncem čtyřicátých let dvacátého století ve Spojených státech amerických. Zakladateli těchto zločineckých motocyklových klubů byli většinou váleční veteráni – letci, kteří se vraceli z druhé světové války. Zakládáním těchto motocyklových klubů řešili své sociální problémy, neboť si vytvářeli společenství, ve kterém se cítili bezpečnými.“⁶²

Stejný pramen uvádí, že motocyklové gangy se postupem času rozšířily téměř po celém světě. Nejznámější mezinárodní zločineckou motocyklovou organizací je „Hells

---

⁶² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 254.

Angels Motorcycle Club World“. Základ vzniku tohoto mezinárodního motocyklového gangu lze datovat dnem 17. května 1948, kdy došlo ke spojení různých motocyklových gangů v oblasti San Bernardino v Montaně – USA. Jeho původní název byl: „Berdoos Hells Angels“. V padesátých letech začaly po vzoru jmenovaného gangu vznikat další pobočky.

„Dnem 3. července 1969 byla zaregistrována první evropská pobočka Hells Angels v britském Londýně. Dnes existuje v Evropě více než padesát poboček tohoto nebezpečného zločineckého klubu Hells Angels“⁶³ Stejný pramen uvádí, že se motocyklové gangy inspirovaly i vojenským řádem a organizací původní letky bombardérů stejného názvu (tj. Hells Angels), z nichž jejich zakladatelé pocházeli.

Všechny motocyklové gangy tohoto typu mají proto i svou pevnou strukturu a hierarchii, která je podle Němce⁶⁴ následující a po přepracování je uvedena v obrázku č. 1.

Obrázek 1

struktura motocyklového gangu; pozadí – zdroj: URL: <http://img.mf.cz/029/795/moto01.jpg>

Gang má zpravidla mezi svými členy mimo jiné i velmi schopné právníky a manažery, kteří jim dávají rady a zastupují je v případě problémů s úřady a soudy. Finance pro svou činnost získává gang zejména z pokut za plagiátorství jejich autorizované značky

⁶³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 255.

⁶⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 259.

(okřídlená lebka), násilných nájezdů, vydírání a prodejem drog. „Dnes prý ovládají většinu drogového obchodu ve Spojených státech.“⁶⁵

Co se týká výskytu velkých motocyklových klubů na území České republiky, uvádí Němec⁶⁶, že se jedná zejména o jmenovaný klub „Hells Angels“, jehož teritoriem je především město Praha, dále jsou to rovněž pražské kluby „Pegas Gang MC Prague“ a „New Rangers MC“. Z mimopražských jsou nejznámější: „Cobra Tachov MC“, působícím ve městě Tachov a okolí, „Pittbulls Czech MC“ s teritoriem působnosti v okolí Brandýsa nad Labem a zlínským „Vipers Zlín MC“.

Pokud je známo, žádný z českých motocyklových klubů se v současné době nezabývá organizovanou trestnou činností. Jejich prohřešky proti zákonu lze v současnosti hodnotit zpravidla jako rychlou jízdu, jízdu pod vlivem drog a alkoholu. To se děje většinou při konání velkých motocyklových srazů, kam jezdí i členové motocyklových klubů z celého světa.

4.15 Organizovaná trestná činnost pytláckých zločineckých gangů

Na rozdíl od předchozího druhu organizované trestné činnosti je pytláctví v naší republice poněkud častějším jevem.

Němec⁶⁷ charakterizuje organizovanou trestnou činnost pytláckých zločineckých gangů jako organizované zásahy do práva myslivosti a rybářství za použití různých forem součinnosti. Ty spočívají v lovení, ukrytí, převedení a přechování ulovené zvěře. Stejný pramen považuje pytláctví páchané organizovanou skupinou pachatelů za nejzávažnější formu pytláctví.

Není divu, organizované skupiny pytláků mají velmi sofistikované postupy ve všech fázích jejich činnosti. Počínaje typováním lokality, plánováním postupu, přes lov samotný, až po obchodování s masem, případně loveckými trofejami. V České republice dochází k pytláctví ve velké většině na zvěřině právě pro účely obstarání kvalitního masa. Druhou nejčastější formou jsou neoprávněné výlovy ryb ve velkém měřítku, které se pachatelé mohou dopouštět například v období před vánočními svátky.

---

⁶⁵ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasněžený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 174.

⁶⁶ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 258.

⁶⁷ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 260.

Pachatelé při nelegálních výlovehách podle Němce⁶⁸ často užívají velmi drastických prostředků k usmrcení a vylovení co největšího počtu ryb. Jako příklady uvádí vypuštění celého rybníku, použití výbušnin a jiných nedovolených prostředků.

Situace v jiných státech světa je od situace v České republice v některých případech poněkud odlišná. Často dochází k pytláctví páchaného organizovanými skupinami například pro účely pašování velmi lukrativních komodit. Jsou to některé druhy živých zvířat, slonovina, rohy nosorožců (údajné afrodiziakum), kožešiny, kaviár.

Občané České republiky provádí pytláctví v některých případech i v zahraničí. Nejblíže státem, kde se dopouštějí občané ČR pytláctví ve větší míře je Slovenská republika.

Co se týká ostatních států, kde dochází k organizovanému pytláctví „ve velkém“, jedná se v Evropě zejména o některé bývalé státy Sovětského svazu. Zde jsou například velmi často zabíjena zvířata pro kožešiny. Časté je pytláctví ryb v Kaspickém a Černém moři, zejména ryb jesetera kvůli získání velmi kvalitního pravého černého kaviáru, jehož cena na **legálním** trhu v České republice činí cca 7 – 9 tis. Kč za 50 gramů!

Z globálního hlediska ohledně obchodu se zvířaty a jejich pašování je však situace vážná i v jiných světadílech, například v Africe, Jižní Americe, Asii. „Ilegální obchod se zvířaty se odhaduje každoročně na miliardy dolarů. Říká se, že je to třetí nejlukrativnější forma pašování hned po drogách a zbraních. Většina pašovaných zvířat míří k vědcům nebo sběratelům domácích mazlíčků, ačkoliv se stále zvyšuje počet těch, která se prodávají kvůli kožešině, nějakým lektvarům nebo pro ozdobu.“⁶⁹

Lunde⁷⁰ dále uvádí „TOP“ pět nejčastěji pašovaných a obchodovaných zvířat světa. Jsou jimi: *Tygr*, *Želva kareťová*, *Nosorožec sumaterský*, *Zuboun patagonský* a *Amazoňan žlutohlavý*.

Vraťme se ale k situaci v České republice. Skupiny zločinců k páchání organizovaného pytláctví užívají různých metod a také velmi moderní techniky. Způsobů pytláctví je celá řada, motiv je však vždy velmi podobný: chamtivost, touha po bezpracném a rychlém zisku, někdy touha po dobrodružství.

---

⁶⁸ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 261.

⁶⁹ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 36.

⁷⁰ LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. 2009, s. 36.

Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník v § 304 řeší pytláctví jako **přečin** a to jak v případě individuálního páčání, s hranicí výše trestu odnětí svobody do dvou let, tak i v případě páčání organizovanou skupinou, kde je výše trestu odnětí svobody šest měsíců až pět let. Podle předchozí právní úpravy, tj. podle Trestního zákona (č. 140/1961 Sb.), bylo pytláctví posuzováno jako trestný čin podle § 178a. Trestní sazby zůstaly na stejné úrovni.

Zprávy a statistiky Policie ČR ani ministerstva vnitra neuvádí žádné statistiky ohledně trestného činu pytláctví. Z tohoto důvodu není možno provést sledování vývoje tohoto druhu trestné činnosti.

Stejně tak, jako organizovaní zločinci vymýšlí, zdokonalují a realizují nové formy páčání trestné činnosti za účelem dosažení maximálních zisků, tak na straně druhé fungují týmy odborníků, které se snaží navrhovat a přijímat účinná opatření, jak organizované kriminalitě čelit a chránit tak zájmy společnosti. Taková opatření mají národní i nadnárodní charakter. Pojednáno o nich bude níže, v další části této práce.

5 Boj proti organizovanému zločinu a korupci - jeho metody

Jak již bylo předestřeno v předchozích částech, není boj s organizovaným zločinem a korupcí výhradně otázkou policejních orgánů, ale spíše jde o otázku celospolečenskou a globální. Kompetentní orgány v České republice v Evropě i ve světě vytváří legislativní nástroje pro boj s terorismem, organizovaným zločinem i korupcí.

„Sama policie a justice organizovanou kriminalitu nezvládne. K tomu, aby se kriminální seskupení nemohla uchytit, je zapotřebí důsledného obranného chování lidí v hospodářství a v celé společnosti. Vedoucí síla společnosti musí jednomyslnými prohlášeními organizovanou kriminalitu jednoznačně odsoudit, aby se nositelé politických a správních rozhodnutí stali imunními proti podplatitelnosti.“⁷¹

5.1 Rozdělení obecných opatření

V rámci boje proti terorismu, organizovanému zločinu a korupci lze opatření rozdělit na:

- **Represivní** – zde je myšlena práce policejních orgánů a justice (vyhledávání, stíhání, kontroly, zásahy, odhalování, sankce).
- **Preventivní** – tj. primární, sekundární a terciární forma prevence (osvěta, opatření, poradenství).
- **Legislativní** – zákony, mezinárodní smlouvy a dohody a úmluvy a další právní předpisy.

Všechny tři složky opatření by se měly navzájem doplňovat a podporovat. **Represivní opatření** mají svůj nesporný význam, jsou hrozbou pro jednotlivé skupiny organizovaného zločinu a jejich členy a jsou tzv. výkonnou pákou společnosti, jak se zločinem bojovat. Ruku v ruce s represí by vždy měla fungovat i **preventivní opatření**, která by měla mít účinky na osoby, které mají možnost se potencionálně setkat s organizovaným zločinem a korupcí, **prevence** by měla zajistit s **předstihem** takové informace a prostředky ke svým adresátům, aby dokázali **včas posoudit a rozeznat snahy** struktur organizovaného zločinu k jejich manipulaci a informace o možnostech, jak takové manipulaci čelit či ji eliminovat dříve, než je nic netušící člověk vtažen do soukolí organizovaného zločinu a korupce, odkud nemůže

---

⁷¹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 299.

uniknout. Co se týká **legislativních opatření**, ta by měla orgánům, které se zabývají potíráním organizovaného zločinu poskytovat **legislativní nástroje a podporu**. Jinými slovy legislativní opatření by měla poskytnout **právní rámec** pro účinné fungování a koordinovanou spolupráci zúčastněných složek jak v oblasti prevence, tak i represe.

5.2 Orgány boje proti organizovanému zločinu v ČR

5.2.1 Zpravodajské služby

Zpravodajské služby již byly zmíněny v souvislosti s terorismem v kapitole 4.13 Terorismus. Činností zpravodajských služeb v ČR, kterými jsou **Bezpečnostní informační služba (BIS)**, **Úřad pro zahraniční styky a informace** a **Vojenské zpravodajství** není však zdaleka jen boj proti terorismu. Každá z nich má své specifické úkoly, které však mají jeden společný cíl, který lze obecně označit jako: bezpečnost České republiky a jejich občanů. Dále uvedeme specifické úkoly jednotlivých zpravodajských služeb.

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA České republiky zabezpečuje informace:

- a) „o záměrech a činnostech zaměřených proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky,
- b) o zpravodajských službách cizí moci,
- c) o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství,
- d) o činnostech, jejichž důsledky mohou ohrozit bezpečnost nebo významné ekonomické zájmy České republiky, informace týkající se terorismu.“⁷²

Obrázek 2

odznak BIS

⁷² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 316.

ÚŘAD PRO ZAHRANIČNÍ STYKY A INFORMACE „zabezpečuje informace důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky mající původ v zahraničí.“⁷³

Obrázek 3

znak ÚZSI

VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ zabezpečuje informace:

- a) „o záměrech a činnostech představujících vojenské ohrožení České republiky,
- b) o zpravodajských službách cizí moci v oblasti obrany,
- c) o záměrech a činnostech namířených proti zabezpečování obrany České republiky,
- d) o činnostech ohrožujících státní a služební tajemství v oblasti obrany České republiky.“⁷⁴

Obrázek 4

znak Vojenského zpravodajství

„Zpravodajské služby plní i další úkoly, pokud tak stanoví zvláštní zákon nebo mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána.“⁷⁵

⁷³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 316.

⁷⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 316.

⁷⁵ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 316-317.

5.2.2 Policie České republiky

„POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY je v současném pojetí v rámci České republiky nejvýznamnější policejní službou vůbec, neboť na rozdíl od dalších policií (např. vojenské, obecní) je zřizována jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky, který plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti na celém území našeho státu.“⁷⁶

Obrázek 5

znak Policie ČR

Policie České republiky disponuje v rámci boje proti organizovanému zločinu speciálními útvary. Jsou jimi:

- Útvar boje proti organizovanému zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ)
- Útvar pro odhalování korupce a finanční kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOKFK)
- Národní protidrogová centrála (NPC)
- Národní centrála INTERPOLU PRAHA
- Útvar rychlého nasazení (URNA)

ÚTVAR PRO ODHALOVÁNÍ ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU SLUŽBA KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ (ÚOOZ)

Jak uvádí Němec⁷⁷, tento útvar vznikl k datu 1. 1. 1995 na základě reorganizace Policie ČR. Tento útvar disponuje celostátní působností. Hlavním důvodem ke vzniku tohoto útvaru byl významný nárůst počtu nejzávažnějších forem organizovaného zločinu v 90.

⁷⁶ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 317.

⁷⁷ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 319.

letech. Útvar se podle stejného pramene v dnešní době zabývá rozpracováním a vyšetřováním organizované kriminality, kterou páchají organizované struktury.

Obrázek 6

znak ÚOOZ

Boj s mezinárodním zločinem je nemyslitelný bez mezinárodní spolupráce, proto Útvar pro odhalování organizovaného zločinu prostřednictvím Národní ústředny Interpolu Praha a dvoustranné spolupráce spolupracuje s partnerskými policejními složkami.

„Zde se jedná zejména o společné akce specializovaných policejních složek sousedních zemí a dalších zemí Evropské unie a dále pak některých zemí bývalého SSSR. Na dobré úrovni je i spolupráce s USA, kde je výrazně kladně hodnocena spolupráce s FBI.“⁷⁸

NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA (NPC)

Jak uvádí Němec⁷⁹, vznik samostatné jednotky, která se začala zabývat problematikou boje proti drogám, se datuje již ke dni 1. 11. 1991. Tehdy vznikla „Protidrogová brigáda Federálního policejního sboru“. Národní protidrogová centrála patřila organizačně pod Útvar pro odhalování organizovaného zločinu. V roce 2000 byla NPC vyčleněna ze struktury ÚOOZ.

Obrázek 7

znak NPC

⁷⁸ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 320.

⁷⁹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 323.

Stejný pramen uvádí, že Národní protidrogová centrála v dnešní době působí v rámci své činnosti na území České republiky, ale i v rámci evropské spolupráce a celosvětových policejních organizací a aktivit v rámci preventivní činnosti.

ÚTVAR PRO ODHALOVÁNÍ KORUPCE A FINANČNÍ KRIMINALITY SLUŽBY KRIMINÁLNÍ POLICIE A VYŠETŘOVÁNÍ

Tento útvar s celostátní působností se podle Němce⁸⁰ specializuje na boj s korupcí a závažnými formami finanční kriminality. Ve většině případů se jedná o trestné činy hospodářské jako je neoprávněné podnikání, porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou, porušování předpisů při obchodu s vojenským materiálem a porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi. Mezi další trestné činy, které mimo jiné řeší tento útvar nejčastěji, patří podvody velkého rozsahu, porušování povinností při správě cizího majetku a zpronevěry apod..

znak ÚOKFK

---

⁸⁰ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 324.

NÁRODNÍ ÚSTŘEDNA INTERPOLU V ČESKÉ REPUBLICE

„Mezinárodní organizace kriminální policie - INTERPOL - je oficiální mezivládní organizace pro mezinárodní spolupráci policie, založená v roce 1923 a slučující 169 členských států celého světa. Centrála této organizace, jejíž hlavní činností je koordinace spolupráce v boji proti kriminalitě, má sídlo v Lionu (Francie).“⁸¹

Obrázek 9

znak INTERPOLU

Národní ústředna Interpolu pro Českou republiku sídlí v Praze. Podle Němce⁸² se tato pobočka zabývá mezinárodní spoluprací v oblastech:

- „boje proti terorismu,
- boje proti mezinárodnímu obchodu s narkotiky,
- boje proti organizovanému pašování,
- boje proti únosům dětí a osob,
- boje proti padělání peněz, platebních instrumentů a dokumentů,
- boje proti finanční kriminalitě,
- boje proti dalším typům závažné kriminality – trestné činnosti s mezinárodním prvkem, přesahuje-li tato činnost hranice státu,
- pátrání po pachatelích trestné činnosti, pohřešovaných osobách a odcizených věcech,
- organizací mezinárodní pomoci při ustanovování neznámých mrtvol, částí lidských těl, kostrových nálezů atp.,
- organizování pracovních schůzek a konzultací se zahraničními partnery,
- zabezpečování soustavné výměny kriminálně relevantních informací mezi kriminálními službami České republiky a členskými zeměmi Interpolu,
- zajišťování účasti na důležitých mezinárodních zasedáních, sympoziích a seminářích Interpolu s cílem koordinace kriminálněpolicejní spolupráce.“

⁸¹ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 329.

⁸² NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 329.

ÚTVAR RYCHLÉHO NASAZENÍ

Jak uvádí Němec⁸³ útvar rychlého nasazení (URNA) má sídlo v hlavním městě Praze. Byl zřízen pro rychlé a razantní zákroky proti zvláště nebezpečným pachatelům trestných činů, jako jsou únosy, teroristické útoky a také zásahy proti pachatelům organizovaného zločinu. Tento útvar disponuje nejmodernější technikou, rychlými vozy a speciálními prostředky.

„Útvar rychlého nasazení je schopen během krátké doby zasáhnout kdekoliv na území České republiky, a to velmi profesionálně.“⁸⁴

Obrázek 10

znak URNA

Všechny výše uvedené složky lze považovat za základní pilíře v boji proti organizovanému zločinu a jeho projevům na území České republiky. Jejich činnost je velmi náročná a proto jejich představitelé a pracovníci musí spolu za striktně stanovených podmínek velmi úzce spolupracovat. Jelikož organizovaný zločin, má v některých případech mezinárodní rozměr, je velmi nutná spolupráce s kolegy ze zahraničí a to i za použití mezinárodních právních instrumentů.

---

⁸³ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 330.

⁸⁴ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 330.

6. Mezinárodní instrumenty proti organizovanému zločinu

Vývoj současného světa, zejména ekonomiky, politických otázek i průmyslu vede k postupné globalizaci společnosti. Zároveň s tím, avšak daleko intenzivněji, se začal „globalizovat“ i organizovaný zločin. Po velmi výrazných politických změnách v devadesátých letech minulého století v Evropě i celém světě, se začal transformovat organizovaný zločin, jehož představitelům i zájmům se díky novým možnostem značně zvětšil akční rádius a to téměř po celém světě. Této situace využil i mezinárodní terorismus, který ukázal své nově nabyté možnosti dne 11. září 2001 při útocích v USA.

Jelikož teroristické organizace spolupracují, například při získávání finančních prostředků a zbraní s organizovaným zločinem, například výroba a distribuce drog, bylo třeba na tuto nově vzniklou situaci promptně a efektivně reagovat. Málo kdo si uvědomuje dosahy těchto změn a to například jejich vlivem na formování trestních norem jednotlivých států, které dostaly nový rozměr a začaly se navíc prostřednictvím mezinárodních smluv vzájemně ovlivňovat.

„V současné době představují zejména korupce a organizovaný nadnárodní zločin a s nimi spojené průvodní jevy vážnou hrozbu pro demokracii a právní stát. K účinnému boji proti těmto novým fenoménům je třeba užší mezinárodní spolupráce států, včetně jejich nových forem. Společná jim je snaha o co možná nejkomplexnější popsání problémů a postižení ekonomické podstaty (včetně konfiskace výnosů).“⁸⁵

Po změně situace v oblasti organizovaného zločinu a korupce v souvislosti s globalizačním procesem bylo nutné vytvořit a přijmout moderní a účinné instrumenty v boji proti nim. Tyto mezinárodní instrumenty se podle Šturmy⁸⁶ vyvíjely na úrovni regionální (Rada Evropy a OECD) a na úrovni univerzální (v rámci OSN). Tyto aktivity se uskutečňují od počátku devadesátých let dvacátého století.

---

⁸⁵ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 82.

⁸⁶ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 82.

„Pokud jde o organizovaný zločin, tam po přijetí regionálního instrumentu proti praní peněz (na úrovni Rady Evropy) probíhaly v posledních letech v rámci OSN intenzivní negociace k sjednání obecně koncipované, rámcové úmluvy doplněné o protokoly.“⁸⁷

6.1 Dokumenty proti organizovanému zločinu v rámci OSN

Jak uvádí Šturma⁸⁸, členské státy OSN se poprvé rozhodly k vytvoření účinných mechanismů v boji proti mezinárodnímu organizovanému zločinu na Ministerské schůzce roku 1991 ve Versailles.

Stejný pramen dále uvádí, že následujícího roku, tj. 1992 Komise pro prevenci zločinu a trestní justici vytvořila základní pravidla pro mezinárodní spolupráci v oblasti potírání nadnárodního zločinu. Tato komise na základě svých závěrů vytvořila podklady pro jednání Světové ministerské konference o mezinárodním organizovaném zločinu. Tato konference se konala ve dnech 21. – 23. 11. 1994 v Neapoli.

Výsledkem jednání bylo přijetí základního dokumentu, který se skládá z následujících částí:

- 1) Návrh rezoluce Valného shromáždění (přijata 15. 12. 1994),
- 2) Neapolská politická deklarace,
- 3) Celosvětový akční plán proti organizovanému transnacionálnímu zločinu.

---

⁸⁷ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 82.

⁸⁸ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 83.

6.1.1 Neapolská politická deklarace a Celosvětový akční plán

Jedná se o poměrně stručný dokument, v němž účastníci konference specifikovali prostředky vedoucí k účinnější spolupráci států, OSN a jiných institucí při potírání organizovaného zločinu. Jeho náplní byly následující body:

1. „sblížení zákonných textů týkajících se organizovaného zločinu;
2. posílení mezinárodní spolupráce v operativních otázkách na úrovni vyšetřování, obžaloby a soudního řízení;
3. přijetí podmínek a základních principů pro mezinárodní spolupráci na úrovni regionální i univerzální;
4. vypracování mezinárodních dohod o organizovaném zločinu; a konečně
5. opatření a strategie k prevenci a potírání praní špinavých peněz a užívání výnosů zločinu.“⁸⁹

Podle Šturmy⁹⁰ Celosvětový akční plán proti organizovanému transnacionálnímu zločinu navazuje přímo na Neapolskou politickou deklaraci a uvádí, že se jedná o podstatně rozsáhlejší dokument, který ve srovnání s Neapolskou politickou deklarací obsahuje konkrétnější doporučení.

Nejvýznamnější z nich doporučují, „aby státy, kde je to nutné stanovily trestný čin účasti ve zločinecké organizaci (zločinné spolčení) a zavedly **trestní odpovědnost právnických osob** (§ 15). Další doporučení se týká využívání spolehlivých technik zajištění důkazů, jako elektronického dohledu, utajených operací a sledování zásilek, pokud je to umožněno vnitrostátním právem a prováděno při plné ochraně individuálních práv (zejm. práva na soukromí), popřípadě pod soudní kontrolou.“⁹¹

---

⁸⁹ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 83.

⁹⁰ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 84.

⁹¹ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 84.

Všechna tato doporučení se promítla již do ustanovení zákonů č. 140/1961 Sb. Trestní řád i 141/1961 Sb. Trestní zákon (zejména s novelou Trestního zákona ke dni 29. 6. 1995) a také do zákona 40/2009 Sb. Trestní zákoník, **vyjma zmíněné úpravy trestní odpovědnosti právnických osob.**

„Neapolskou konferenci lze označit za první takto reprezentativní a na tak vysoké úrovni zorganizované setkání věnované boji proti organizovanému zločinu, na němž bylo dosaženo konsensu o všech předložených dokumentech.“⁹²

6.2 Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

„Účelem této Úmluvy je podporovat spolupráci s cílem účinnější prevence a boje proti nadnárodnímu organizovanému zločinu...“⁹³

I. Definice pojmů

Tato úmluva rovněž mimo jiné obsahuje velmi důležité definice, které byly následně aplikovány při vytváření národních i mezinárodních legislativních nástrojů v boji proti organizovanému zločinu. Pro mezinárodní spolupráci policejních orgánů a států v potírání organizovaného zločinu mají neocenitelný význam, protože ujednávají pojmy a pojetí některých jevů. Jedině tak bylo možné vytvářet mezinárodně platná opatření a strategie.

Jedná se například o tyto zásadní pojmy:

- *závažná trestná činnost*
- *trestný čin nadnárodní povahy*
- *organizovaná zločinecká skupina*

---

⁹² ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 84.

⁹³ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 87.

II. Závazky

Další část Úmluvy obsahuje závazky jednotlivých států, které se týkají legislativních změn trestního práva hmotného. „Jde především o závazek států kriminalizovat zločinné spolčení (*Criminalization of participation in an organized criminal group*).“⁹⁴

Neméně důležitým tématem bylo rovněž schválení závazků států v oblasti kriminalizace legalizace výnosů z trestné činnosti, tzv. *praní špinavých peněz*. Jak uvádí Šturma⁹⁵, základem je zavedení vnitrostátních kontrolních mechanismů v bankovním sektoru, které spočívají v identifikaci klienta, uchování transakčních záznamů a povinnosti hlášení podezřelých transakcí. Vedle toho jsou v dokumentu uvedeny závazky k potírání a kriminalizaci *úplatkářství*.

III. Speciální protokoly

Úmluva OSN mimo jiné také obsahuje speciální protokoly, které zvlášť upravují boj proti specifickým formám organizovaného zločinu. Jedním z nejvýznamnějších je *Protokol k předcházení, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi*.

„Potřeba takového instrumentu je zřejmá, jak vzhledem k významu obchodu s lidmi v rámci výdělečných aktivit organizovaného zločinu, tak proto, že ženy a děti představují zvláště zranitelné kategorie osob.“⁹⁶

Jelikož další specifickou a velmi škodlivou, nebezpečnou a ziskovou činností organizovaného zločinu je organizování a účast na nelegální migraci, bylo nutností k Úmluvě přijmout další dodatkový mezinárodněprávní instrument a to *Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky*.

„Účelem Protokolu je předcházet a bojovat proti ilegálnímu dopravování migrantů a podporovat spolupráci smluvních stran k dosažení tohoto cíle, a to při současné ochraně práv dopravovaných migrantů. Důvodem pro to je především znepokojení nad rychlým a výrazným rozvojem aktivit nadnárodních zločineckých organizací, které vydělávají na

⁹⁴ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 89.

⁹⁵ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 91.

⁹⁶ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 95.

pašování migrantů přes hranice států a přitom tyto osoby mnohdy vystavují nelidskému zacházení.⁹⁷

Dosud posledním protokolem k Úmluvě OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu je vzhledem k nárůstu mezinárodního obchodu se zbraněmi, střelivem a výbušninami, který má také souvislost s ostatními formami organizované trestné činnosti ***Protokol proti nedovolené výrobě střelných zbraní a obchodu s nimi.***

„Účelem tohoto Protokolu je podpořit a usnadnit spolupráci mezi smluvními stranami, včetně výměny informací, k prevenci, potírání a vymýcení nedovolené výroby střelných zbraní, munice, atd., a nedovoleného obchodu s nimi...“⁹⁸

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, společně s jmenovanými Protokoly, znamenají vývojový přelom v oblasti mezinárodní spolupráce a metod při potírání nejzávažnějších forem organizované trestné činnosti. Přijaté změny lze charakterizovat jako možnosti komplexní definice této problematiky, sjednocení pojmů a metod. Také užší a efektivnější mezinárodní spolupráci a vytváření moderních instrumentů. V kontextu vývoje organizované kriminality a nových forem páčání trestné činnosti také nové možnosti vytváření aktuálních a účinných mechanismů boje proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.

Přijetí Úmluvy bylo vzhledem k tehdejšímu a následnému světovému politickému vývoji nutností. Boj proti organizovanému zločinu je v dnešní době bez mezinárodní spolupráce a vývoje nových přístupů a metod nemyslitelný. Bohužel v případě představitelů některých států neustále převládají ideologické a politické negace nad uznáním nutnosti zavedení globálního boje proti organizovanému zločinu. Důvodem může být často právě rozbujelá korupce státní správy.

---

⁹⁷ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 97.

⁹⁸ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 99.

7. Mezinárodní a evropské instrumenty proti korupci

Korupci lze chápat jako prostředek příslušníků organizovaného zločinu k proniknutí a ovládnutí státní správy. Proto potlačování korupce je nutno chápat jako neopomenutelnou součást boje proti organizovanému zločinu. Protikorupční politiku některých států lze chápat jako prioritu, protože jedině stát s neinfikovaným aparátem má šanci v boji proti organizovanému zločinu uspět.

7.1 Protikorupční instrumenty Rady Evropy

Skutečností, že nedílnou součástí boje proti organizovanému zločinu je nejen řešení otázky vyhledávání, zadržování a konfiskace výnosů trestné činnosti, ale i boj s korupcí, si byla v polovině devadesátých let minulého století velmi dobře vědoma i Rada Evropy. Jak uvádí Šturma⁹⁹, na XXI. konferenci evropských ministrů spravedlnosti, která se konala v roce 1997 v Praze, došlo k dohodě, jejímž výsledkem bylo doporučení urychleného přijetí následných opatření proti korupci:

- 1) „rámcová dohoda, která by dala obecné směrnice k boji proti korupci a byla provedena vnitrostátním zákonodárstvím a dodatečnými mezinárodními instrumenty,*
- 2) úmluva k trestnímu postihu korupce,*
- 3) přijetí dalších mezinárodních instrumentů v oblasti občanskoprávní, který by mimo jiné stanovil kompenzaci za škody způsobené korupcí, a kodexu chování veřejných zaměstnanců,*
- 4) ustavení efektivního mechanismu sledujícího provádění jednotlivých mezinárodních instrumentů.“*

---

⁹⁹ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 108.

7.1.1 Skupina států proti korupci

Prvním právně závazným dokumentem se podle Šturmy¹⁰⁰ stala Dohoda zřizující Skupinu států proti korupci (Group of States Against Corruption – GRECO). Za sídlo organizace GRECO je považován Štrasburk.

Stejný pramen uvádí, že hlavním úkolem GRECO je zefektivnění boje proti korupci za pomoci kontroly dodržování směrnic přijatých dne 6. 11. 1997 (tzv. *Guiding Principles*) a provádění mezinárodních právních instrumentů. GRECO rovněž v případě nedostatků dává svým členům doporučení k úpravě vnitrostátních právních norem a praktické činnosti proti korupci.

Na tyto základní dokumenty navazuje celá řada úmluv a mezinárodních smluv zabývajících se korupcí. Mezi nejdůležitější dokumenty lze řadit následující:

- **Trestněprávní úmluva o korupci** – na návrh Rady Evropy z roku 1998,
- **Občanskoprávní úmluva proti korupci** - na návrh Rady Evropy z roku 1999,
- **Úmluva proti korupci v mezinárodních podnikatelských transakcích** – návrh OECD* z roku 1997.

„Třebaže korupce a organizovaný zločin jsou dva samostatné závažné problémy, kterým dnes musí státy mezinárodního společenství čelit, existují určité styčné body jak mezi těmito fenomény, tak i v mezinárodních instrumentech určených k boji proti nim. Tyto instrumenty jsou zároveň charakteristické pro rozvoj mezinárodního trestního práva v 90. letech 20. století.“¹⁰¹

---

¹⁰⁰ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 108.

*OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

¹⁰¹ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 116.

8. Mezinárodní smlouvy a trestní právo ČR

Přijetí a ratifikace uvedených dokumentů se samozřejmě odrazilo i ve vnitrostátní politice i trestněprávních předpisech České republiky. Na závěr této kapitoly uvedeme seznam mezinárodních smluv týkajících se organizovaného zločinu a korupce, které již byly Českou republikou podepsány a ratifikovány. Dále budou uvedeny konkrétní paragrafy Trestního zákoníku, kterých se provedené změny nejvíce dotkly.

8.1 Mezinárodní smlouvy proti organizovanému zločinu

Podle Šturmy¹⁰² se jedná zejména o následující dokumenty:

1) Úmluva OSN proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami (1988)

Projevila se v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 283 - Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy,
- § 284 - Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu,
- § 285 - Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku,
- § 286 - Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu.

2) Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (1990)

Projevila se v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 214 - Podílnictví,
- § 215 - Podílnictví z nedbalosti,
- § 216 - Legalizace výnosů z trestné činnosti,
- § 217 - Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti,
- § 367 - Nepřekažení trestného činu.

---

¹⁰² ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 118.

3) Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu (2000)

Projevila se v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 41 - Polehčující okolnosti,
- § 42 - Přitěžující okolnosti,
- § 58 - Mimořádné snížení trestu odnětí svobody,
- § 107 - Pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny,
- § 108 - Ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny,
- § 129 - Organizovaná zločinecká skupina,
- § 323 - Násilí proti orgánu veřejné moci,
- § 324 - Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci,
- § 325 - Násilí proti úřední osobě,
- § 326 - Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu,
- § 361 - Účast na organizované zločinecké skupině,
- § 362 - Zvláštní ustanovení o účinné lítosti,
- § 363 - Beztrestnost agenta,
- § 367 - Nepřekažení trestného činu,
- § 368 - Neoznámení trestného činu.

„V souladu s úmluvou byl také novelizován zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve kterém byly zejména rozšířeny operativně pátrací prostředky o předstíraný převod věci a použití agenta.“¹⁰³

---

¹⁰³ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 124.

4) Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zvláště ženami a dětmi (2000)

Projevil se v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 168 - Obchodování s lidmi
- § 169 - Svěření dítěte do moci jiného
- § 170 - Zbavení osobní svobody
- § 171 - Omezování osobní svobody
- § 172 - Zavlečení
- § 175 - Vydírání
- § 186 - Sexuální nátlak
- § 189 - Kuplířství
- § 192 - Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 193 - Zneužití dítěte k výrobě pornografie

5) Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky (2000)

Projevil se v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 340 - Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice,
- § 341 - Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

6) Protokol proti ilegální výrobě a obchodu se zbraněmi, jejich částí a komponentů a munice (2001)

Projevil se v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 279 - Nedovolené ozbrojování.

8.2 Mezinárodní smlouvy proti korupci

Jak již bylo uvedeno výše, jdou organizovaný zločin a korupce ruku v ruce, přičemž korupci lze chápat především jako jeden z prostředků organizovaného zločinu k ovlivňování a ovládání státní správy a jejich příslušníků.

„Do oblasti trestního práva z hlediska korupce zasahují zejména dvě mezinárodní dohody, a to: *Úmluva o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích* a *Trestněprávní úmluva proti korupci*.“¹⁰⁴

Ustanovení obou úmluv se projevila v Trestním zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.) především v ustanovení:

- § 127 - Úřední osoba,
- § 331 - Přijetí úplatku,
- § 332 - Podplacení,
- § 333 - Nepřímé úplatkářství,
- § 334 - Společné ustanovení.

Přesto, že evropské státy vyvíjejí snahy o uplatnění některých účinných mechanismů v boji proti organizovanému zločinu a tyto, jak vidno se promítají do trestněprávních předpisů jednotlivých států, organizovaný zločin a korupce fungují dál. Dá se předpokládat, že s určitými výkyvy bude organizovaný zločin v jistých formách fungovat vždy, protože chamtivost a ziskuchtivost je a vždy byly jeho hnací silou.

Úkolem státu je udržovat vliv organizovaného zločinu na co nejnížší úrovni, aby nedošlo k narušení fungujících regulačních struktur státu, nutných pro udržení demokracie.

Pokud by stát v této úloze selhal, velmi pravděpodobně by došlo k uplatnění nedemokratických principů ovládání státu a to formou diktátu, revoluce nebo dalších forem známých z historie.

---

¹⁰⁴ ŠTURMA, P., NOVÁKOVÁ, J., BÍLKOVÁ, V. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. 2003, s. 129.

9 Shrnutí teoretické části

V této práci byly nastíněny základní oblasti zájmu organizovaného zločinu, které se však neustále mění, aktualizují a to podle poptávky a maximálního možného zisku. Jako příklad lze uvést situaci dvacátých a třicátých let minulého století v USA, kdy v období prohibice bylo jedním z nejvýnosnějších obchodů nelegální výroba a pašování alkoholu. Zisk, chamtivost a bezohlednost je společným znakem všech druhů organizovaného zločinu i prostředků k ovládnutí a infiltraci do struktur státní správy, a to zejména prostřednictvím korupčního jednání. Chamtivost a bezohlednost nezná u některých jedinců mezí.

Dnes je jedním z výnosných obchodů například výroba a distribuce padělků léčiv do zemí „třetího světa“. Z takové činnosti plynou pro zločince obrovské zisky a pro konečné uživatele obrovská rizika. Distributoři takových padělků jsou si dobře vědomi toho, co činí, přesto se nerozpakují nazývat se obchodníky. Přitom se jedná o ryzí organizované zločince.

„Organizovaný zločin se často rozmáhá na základě rozsáhlé poptávky po určitých druzích zboží či služeb, které jsou legální cestou nedosažitelné. Tato souvztažnost je tak silná, že struktura poptávky podmiňuje strukturu zločineckých organizací.“¹⁰⁵

Příčinu však lze vidět i na druhé straně „barikády“. Výrobci legálních léčiv a distributoři mají obrovské zisky a marže. Lze jistě pochopit nutnost financování výzkumu a vývoje léčiv, ale je známo, že originální léčiva jsou neúměrně drahá a uživatelům v zemích třetího světa téměř nedostupná. Lze bez nadsázky hovořit o konfrontaci bohatých a rozvinutých částí světa s méně rozvinutými. Tam, kde existuje velká poptávka (potřeba) a malá kupní síla, vzniká tenze z nedostatku a nedostupnosti komodity. Právě zde je prostor pro fungování organizovaného zločinu - velké zisky na straně jedné, nedostatek a nedostupnost na straně druhé. Organizovaný zločin lze pak chápat jako bezohledný parazit, který využívá nedostatek a je lačný po maximálním zisku s minimální investicí. Osudy obětí jsou pro zločince absolutně podružnou záležitostí.

„Problematika a problémy vyšetřování organizovaného zločinu jsou podmíněny a přímo závislé na stupni a kvalitě operativního, resp. operativně zpravodajského zajištění a zpracování podkladových materiálů, na jejichž základě lze vést úspěšné přípravné řízení a na jeho podkladě vytvořit adekvátní rámec důkazně podložených materiálů pro rozhodování

---

¹⁰⁵ NOVOTNÝ, Oto. *Kriminologie*. 2001, s. 322.

soudu. Z obecných charakteristik vyplývá, že se mj. jedná o převážně vysoce latentní aktivity, které jsou páčány plánovitě – tedy racionálně, jejichž pravá podstata je cíleně zakrývána.“¹⁰⁶

Proto je velmi důležité, aby každý fungující stát měl za takové situace vytvořenou nestrannou státní správu a efektivně fungující policii, zpravodajské služby a další příslušné orgány, které budou bedlivě střežit a monitorovat všechny druhy organizované i individuální trestné činnosti, zejména jejich nových a vyvíjejících se forem, metod a prostředků a předstihem *ex ante* čelit jejich aplikaci, například vytvářením účinných právních prostředků. V případě, že bude nutno aplikovat takové normy v působnosti celé Evropy, formulovat jejich obsah a *de lege ferenda* činit prostřednictvím odpovědných zástupců návrhy k jejich přijetí.

Příkladem potřeby takového přístupu je v této době například problematika nelegální migrace, kterou je nutno řešit nejen v měřítku Evropy, ale doslova celého světa.

Zda mají tyto snahy nějaký význam, ukáže až naše budoucnost.

---

¹⁰⁶ SCHEINOST, Miroslav. *Organizovaná kriminalita z pohledu kriminologie a trestního práva*. 1996, s. 15.

10 Praktická část

10.1 Vize

Praktická část diplomové práce je věnována průzkumu názoru vybraného vzorku občanů města Jablonce nad Nisou v oblasti míry vlivu organizovaného zločinu na veřejnou správu ČR. Zjištěné výsledky mohou do jisté míry signalizovat nálady ve společnosti a úroveň důvěry v transparentnost výkonu státní správy a demokratických regulačních principů v naší společnosti.

V případě, že občané vnímají dlouhodobě vliv organizovaného zločinu jako běžnou součást fungování státní správy, včetně vlivu na sdělovací prostředky a čelní představitele vládnoucích politických kruhů, existuje v případě, že nedojde do budoucna k pozitivním změnám, velká pravděpodobnost sociálních nepokojů a dramatických společenských změn.

Již v současné době je možné pozorovat v souvislosti s výše uvedenými problémy u určitých skupin obyvatel ztrátu zájmu o veřejné dění a ztrátu jakékoli motivace k uplatnění svých občanských práv (naposledy například volby do Parlamentu ČR, nebo komunální volby – rok 2010). Tato fakta i nálady mezi občany a názory na současné dění, které panují ve společnosti, mohou vést k názoru, že v současné době se velká část občanů přibližuje stavu anomie.

Je na pováženou situaci, kdy stát je do takové míry ovlivněn korupcí a organizovaným zločinem, že není schopen eliminovat vliv mocenských a zločineckých organizací na státní správu, připustí, že úzké skupiny vyvolených lobují a formují psané i nepsané normy ve svůj prospěch. Je velmi zajímavé podrobně sledovat a dovozovat, za jakým účelem a kdo brání schvalování právních norem, které mají ulehčit a zefektivnit práci ozbrojených sborů, například právě v boji proti organizovanému zločinu a zejména korupci.

Náhled na situaci v naší společnosti nám pomůže poodhalit průzkum názoru vzorku společnosti provedený v rámci této práce.

10.2 Cíl průzkumu

Zjistit soudobé názory společnosti k výskytu a míře vlivu organizovaného zločinu a korupce na státní správu ČR.

10.3 Vzorek respondentů

Výzkumný vzorek reprezentovalo celkem 60 osob s trvalým bydlištěm nebo pracovištěm na území města Jablonce nad Nisou. Vzorek byl k posouzení vnitřních poměrů rozdělen do tří kategorií respondentů, každá po 20 osobách.

Kategorie:

- ***příslušníci ozbrojených složek*** (Policie ČR, Městská policie Jablonec nad Nisou)
- ***úředníci ve veřejné správě*** (pracovníci Městského úřadu v Jablonci nad Nisou)
- ***běžná populace*** (živnostníci, penzisté, zaměstnanci firem mimo veřejný sektor)

10.4 Základní metody průzkumu a jeho fáze

Průzkum byl proveden na základě ***dotazníkového šetření*** a to v následujících fázích:

- a) formulace předmětu (cíle) průzkumu
- b) formulace předpokladů
- c) vymezení otázek šetření - dotazník
- d) vytvoření dotazníku a jeho distribuce (2 fáze)
- e) shromáždění dat
- f) čištění dat (vyřazení některých dotazníků pro nedostatek relevance – 3 ks)
- g) získání chybějícího počtu dotazníků
- h) analýza dat
- i) interpretace zjištěných skutečností a revize (ověření) relevance závěrů

10.5 Formulace předpokladů

Předpoklad I.

Lze předpokládat, že více než 60 % respondentů je takového názoru, že organizovaný zločin společně s korupčním jednáním ovlivňuje státní správu ČR.

Předpoklad II.

Lze předpokládat, že více než 80 % respondentů bude vnímat možný vliv organizovaného zločinu a korupci ve státní správě jako významné riziko pro státní zřízení a demokratické principy naší společnosti.

10.6 Vymezení otázek šetření

Při provádění průzkumu názoru respondentů na téma organizovaný zločin bylo vypracováno 16 otázek, ze kterých byl vytvořen dotazník, jehož otázky jsou členěny do čtyř základních kategorií. Jsou jimi:

- základní údaje o respondentech;
- otázky vztahující se k obecnému názoru na organizovaný zločin a korupci;
- otázky vztahující se k určitým subjektům (nositelům);
- otázky se vztahem k roli sdělovacích prostředků.

Dotazník byl úmyslně distribuován ve dvou fázích s časovým odstupem, aby bylo možno posoudit aktuální vliv sdělovacích prostředků na myšlení respondentů a jejich názory.

10.7 Relevance souměřitelnosti vzorků respondentů

Aby bylo možno porovnávat mezi sebou názory jednotlivých podskupin vzorku respondentů, v tomto případě příslušníků ozbrojených složek, úředníků veřejné správy a běžné populace, bylo třeba vzít v úvahu některá kritéria. Pro účely tohoto průzkumu byly jako významné stanoveny následující faktory:

- *věk,*
- *stupeň vzdělání,*
- *pohlaví,*
- *místo pobytu či zaměstnání.*

Porovnávané části vzorku respondentů by měly mít v průměru obdobný **věk**. Pokud je cílem sledovat rozdíly názorů jednotlivých skupin respondentů pro účely zjištění rozdílů vnímání některých jevů na základě příslušnosti k určité profesně-sociální skupině, je třeba maximální možnou měrou zvážit a případně eliminovat sekundární (nesledované) rozdíly. Nelze například objektivně srovnávat názory různých skupin respondentů, jejichž příslušníci mají naprosto odlišné životní zkušenosti. Jako příklad lze uvést snahy o porovnání názoru na organizovaný zločin mezi seniory, studenty ve věku 20 let a osoby v produktivním věku. Příslušník každé věkové skupiny bude mít o organizovaném zločinu různé obecné povědomí či vlastní zkušenost.

Obtížně srovnatelné jsou také názory osob s diametrálně odlišným **vzděláním**. Osoby s vysokoškolským vzděláním zpravidla mají jiné sociální a profesní vazby, než osoby se základním vzděláním nebo vyučením. Jmenované skupiny mají také velmi pravděpodobně rozdílný náhled na souvislosti a příčiny různých jevů a další odlišnosti.

Genderová otázka hraje v některých, zejména sociálních tématech významnou roli. Muži mohou vliv organizovaného zločinu vnímat jinak než ženy, například vlivem predispoziční sociální determinace, nebo zájmy žen o jiná sociální témata, která mohou chápat ve srovnání s organizovaným zločinem jako podstatně významnější (např. rodina, děti, zdraví).

Místo, kde má osoba **bydliště**, nebo **pracoviště** je v tomto případě pro relevanci průzkumu velmi důležitým faktorem. Lze velmi pravděpodobně předpokládat, že na téma organizovaného zločinu budou jinak reagovat obyvatelé Karlových Varů, o kterých je známo, že jsou baštou ruskojazyčných zločineckých struktur, jiným způsobem budou reagovat obyvatelé města, kde jsou například vyšetřováni pracovníci městského úřadu pro podezření z korupčního jednání, jinak lidé, kteří bydlí na malé vesnici oproti obyvatelům velkých měst.

Všech 60 respondentů mělo proto v tomto případě bydliště, nebo pracoviště na území města Jablonce nad Nisou.

Analýza údajů všech respondentů má relevantní strukturu viz tabulka č.: 2.

Tabulka 2

	věkový průměr	koeficient vzdělanosti	genderový poměr M/Ž
příslušníci ozbrojených složek	40	3,10	16/4
úředníci ve veřejné správě	41	3,50	8/12
běžná populace	42	3,45	10/10
celkově	41	3,35	34/26

Věkový průměr skupin respondentů byl propočítán prostým matematickým průměrem, zaokrouhlen a v porovnání všech skupin jej lze hodnotit jako vyrovnaný.

V tomto ohledu lze skupiny hodnotit jako porovnatelné.

Koeficient vzdělanosti byl propočítán bodovým ohodnocením jednotlivých stupňů vzdělání podle předem uvažovaných kritérií. Ta jsou uvedena v tabulce č. 3.

Tabulka 3

stupeň vzdělání	bodová hodnota
základní	1
střední odborné	2
úplné střední	3
vyšší odborné	4
vysokoškolské	5

Hodnota bodů byla násobena počtem příslušných respondentů, výsledky byly následně sečteny a posléze děleny počtem respondentů ve skupině, tedy číslem 20. Konečné výsledky

jsou uvedeny v tabulce č. 2. Lze je hodnotit jako vyrovnané, kdy příslušníci ozbrojených složek mají **koeficient vzdělanosti 3.10**, úředníci ve veřejné správě **3.50** a vzorek běžné populace má koeficient **3.45**. Hodnotu uvedených koeficientů lze porovnáním hodnotit jako vyrovnanou, kdy jeho výše odpovídá u příslušníků ozbrojených složek úplnému střednímu vzdělání (s maturitou). U vzorku úředníků a běžné populace vychází hodnota koeficientu 3.50 a 3.45, což je na hranici stupně vzdělání mezi úplným středním a vyšším odborným.

Lze se tedy důvodně domnívat, že i z hlediska stupně vzdělání lze skupiny respondentů hodnotit jako relevantně srovnatelné.

Co se týká genderového poměru, jedná se o poměr počtu mužů a žen zastoupených v jednotlivých skupinách respondentů. Poměrové hodnoty jsou rovněž uvedeny v tabulce č. 2., kdy u jednotlivých skupin mají následující hodnoty: **příslušníci ozbrojených složek 16:4, resp. (4:1)**, **úředníci ve veřejné správě 8:12, resp. (2:3)** a **běžná populace 10:10, resp. (1:1)**. V tomto ohledu srovnání skupin z hlediska genderové otázky při poměru 4:1 (maximálně přípustná hodnota poměru je běžně do hodnoty 1:1.5, resp. 2:3) u příslušníků ozbrojených složek **nelze hodnotit jako relevantně vypovídající a v průběhu hodnocení průzkumu jednotlivých skupin nebude vliv genderu jako samostatný ukazatel uvažován.**

Srovnání názoru na organizovaný zločin mužů a žen bude provedeno u hodnocení vybraných komponent a to pouze u celkového vzorku všech šedesáti respondentů, kde má genderový poměr přípustnou hodnotu. V našem případě 34:26, resp. (17:13).

10.8 Názory respondentů a jejich srovnání

V této kapitole bude provedeno vyhodnocení a srovnání odpovědí respondentů na jednotlivé otázky. Odpovědi budou hodnoceny u každé skupiny zvlášť, následně budou vzájemně komparovány. Na závěr bude u některých otázek provedena interpretace pravděpodobných příčin rozdílů zjištěných veličin a uvedení celkového názoru skupiny respondentů.

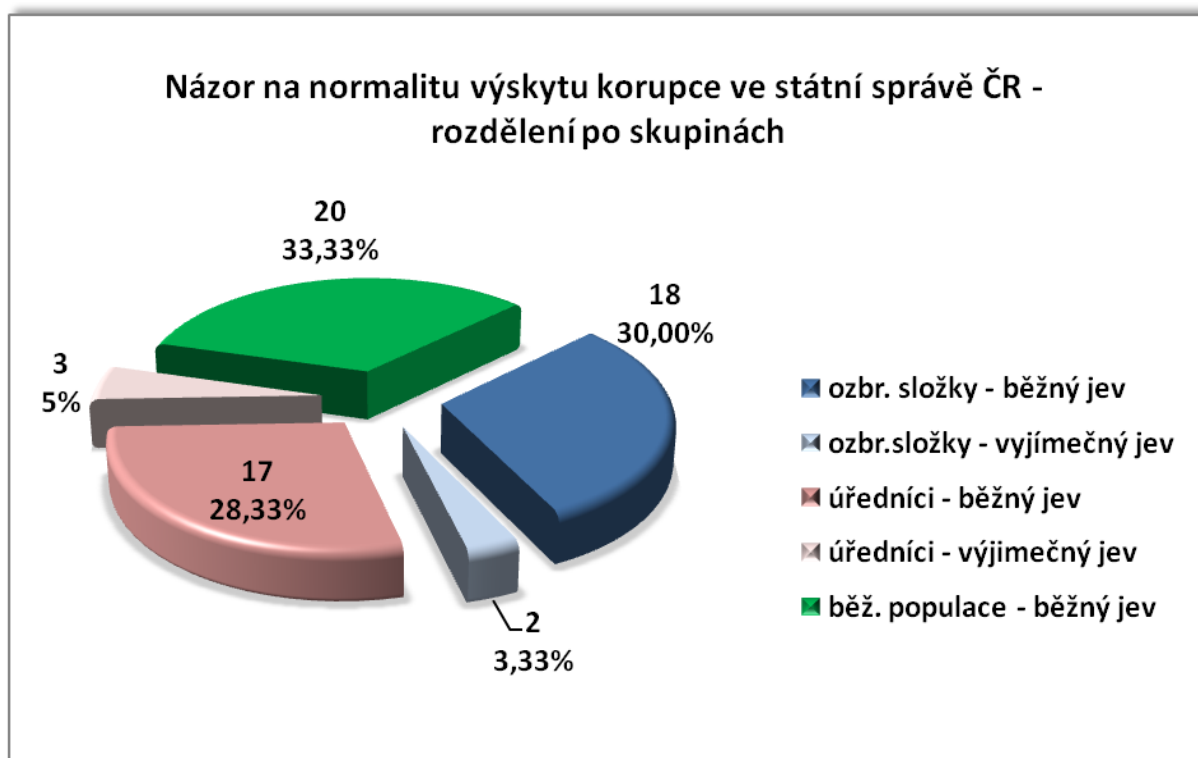
10.8.1 Normalita výskytu korupce

Během provedeného šetření byla respondentům mimo jiné položena otázka, zda považují výskyt korupce ve státní správě za běžný jev. Otázka měla konkrétní znění:

Korupci ve státní správě ČR považujete za jev:

- a) který je běžný ve všech sférách
- b) který je výjimečný
- c) který neexistuje

graf 12

Na výše uvedenou otázku odpověděli respondenti následujícím způsobem:

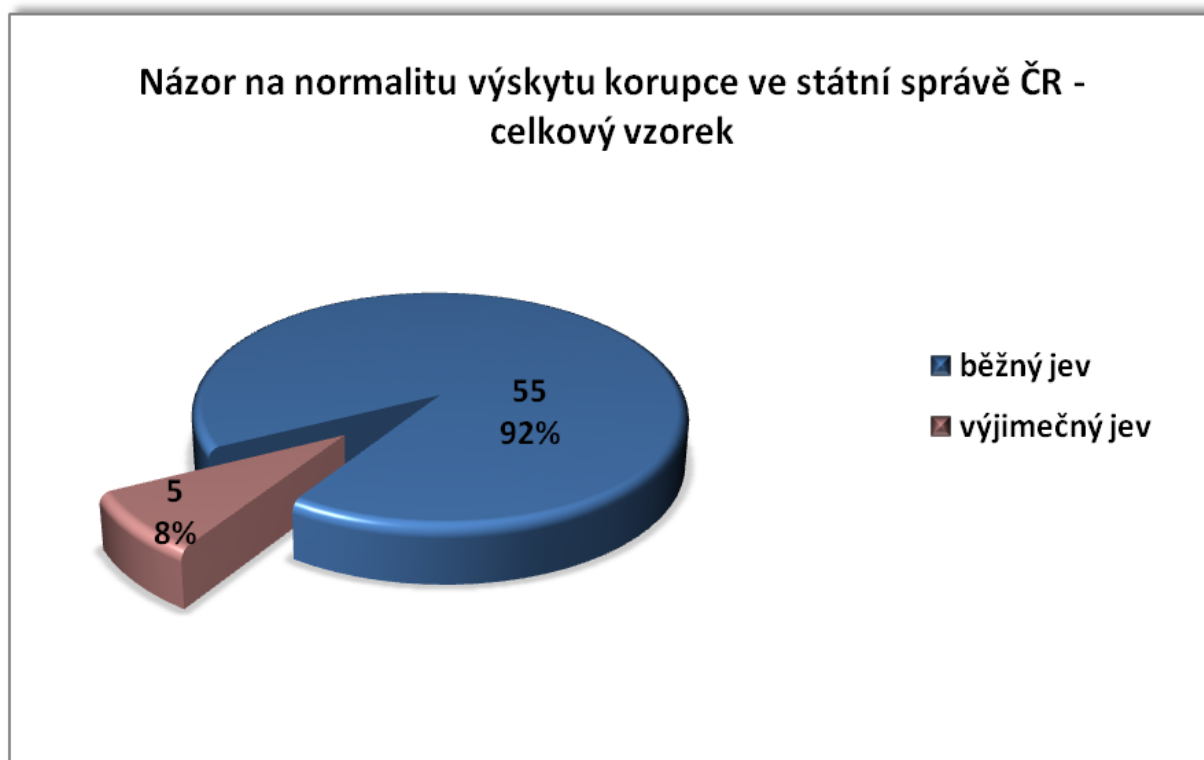
Příslušníci ozbrojených složek: uvedli, že korupci ve státní správě považují za jev, který je běžný ve všech sférách v 18-ti (30 %) případech. Ve dvou případech (3,33 %) uvedli, že se jedná o jev výjimečný. Nikdo ze skupiny neoznačil korupci za neexistující jev.

Úředníci ve veřejné správě: považují korupci ve státní správě ČR za běžný jev v 17-ti (28 %) případech. Tři respondenti (5 %) z této skupiny uvedli, že je korupce výjimečným jevem. Nikdo ze skupiny ji neoznačil za neexistující jev.

Běžná populace: všichni respondenti, kteří náleží k této skupině, bez výjimky označili korupci jako jev běžný ve všech sférách.

Výše uvedená data jsou zpracována a znázorněna v grafu č.: 12

graf 13

Z celkového vzorku šedesáti respondentů považuje 92 % z nich korupci ve státní správě za běžný jev. Pouhých 8 % respondentů ji považuje za jev výjimečný. **Za neexistující jev neoznačil korupci nikdo z dotázaných** (viz graf č. 13).

Zjištěné výsledky vypovídají o skutečnosti, že velká většina respondentů (92 %) považuje korupci za jev, který je běžný ve všech sférách státní správy. Z těchto výsledků lze usuzovat, že většina respondentů si existenci korupce uvědomuje, což lze chápat jako pozitivní zjištění. Méně lichotivým zjištěním je fakt, že respondenti tento kriminální jev považují za běžný, přičemž skupina běžné populace absolutním výsledkem.

Velmi zajímavým zjištěním je fakt, že za výjimečný jev označili korupci někteří příslušníci ozbrojených složek a úředníci ve veřejné správě. To může být způsobeno několika faktory.

První možností je uvažování respondentů v tom smyslu, že jsou sami příslušníky skupiny s potenciální možností korupčního jednání, avšak osobně se s ním ve své praxi nesetkali, proto jej považují za jev výjimečný.

Druhou možností, která je však považována za méně pravděpodobnou, by mohl být fakt, že se oslovení respondenti dopouští v praxi drobného korupčního jednání a za výjimečný jev korupci označili účelově.

Celkově lze výsledky hodnotit tak, že většina respondentů, včetně příslušníků ozbrojených složek a veřejné správy hodnotí korupci ve státní správě za běžný jev, což může vést k neuspokojivým náladám ve společnosti. Mezi názory jednotlivých skupin respondentů však nejsou významné rozdíly, což lze chápat pozitivně. Jednota názoru skupin respondentů je předpokladem ke stabilní sociální atmosféře s absencí sociální tenze mezi běžnou populací a příslušníky veřejné správy a ozbrojených složek, kteří by mohli být veřejností považováni odpovědnými za takový stav.

10.8.2 Vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu ČR

Jednou z položených byla v rámci průzkumu otázka ohledně pocitu respondentů, zda jsou některá odvětví státní správy ovlivněna působením organizovaného zločinu. Otázka byla zformulována do konkrétní podoby:

Máte pocit, že některá odvětví státní správy a samosprávy v ČR jsou ovlivněna působením organizovaného zločinu?

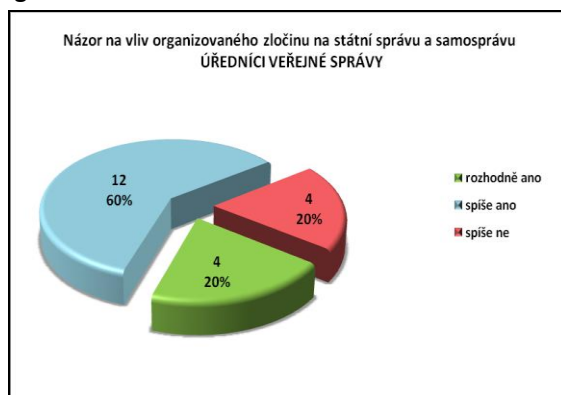
- a) rozhodně ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) rozhodně ne

Vyhodnocením odpovědí byly u jednotlivých skupin zjištěny následující výsledky:

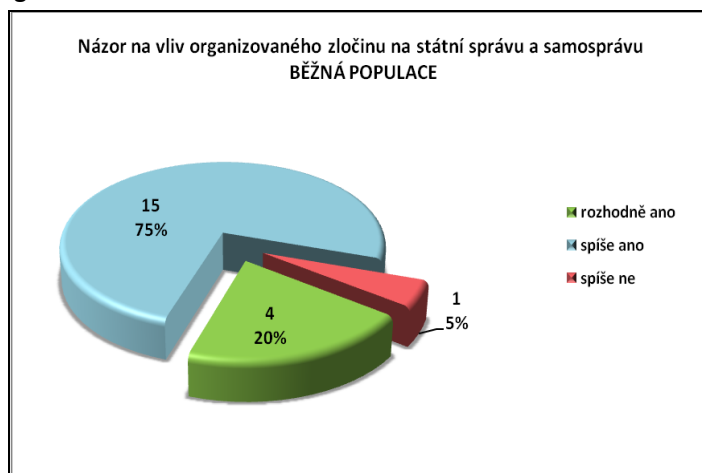
graf 14

graf 15

graf 16

Skupina respondentů, která byla tvořena **příslušníky ozbrojených složek**, měla v této oblasti nejradikálnější názor, kdy 35 % uvedlo, že státní správa a samospráva **je rozhodně ovlivněna** působením organizovaného zločinu.

Shodný názor zastávalo 20 % respondentů ve skupině **úředníků veřejné správy** a také **20 % příslušníků běžné populace**.

Umírněně zamítavá odpověď „**spíše ne**“ byla zaznamenána nejčastěji ve skupině úředníků státní správy - 20 %, dále u příslušníků ozbrojených složek - 15 %, nejméně pak u vzorku běžné populace - 5 %. Striktní zamítavá odpověď „**rozhodně ne**“ nebyla zaznamenána ani v jednom případě.

Velmi znepokojivým faktem může být zjištění, že u skupiny běžné populace odpověděl jediný respondent, že státní správa a samospráva „**spíše není**“ ovlivněna působením organizovaného zločinu. To znamená, že značná většina (celých 95 %) respondentů z běžné populace vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu připouští. Naproti tomu příslušníci ozbrojených složek tento vliv připouští v 85 % a úředníci v 80 % odpoví.

Tento stav může být způsoben následujícími faktory:

Příslušníci ozbrojených složek a úředníci veřejné správy dokáží v porovnání s běžnou populací lépe definovat pojem „organizovaný zločin“ a činnosti, které jsou s ním spjaty.

Běžná populace pojem organizovaný zločin nedokáže přesně definovat, ale cítí, nebo se jen domnívá, že poměry v orgánech státní správy a samosprávy nejsou ideální. Ve prospěch této úvahy svědčí **75 %** umírněně kladných odpovědí respondentů z běžné populace „**spíše ano**“. Tuto odpověď lze považovat za odpověď člověka, který si není odpovědí příliš jistý, ale má podvědomý všeobecný názor (ovlivněný například působením sdělovacích prostředků), že orgány státní správy a samosprávy se chovají nekorektně, ale nedostatky tento člověk neumí přesně definovat a spojit si je s konkrétní činností.

Výsledky hodnocení celé skupiny respondentů má podobu viz graf č.: 17.

graf 17

Při srovnání výstupů celé skupiny všech šedesáti respondentů jsou výsledky takové, že nejvíce (37) respondentů (62 %) odpovědělo na otázku mírně kladnou formou odpovědi „**spíše ano**“, 15 respondentů (25 %) odpovědělo striktní kladnou odpovědí: „**rozhodně ano**“ a 8 respondentů (13 %) odpovědělo mírnou zamítavou odpovědí: „**spíše ne**“. Striktní odpověď „**rozhodně ne**“ nepoužil nikdo z respondentů.

Zajímavým zjištěním, při porovnání procentního zastoupení odpovědí různých podskupin respondentů s vyhodnocením procentního zastoupení odpovědí celkového vzorku je skutečnost, že celkovému spektru výsledků všech respondentů se nejvíce přiblížila podskupina **úředníků ve veřejné správě** (s maximální odchylkou 7 %) u odpovědi: „**spíše ne**“.

Tento stav lze vysvětlit tím, že úředníci ve veřejné správě stojí svými znalostmi o organizovaném zločinu na pomyslném pomezí mezi **běžnou populací**, jejíž názor je z největší části zpravidla ovlivněn sdělovacími prostředky a **příslušníky ozbrojených složek**, kdy jejich názor je ovlivněn povědomím o konkrétních kauzách a znalostí trestně-právních norem a mechanismů.

Tento poznatek by jistě zasluhoval podrobnější průzkum, jelikož v případě potvrzení jeho platnosti by právě **úředníci ve veřejné správě** mohli být velmi významným a dobře využitelným **indikátorem názorů celé společnosti** v oblasti organizovaného zločinu.

10.8.3 Úřady a orgány ovlivněné korupcí

Velmi zajímavým tématem v rámci průzkumu byla otázka ohledně názoru respondentů o úřadech a orgánech, na nichž podle jejich názoru dochází ke korupčnímu jednání. Otázka byla formulována do konkrétní podoby:

Domníváte se o některých úřadech, nebo orgánech v ČR, že na nich dochází ke korupčnímu jednání? Pokud ano, uveďte, o které úřady se jedná.

Jednalo se o otevřenou otázku s možností vyplnění libovolného počtu úřadů.

Vyhodnocením odpovědí byly zjištěny následující skutečnosti:

Příslušníci ozbrojených složek uvedli jako nejčastější odpovědi: vláda (5), parlament (5) a státní zakázky (5), následovaly odpovědi: městské úřady (4), žádná odpověď (3), policie (2), doprava (2), soudy (2), Státní zastupitelství (2), armáda (1), Ministerstvo pro místní rozvoj (1), Ministerstvo vnitra (1), senát (1), Stavební úřad (1), Ministerstvo zdravotnictví (1).

Úředníci ve veřejné správě uvedli: ministerstva (7), žádná odpověď (6), městské úřady (3), policie (3), soudy (2), Ministerstvo obrany (2), vláda (2), doprava (1), školství (1), vysoké školy (1), parlament (1), Stavební úřad (1), Úřad práce (1), krajský úřad (1), Státní zastupitelství (1), všechny (1), nevím (1).

Příslušníci vzorku běžné populace: žádná odpověď (5), armáda (3), stavební úřad (3), státní zakázky (2), vláda (2), Ministerstvo obrany (2), všechny (2), soudy (2), policie (2), Ministerstvo zdravotnictví (1), fondy EU (1), Ministerstvo pro místní rozvoj (1), Ministerstvo dopravy (1), městské úřady (1), Státní zastupitelství (1).

Při hodnocení odpovědí na otevřené otázky je vždy třeba provést podrobnou analýzu výsledků. Díky velké různorodosti údajů je nutno vyhledat a rozkrýt případné souvislosti. Pro velký počet odpovědí uvádíme v tabulce č. 4 prvních pět pořadí uváděných odpovědí dle bodového zisku:

Tabulka 4

pořadí	znění odpovědi	počet odpovědí	procentní hodnota
1.	-	15	23 %
2.	vláda	9	14 %
3.	městský úřad	8	12 %
4.	státní zakázky	7	11 %
	policie	7	11 %
	ministerstva (obecně)	7	11 %
5.	soudy	6	9 %
	parlament	6	9 %

Na základě údajů uvedených v tabulce č. 4 je na první pohled patrné, že nejčastěji celkový vzorek ve své odpovědi neuvedl žádný údaj (15 respondentů; 23 %), na druhém místě bylo nejfrekventovanější odpovědí „vláda“ (9 respondentů; 14 %), třetí místo obsadila odpověď „městský úřad“ (8 respondentů; 12 %), čtvrté místo obsadily odpovědi: „státní zakázky“ (7 respondentů; 11 %), „policie“ (7 respondentů; 11 %) a „ministerstva“ (7 respondentů; 11 %). Přesto, že tabulka pokračuje dále, právě u ministerstev je na místě malé pozastavení a vyhledání souvislostí.

Respondenti ve svých odpovědích uváděli jak obecné označení „ministerstva“ (7), tak i konkrétní názvy, např. Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo vnitra a jiná, kterých je v součtu odpovědí dalších 10. Navíc se velmi často v odpovědích opakuje tvrzení: „státní zakázky“ (7).

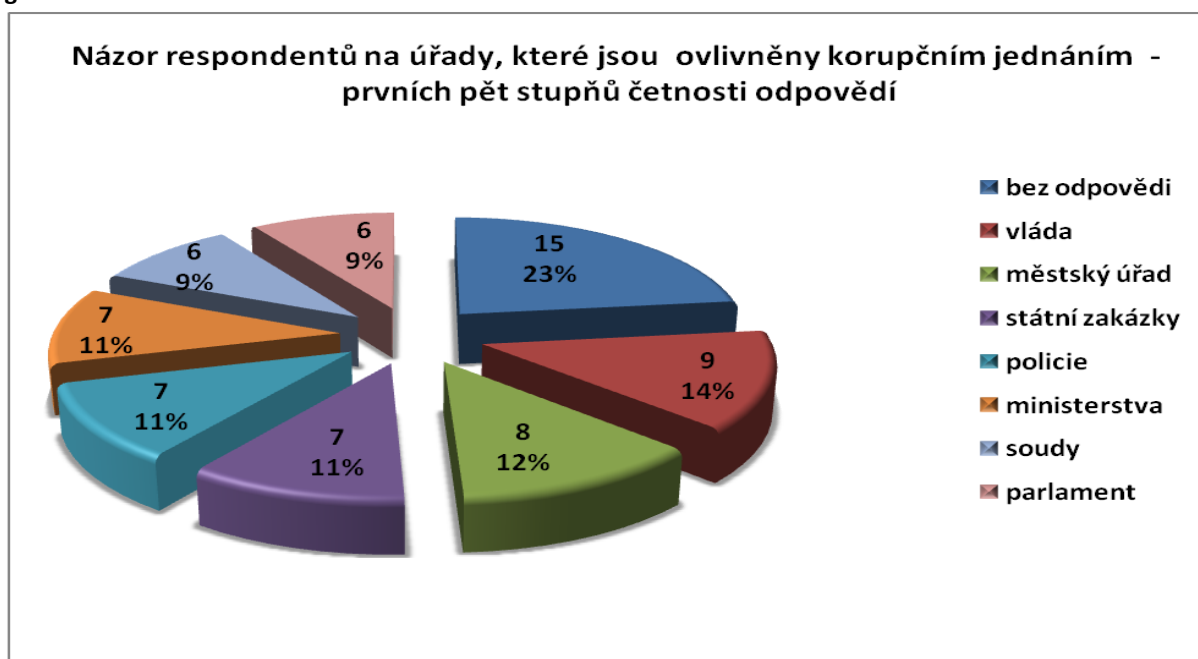
V této souvislosti je třeba brát v úvahu fakt, že státní zakázky jsou většinou realizovány a zadávány právě prostřednictvím ministerských úředníků jednotlivých ministerstev. Z toho důvodu lze tuto odpověď zcela jednoznačně zařadit do stejné kategorie.

Následným součtem všech odpovědí v této kategorii získáme hodnotu 24, což je velmi vysoký výsledek s procentní hodnotou (32 %). Ten navíc potvrzuje platnost tvrzení z teoretické části této práce, kde je na str. 43 - 44 uvedeno, že k velké většině korupčního jednání dochází v oblasti styku privátního sektoru a státní správy a to zejména při zadávání státních zakázek. Podobné souvislosti lze nalézt i u jiných typů odpovědí.

Ať již jsou tyto názory respondentů ovlivněny vlastními zkušenostmi, nebo sdělovacími prostředky, lze velmi pozitivně hodnotit reálný přehled všech skupin respondentů o problematice korupce na ministerstvech a při zadávání státních zakázek, byť je díky své odlišné profesní a zřejmě i sociální příslušnosti (rozdílný jazykový kód) označuje každá skupina jiným termínem.

Pro maximální objektivitu uvádíme v grafu č. 18 pouze grafické zpracování dat uvedených v tabulce č. 4.

graf 18

10.8.4 Širší pohled na výskyt a vliv organizovaného zločinu

Otázka, jejímž úkolem bylo zjistit názor respondentů na výjimečnost vlivu organizovaného zločinu, v porovnání se situací v jiných státech měla následující podobu:

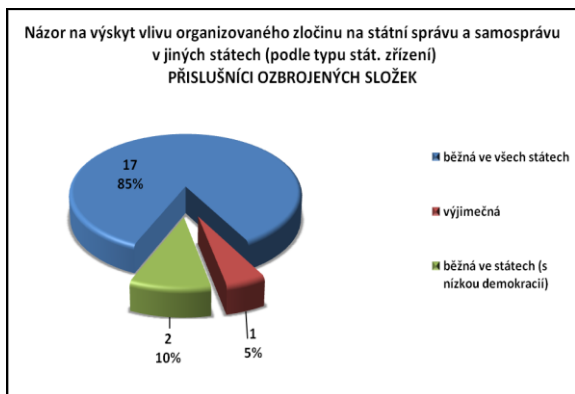
Pokud připustíte možnost, že některá odvětví státní správy a samosprávy jsou více či méně ovládána organizovaným zločinem, považujete tuto situaci jako:

- do jisté míry běžnou ve všech státech
- výjimečnou, která se již téměř nikde nevyskytuje
- běžnou pouze ve státech s méně rozvinutou demokracií

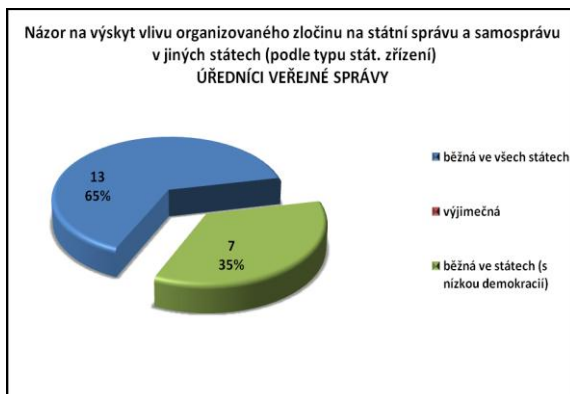
Je třeba říci, že tato otázka má ještě jeden velmi podstatný a „účelově skrytý“ význam, pro který byla vytvořena a do dotazníku zařazena.

Přesto, že nikde není proveden dotaz, zda respondenti považují Českou republiku za stát s rozvinutou demokracií (lze předpokládat, že nejméně 80 % respondentů by odpovědělo na takovou otázku kladně), právě tato otázka v souvislosti s výsledky odpovědí na otázku číslo 6 tuto odpověď poskytuje v jiném úhlu pohledu. Je zde uvedena v takové formě, aby bylo možno zviditelnit, jakým způsobem lze chápat státní zřízení v České republice v kontextu pohledu na organizovaný zločin. Míra korupce a vliv organizovaného zločinu na sféru státní správy je jedním z velmi důležitých a často podceňovaných faktorů, které společnost přitom vnímá velmi citlivě a které jsou proto prokazatelně způsobilé ovlivnit stabilitu státního zřízení.

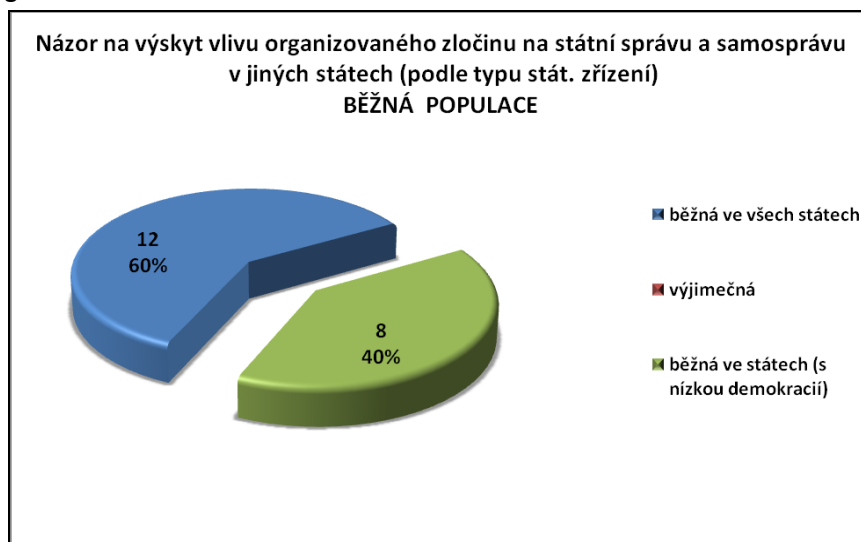
graf 19

graf 20

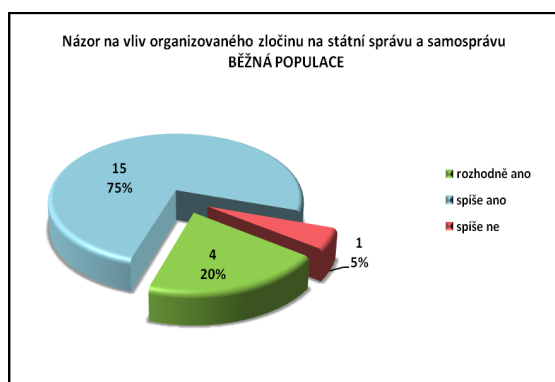
graf 20

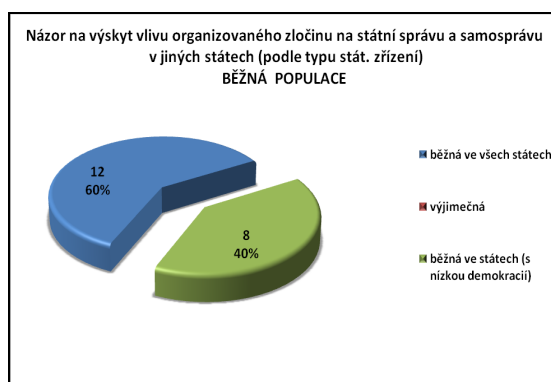
Na grafech č. 19, 20 a 21 je znázorněno různé chápání výskytu vlivu organizovaného zločinu v závislosti na typu státního zřízení, přičemž **vzorek běžné populace** považuje vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu za situaci běžnou pouze ve státech s méně rozvinutou demokracií!

Totožný vzorek, tj. **běžná populace** přitom v otázce číslo 6, tj.: Zda mají pocit, že některá odvětví státní správy a samosprávy v ČR jsou ovlivněna působením organizovaného zločinu, odpověděl **v 95 % kladně** (pro lepší přehled graf k otázce č. 6 uvádíme ještě jednou pod číslem 16/II). Konkrétně lze vidět, že 15 respondentů (75 %) uvedlo, že organizovaný zločin ovlivňuje státní správu a samosprávu umírněnou kladnou odpovědí: „spíše ano“ a další 4 respondenti (20 %) uvedli striktní kladnou odpověď: „rozhodně ano“ a další 1 respondent (5 %) uvedl striktní zápornou odpověď: „spíše ne“.

graf 16/II

graf 21/II

Stejný vzorek přitom uvádí, že považuje vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu běžnou pouze ve státech s méně rozvinutou demokracií a to ve **40 % odpovědí!** (viz. graf č.: 21/II)

Z toho vyplývá, že veřejností je vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu vnímán jako významné riziko a **v tomto případě podvědomě** míru vlivu organizovaného zločinu pocítuje zejména běžná populace obecně jako významný indikátor fungování či nefungování demokratických principů ve společnosti.

Toto zjištění lze považovat díky jeho významu za velmi důležité. Ukazuje, že podstatná část respondentů běžné populace spojuje vliv organizovaného zločinu s nefungováním nebo dokonce absencí demokratických mechanismů, což může za určitých okolností (nekontrolovaný rozmach organizovaného zločinu a korupce v oblasti státní správy) a za předpokladu celospolečenské platnosti zjištěných poznatků vést až k anomickým

náladám v podstatné části společnosti a sociální tenzi. Jako velmi podstatný činitel v této oblasti lze spatřovat roli sdělovacích prostředků a medií, o nichž bude pojednáno dále.

Zde je na místě připomenout, že o mnoho podstatnější význam má vliv organizovaného zločinu a s ním spojené korupce v oblasti státní správy a samosprávy na nálady a postoj společnosti, než na sféru ekonomickou, kde však přesto existuje jasná souvislost.

10.8.5 Závažnost vlivu organizovaného zločinu z hlediska následků

Tato otázka má mimo jiné zjistit případný výskyt respondentů s radikálními názory ve vztahu nevyhnutelnosti dramatických společenských změn ve formě revolučních tendencí, nebo občanské války ve spojení s rozmachem vlivu organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu.

Otázka byla formulována do konkrétní podoby:

Považujete případný vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu a samosprávu za:

- a) bezvýznamný jev, který není příliš nebezpečný;
- b) velmi vážný stav, který je způsobilý narušit demokratické principy společnosti;
- c) stav, který nevyhnutelně vede k rozvratu společnosti, norem a státního zřízení, v krajním případě k revoluci, či občanské válce.

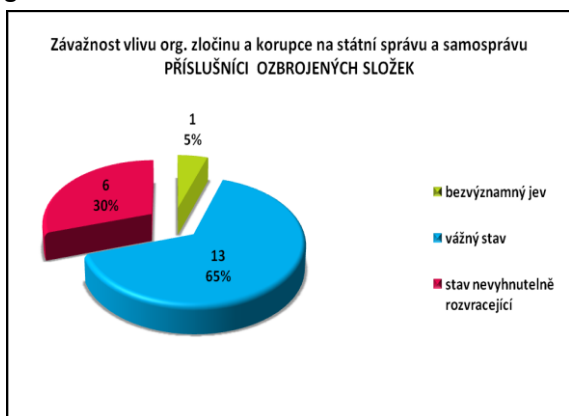
Primárním úkolem otázky bylo zjistit, zda vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu považují respondenti za významné riziko pro státní zřízení a demokratické principy naší společnosti. Dále **má zjistit procentní zastoupení respondentů s radikálními názory**, tedy takovými, kteří považují vliv organizovaného zločinu na státní správu za tak významné riziko, že jeho působení spojují s nevyhnutelným děním, vedoucím k ohrožení státního zřízení. **Zároveň v takovém případě připouští revoluční tendence, nebo občanskou válku.**

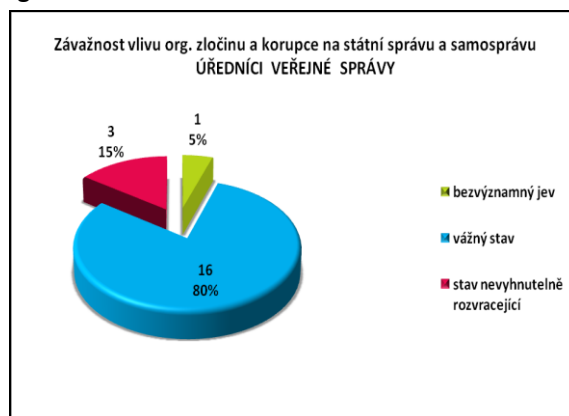
Zpracováním a vyhodnocením odpovědí byla zjištěna následující fakta:

Vzorek příslušníků ozbrojených složek: 65 % označilo vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu a samosprávu za vážný stav, 30 % za stav nevyhnutelně rozvracející společnost a 5 % označilo takový stav za bezvýznamný. Data byla zpracována do grafu č. 21.

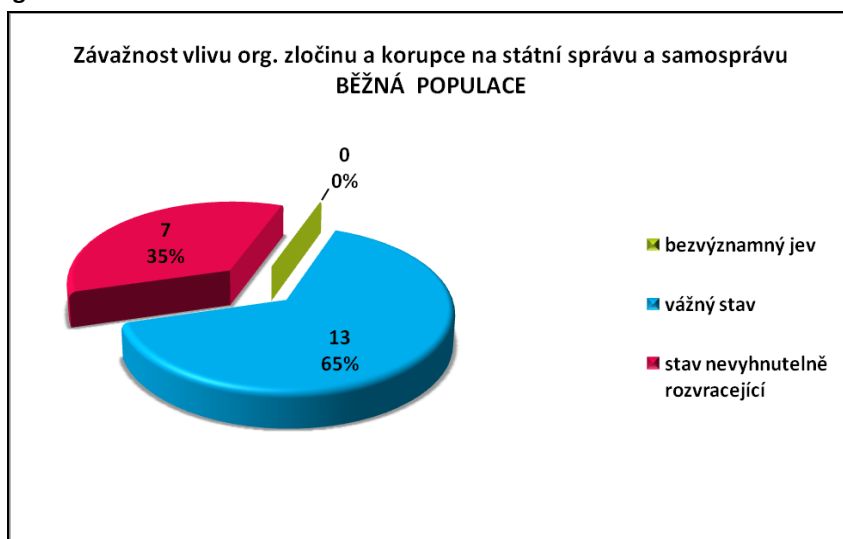
graf 21

graf 22

graf 23

Vzorek úředníků veřejné správy: 80 % uvedlo, že vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu a samosprávu považuje za vážný stav, 15 % takový stav označili za nevyhnutelně rozvracející společnost a 5 % za bezvýznamný jev. Tato skupina měla v uvedené oblasti nejméně radikální názory. Data byla zpracována do grafu č. 22.

Vzorek příslušníků běžné populace: 65 % označilo vliv organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu za vážný stav, 35 % za stav nevyhnutelně rozvracející společnost. Za bezvýznamný jev jej v této skupině neoznačil nikdo. Data byla zpracována do grafu č. 23.

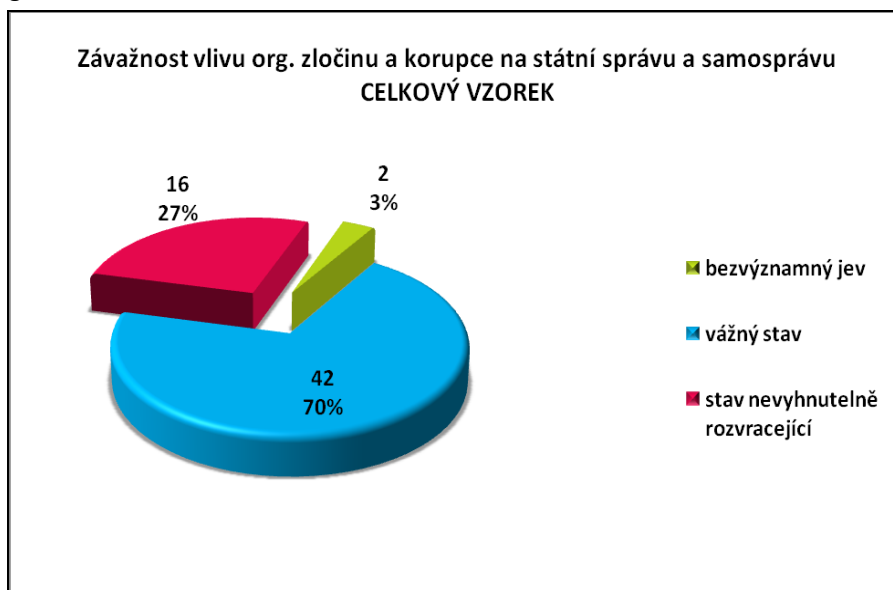
V této otázce lze tuto skupinu považovat za skupinu s nejradikálnějšími názory.

V poslední odpovědi otázky byla **zmíněna revoluce a občanská válka**, které jsou považovány za **radikální** způsob řešení konfliktů a jsou spojovány s anomickými stavy a náladami ve společnosti. Z tohoto důvodu si tato skupina, kterou lze pro lepší přehlednost označit za skupinu „**radikálů**“ zaslouží podrobnější prozkoumání. Nejprve bylo nutno tuto skupinu z důvodu maximální možné objektivity vymezit z celkového vzorku respondentů, který měl následující názory:

Celkový vzorek respondentů: za bezvýznamný jev označili vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu a samosprávu 3 %, za vážný stav takový vliv označilo 70 % respondentů. Za stav nevyhnutelně rozvracející společnost jej označilo 27 % respondentů, což je bezmála jedna třetina celkového počtu respondentů. (viz graf č. 24)

Vzhledem ke skutečnosti, že tento názor lze považovat za radikální, je tento výsledek překvapivě vysoký.

graf 24

10.8.5.1 Analýza skupiny „radikálů“

Z předchozí části průzkumu je patrné, že radikální názory zastává skupina 16-ti osob (27 %), která prolíná celým spektrem podskupin respondentů v různém zastoupení:

Profesně-společenské zařazení (v závorkách je uveden poměr mužů a žen):

- příslušníci ozbrojených složek: **6** (6/0)
- úředníci veřejné správy: **3** (3/0)
- běžná populace : **7** (4/3)

Stupeň dosaženého vzdělání:

- základní: **0** (0 bodů)
- střední odborné: **5** (10 bodů)
- úplné střední: **5** (15 bodů)
- vyšší odborné: **1** (4 body)
- vysokoškolské: **5** (25 bodů)
- **výsledný koeficient:** **3,375** (zaokr. **3,38**)

Dále byla zpracována analýza obecných vlastností a rysů skupiny „radikálů“. Tato analýza obecných vlastností byla zpracována do tabulky č. 5, kde je srovnána s vlastnostmi celkového vzorku respondentů. Tímto srovnáním by bylo možné zjistit ze které skupiny (profesní, věkové, genderové nebo vzděláním odlišné) se rekrutuje nejvíce osob s radikálními názory.

Tabulka 5

	věkový průměr	koeficient vzdělanosti	genderový poměr M/Ž
celkový vzorek	41	3,35	34/26 (q 1,30)
vzorek "radikálů"	45	3,38	13/3 (q 4,33)
rozdíl	+ 4	+ 0,03	3,33 násobek M

Po zpracování údajů jsou patrné některé rozdíly mezi celkovým vzorkem respondentů a vyprofilovaným vzorkem, který nazýváme pro účely tohoto srovnání názvem: „radikálové“.

Skupina „radikálů“ má v porovnání s celkovým vzorkem respondentů o čtyři roky vyšší průměrný věk, což je překvapivé, neboť mladší generace je obvykle považována za skupinu projevující se právě radikálními přístupy.

Co se týká koeficientu stupně vzdělání má skupina „radikálů“ o 0,03 bodu tento koeficient vyšší ve srovnání s celkovým vzorkem respondentů. Vzhledem k počtu respondentů a tedy velikosti vzorku tento nepatrný rozdíl nelze považovat za relevantně vypovídající.

Nejmarkantnější rozdíl lze spatřovat v genderově zaměřeném srovnání celkového vzorku respondentů se skupinou „radikálů“. Srovnáním údajů bylo zjištěno, že v celkovém vzorku je genderový koeficient, který je označen písmenem **q**, 1,30 ve prospěch mužů, zatímco u „radikální“ skupiny je tento koeficient 3,33 násobně vyšší, kdy genderový koeficient dosahuje hodnoty **q** 4,33 ve prospěch mužů. Nebudeme-li uvažovat hodnotu celkového vzorku, znamená to, že radikální postoje v otázce vlivu organizovaného zločinu na státní správu a samosprávu se ve vymezené skupině u mužů vyskytují téměř 4,5 krát častěji než u žen. Lze tedy jednoznačně říci, že muži mají podstatně blíže k radikálním postojům a řešením.

Takový výsledek není překvapivý, jak již bylo zmíněno výše, muži chápou hrozby (zejména společenské) jiným způsobem než ženy a archetypálně jsou právě muži předurčeni k zajištění ochrany a odvracení hrozeb směřujících k rodině, kmeni a společnosti jakýmkoli účinnými prostředky.

10.8.6 Závažnost vlivu organizovaného zločinu z hlediska sféry výskytu

Tato otázka byla vytvořena pro zjištění názoru ohledně chápání závažnosti výskytu organizovaného zločinu v jednotlivých resortech a orgánech státní správy. Odpovědi respondentů tak mohou signalizovat, které odvětví státní správy považují za klíčové pro fungování státu a stability státního zřízení.

Velmi zajímavé bude srovnání výsledků této otázky s výsledky otevřené otázky ohledně úřadů, o kterých se respondenti domnívají, že jsou ovlivněny organizovaným zločinem a korupcí, prezentované na str. 90 – 92 této práce.

Otázka byla zformulována následovně:

Jako nejzávažnější považujete případný vliv organizovaného zločinu, či výskyt korupce ve sférách:

- a) vlády
- b) policie, armády
- c) mezinárodních vztahů a diplomacie
- d) ekonomiky, obchodu a průmyslu
- e) spravedlnosti a justice
- f) sociálních služeb a zdravotnictví
- g) školství (např. neoprávněné získání vysokoškolského titulu)
- h) veřejných zakázek

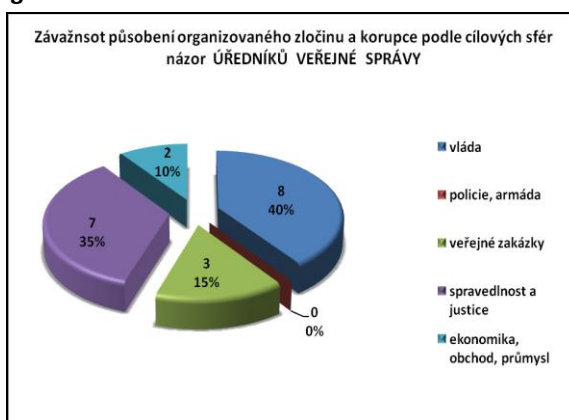
Po zpracování údajů jsou výsledky průzkumu následující:

Příslušníci ozbrojených složek uvedli: jako nejčastější odpověď v 30 % veřejné zakázky, druhou nejčastější odpovědí byla v 25 % vláda a následovala s 20 % spravedlnost a justice. Ekonomika, obchod a průmysl byl uveden v 15 % odpovědí, policie a armáda byla uvedena v 10 % případů, (viz graf č.: 25).

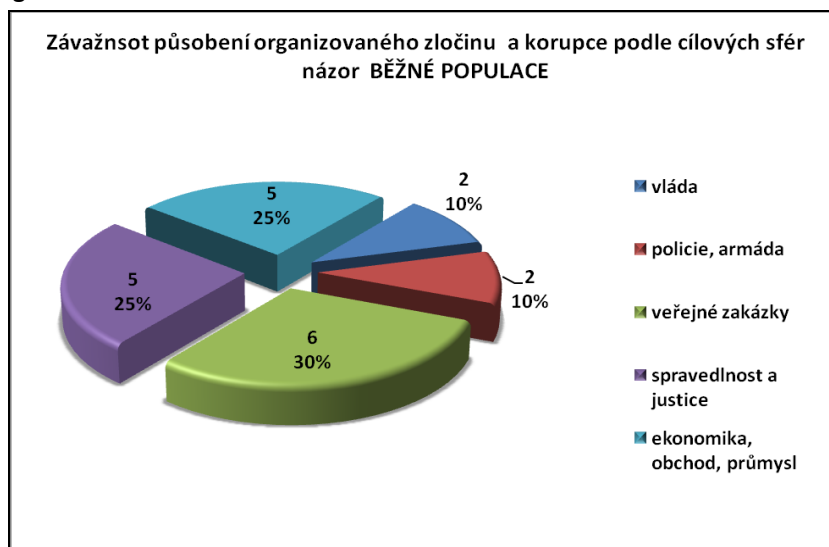
graf 25

graf 26

graf 27

Úředníci veřejné správy projevili názor, že vliv organizovaného zločinu a korupce spatřují za nejzávažnější ve sférách: vlády (40 %), spravedlnosti a justice (35 %), veřejných zakázek (15 %), ekonomiky, obchodu a průmyslu (10 %). Na rozdíl od skupiny příslušníků ozbrojených složek a běžné populace tato skupina neuvedla odpověď: „policie a armáda“. (viz graf č. 26).

Příslušníci skupiny *běžné populace* uvedli následující odpovědi: veřejné zakázky (30 %) shodné hodnoty (25 %) dosáhly odpovědi spravedlnost a justice, společně s odpovědí ekonomika, obchod a průmysl. Následuje odpověď vláda (10 %) a policie a armáda (10 %), (viz graf č. 27).

Velmi zajímavé je, že přes skutečnost, že otázka obsahovala celkem osm možností odpovědí, bylo jich využito v podskupinách příslušníků ozbrojených složek a běžné populace pouze pět a ve skupině úředníků veřejné správy pouze čtyři. Odpovědi: mezinárodní vztahy a diplomacie, sociální služby a zdravotnictví a také odpověď školství nevyužil nikdo z dotázaných.

Pokud provedeme komparaci výsledků, zjistíme, že každá skupina respondentů chápe závažnost vlivu na organizovaný zločin a korupci poněkud odlišným způsobem. Podle výsledků je zcela evidentní, že za rozdíly stojí sociálně-profesní rozdíly mezi skupinami respondentů, kteří mají díky svému zaměření odlišný řebříček hodnot a každému odvětví tak přiřkládají rozdílný význam. Pokud typy odpovědí rozdělíme na *typ ekonomický*, který zahrnuje odpovědi: veřejné zakázky, společně s odpovědí ekonomika, obchod a průmysl a na

typ správní, který zahrnuje odpovědi: vláda, společně s odpovědi policie a armáda a spravedlnost a justice, lze z odpovědi zpětně vyčíst, jaké hodnoty mají pro konkrétní skupinu největší význam.

Lze pozorovat, že skupina **příslušníků ozbrojených složek** při součtu definovaných typů odpovědí zařazených do **typu ekonomického** má v součtu 45 %, zatímco odpovědi zařazených do **typu správního** 55 %. To znamená, že pro příslušníky ozbrojených složek má transparentně fungující vláda, policie a armáda, společně s odvětvím spravedlnosti a justice velký význam a hodnotu a zároveň je pro ně rozhodujícím měřítkem. Tento názor souvisí velmi pravděpodobně s hodnotovým žebříčkem respondentů.

Skupina **úředníků veřejné správy** při stejně provedeném součtu odpovědí dosahuje v **typu ekonomickém** dokonce hodnoty pouhých 25 %, zato v odpovědích zařazených do **správního typu** celých 75 %, přesto, že nikdo z této skupiny neuvedl odpověď „policie a armáda“.

Skupina respondentů z podskupiny **běžné populace**, chápe rizika naprosto jinak! Pokud provedeme součet odpovědí zařazených do **typu ekonomického**, získáme hodnotu 55 %, tedy většinu a odpovědi a součtem odpovědí **typu správního** získáme hodnotu 45 %.

Tento výsledek je velmi zajímavý, avšak očekávaný. Jak již bylo uvedeno, velmi úzce souvisí s hodnotovým zaměřením skupin respondentů. Znamená to, že každá skupina chápe rizika odlišným způsobem. Skupina příslušníků ozbrojených složek společně s úředníky veřejné správy pocítují větší důležitost odvětví správních a běžná populace naopak odvětví souvisejících s ekonomikou. Jako skupiny s naprosto odlišnými názory lze například uvažovat podnikatele a živnostníky na straně jedné a úředníky ve veřejné správě s pracovníky justice na straně druhé.

Výsledek prokazuje, že jednotlivé skupiny občanů i jednotliví občané chápou rizika plynoucí z organizovaného zločinu a korupce odlišně, například na základě hodnotové orientace a proto je nutné v rámci zachování stability společnosti všechny sféry, kde mají skupiny organizovaného zločinu možnost a zájem operovat, ze strany příslušných orgánů střežit a chránit se stejným úsilím.

Protikorupční opatření, spolu s opatřeními proti organizovanému zločinu lze aplikovat například v policii, justici a vládě, pokud však budou přesto ekonomické sféry významně

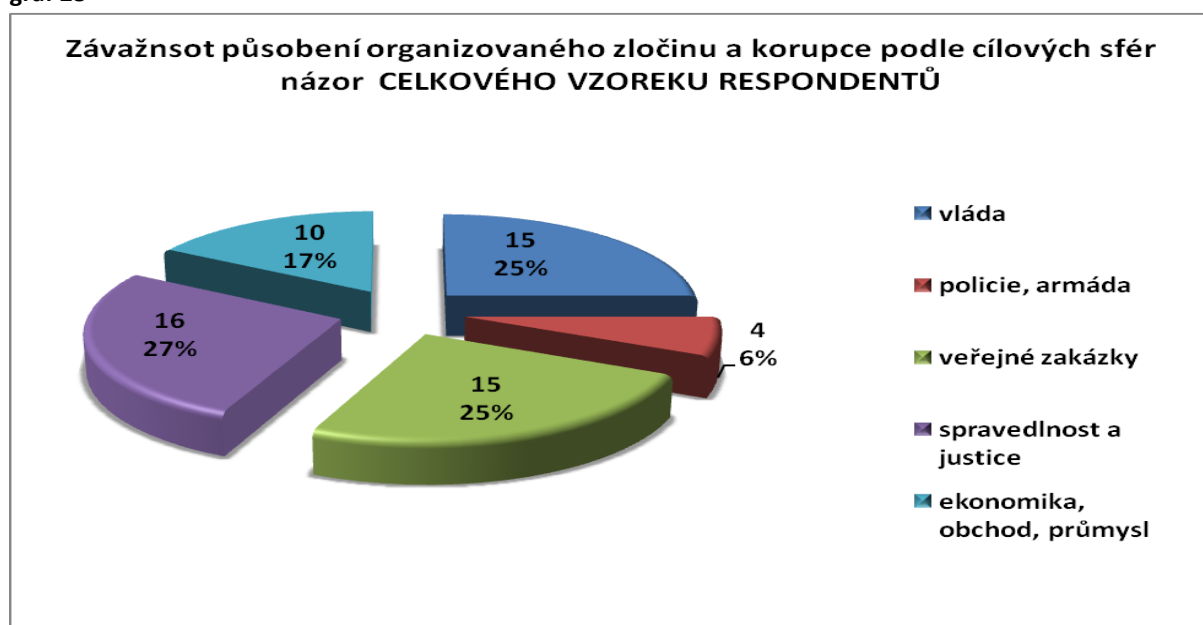
ovlivňovány organizovaným zločinem a korupcí, může být situace pro skupiny závislé primárně právě na ekonomice vnímána jako anomická.

V obráceném případě, kdy bude sféra ekonomická oproštěna od vlivu organizovaného zločinu a korupce, avšak správní aparát státu, jako jsou orgány policie, justice, armády a vlády bude pod vlivem organizovaného zločinu a korupce, může být situace opět některými skupinami v různé míře považována rovněž za anomickou.

Proto veškerá opatření proti organizovanému zločinu a korupci je třeba aplikovat komplexně, napříč všemi sférami společnosti zároveň. Jenom tak budou mít přijatá opatření význam a nedojde k narušení stability společnosti.

Co se týká názoru **celkového vzorku respondentů**, je situace taková, že se celkové rozdíly jednotlivých podskupin respondentů stírají a vznikají tři hlavní sféry s minimálními rozdíly procentní hodnoty, která respondenti vnímají jako riziková. (viz graf č. 28)

graf 28

Jednotlivé hodnoty jsou následující: **Celkový vzorek respondentů** uvedl, že za nejzávažnější považují vliv organizovaného zločinu a korupce ve sféře spravedlnosti a justice (27 %), následuje sféra vlády (25 %), sféra veřejných zakázek (25 %), dále sféra ekonomiky, obchodu a průmyslu (17 %) a nakonec sféra policie a armády (6 %).

Po provedení predikovaného srovnání výsledků této otázky, tedy: „***Ve kterých sférách považují respondenti vliv organizovaného zločinu a korupce za nejzávažnější.***“ s odpověďmi

na otázku číslo 6 zpracované na straně 91 – 93 této práce, která zněla: „**Domníváte se o některých úřadech, nebo orgánech v ČR, že na nich dochází ke korupčnímu jednání? Pokud ano, uveďte, o které úřady se jedná.**“, byl zjištěn zajímavý výsledek.

Přes skutečnost, že respondenti hodnotí vliv organizovaného zločinu a korupce v níže uvedených sférách za nejzávažnější, byly zároveň s velkou četností uváděny jako úřady a orgány, kde dochází ke korupčnímu jednání. Protože v prvním případě byla otázka formulována jako otevřená, je srovnání provedeno s ekvivalenty odpovědí viz tabulka č. 6.

Tabulka 6

otázka č. 6		otázka č. 10	
odpověď	pořadí	odpověď	pořadí
vláda	2.	vláda	2.
policie	4.	policie, armáda	5.
státní zakázky	4.	veřejné zakázky	2.
soudy	5.	spravedlnost a justice	1.

Při provedení srovnání prvních pěti nejčastějších odpovědí bylo zjištěno, že jsou jejich významy velmi podobné a respondenti, přes skutečnost, že uvádí, vliv organizovaného zločinu a korupce na tyto sféry jako nejzávažnější, uvádí je zároveň nejčastěji (pouze ve vztahu ke korupci) jako úřady a orgány o kterých se domnívají, že na nich dochází ke korupčnímu jednání.

Z tohoto výsledku lze vyvodit závěr, že korupce je vnímána v uvedených sférách jako reálně se vyskytující jev i významné riziko zároveň. Pokud by takové zjištění mělo celospolečenskou platnost, jsou tyto výsledky vyprofilováním oblastí, kde je nutno aplikovat protikorupční opatření co nejintenzivněji a nejrychleji. Výsledek šetření názoru respondentů tak ve výsledku ukazuje korupci v uvedených úřadech a odvětvích, která je pocíťována jako nejpalčivější.

10.8.7 Budoucnost organizovaného zločinu a korupce jako jevu

Dalším zjišťovaným údajem byl pocit respondentů ohledně budoucnosti organizovaného zločinu a korupce. V případě, že lidé podléhají anomickým náladám, mají tendenci uvádět k jevům, které je bezprostředně ohrožují a obtěžují pesimistické názory,

zejména ve vztahu k budoucnosti. Z toho důvodu byla do dotazníku umístěna otázka, jejímž cílem bylo takový postoj prověřit.

Otázka byla formulována a pokládána v následující konkrétní podobě:

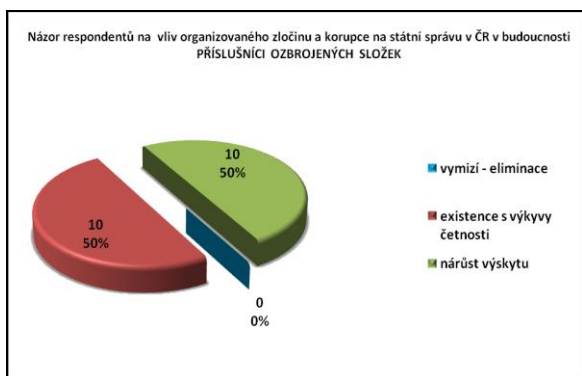
Pokud se domníváte, že existuje korupce a vliv organizovaného zločinu na státní správu ČR a samosprávu, máte názor, že tento jev do budoucna:

- a) bude eliminován – vymizí
- b) bude vždy na určité úrovni s malými výkyvy četnosti
- c) bude se vyskytovat stále častěji

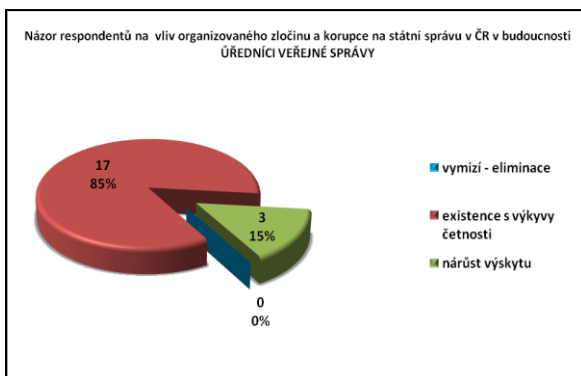
Odpovědi respondentů byly jako v předchozích případech tříděny podle příslušnosti k profesně-sociální skupině a výsledky byly následující:

Příslušníci ozbrojených složek uvedli v 50 % odpovědí, že organizovaný zločin a korupce se budou jako jev v budoucnu **vyskytovat na určité úrovni s malými výkyvy četnosti** a v 50 % odpovědí uvedli, že se jmenované jevy budou v **budoucnu vyskytovat stále častěji**. Odpověď, že jevy v budoucnu **vymizí – budou eliminovány**, ne zvolil nikdo ze skupiny (viz graf č. 29).

graf 29

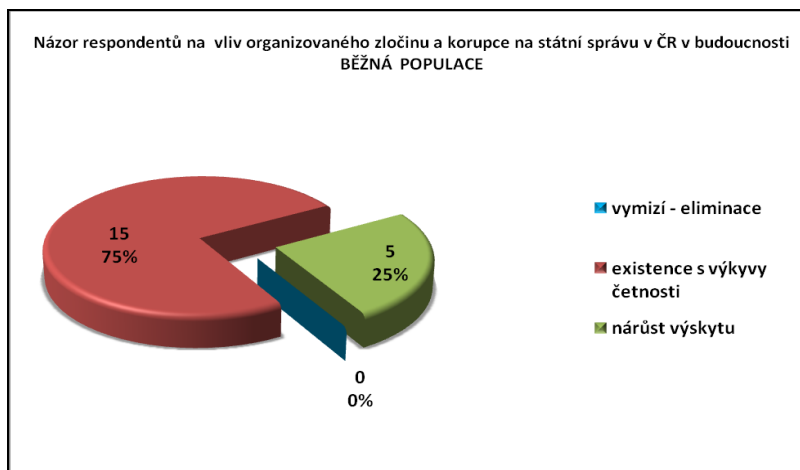

graf 30

Úředníci veřejné správy měli na tuto otázku odlišný názor. V 85 % odpovědí uvedli, že se vliv organizovaného zločinu a korupce bude v budoucnu vyskytovat **na určité úrovni s malými výkyvy četnosti**. **Nárůst výskytu jevu** v budoucnosti očekává pouze 15 % respondentů. Odpověď, že jev v budoucnu **vymizí – bude eliminován** v této skupině také **nikdo neoznačil**. Z výsledků je patrné, že skupina úředníků veřejné správy vidí budoucnost v tomto ohledu podstatně optimističtější, než příslušníci ozbrojených složek (viz graf č. 30).

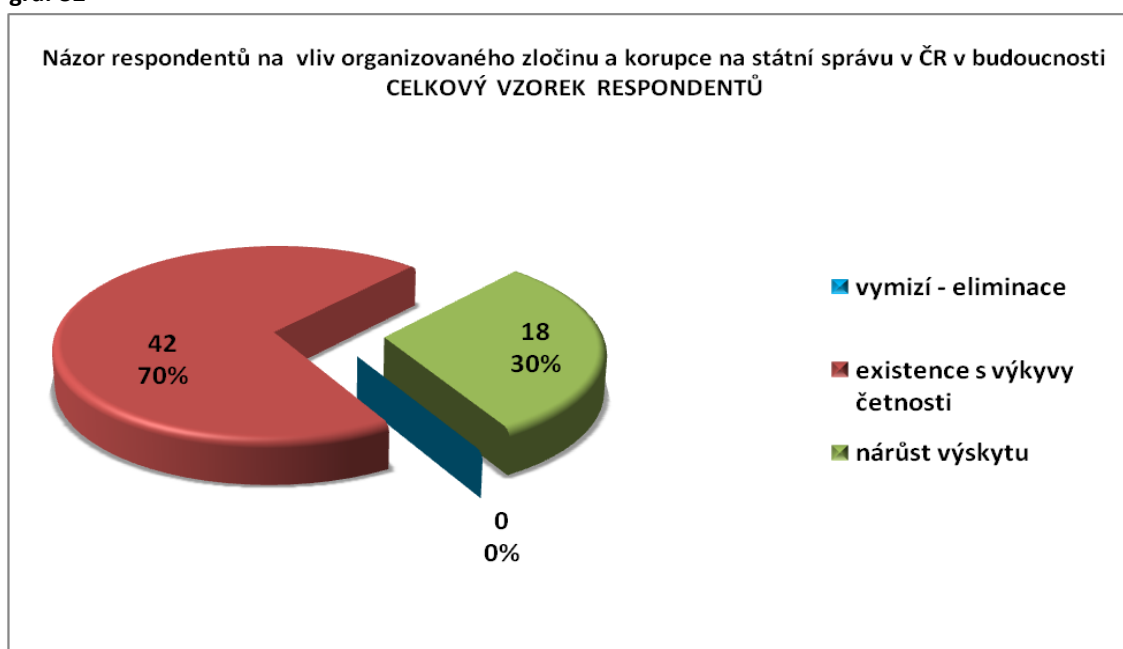
graf 31

Skupina respondentů běžné populace uvedla následující odpovědi: skutečnost, že se vliv organizovaného zločinu a korupce bude ve státní správě ČR vyskytovat **na určité úrovni s malými výkyvy četnosti**, označilo 75 % respondentů. Odpověď, že výskyt jevu bude **v budoucnu narůstat**, označilo 25 % respondentů. Nikdo z respondentů neoznačil možnost, že jev vymizí – bude eliminován (viz graf č. 31).

U *celkové skupiny respondentů* je situace následující: 70 % respondentů předpokládá, že vliv struktur organizovaného zločinu a korupční jednání ve státní správě ČR se bude v budoucnu vyskytovat na určité úrovni s malými výkyvy četnosti. 30 % respondentů pak předpokládá, že se tento jev bude vyskytovat stále častěji. **Nikdo z respondentů nepředpokládá, že dojde k vymizení či eliminaci jevu** (viz graf č. 32).

graf 32

Celkově lze výsledky hodnotit jako uspokojivé. Jelikož nikdo z respondentů neoznačil odpověď, že vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu ČR bude v budoucnosti eliminován, lze vzhledem teoretickým znalostem a odhadům sdělit, že respondenti hodnotí budoucí vývoj jevu velmi reálně. Dalším pozitivním faktem je vzhledem ke skutečnosti, že boj proti organizovanému zločinu a korupci spadá z velké části pod resorty obecně nazývané jako ozbrojené složky, že právě respondenti z této skupiny jev nepodceňují a hodnotí ho více než ostatní skupiny tak, že by mohlo dojít k jeho častějšímu výskytu. Pokud by byla situace opačná, tedy že by ozbrojené složky tento jev do budoucna podceňovaly a jiné části společnosti by je považovaly za nekontrolovaně se šířící nebezpečí, mohlo by se jednat o jeden z důvodů vzniku tenzí ve společnosti.

10.8.8 Efektivita prostředků k předcházení korupce

Jednou z důležitých otázek je hodnocení efektivy prostředků a opatření vedoucích k předcházení korupčního jednání z hlediska srovnání názorů jednotlivých skupin respondentů. Výsledky této otázky mají poukázat na skutečnost, zda příslušníci ozbrojených složek, úředníků veřejné správy a běžné populace mají podobný názor v užívání represivních a preventivních opatření proti korupci. Případný rozdíl mezi názory by mohl v případě rozmachu korupčního jednání být příčinou nedůvěry a kritiky orgánů, jejichž úkolem je s korupcí bojovat.

K tomuto účelu byla vytvořena otázka, která měla následující podobu:

Nejefektivnějším prostředkem k předcházení korupce je dle vás:

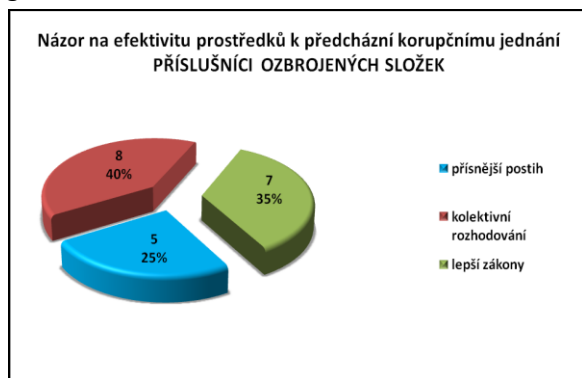
- a) přísnější postih
- b) snížení vlivu jednotlivců při rozhodování (zavedení principu kolektivního rozhodování)
- c) lepší zákony

Vyhodnocením odpovědí byly zjištěny následující skutečnosti:

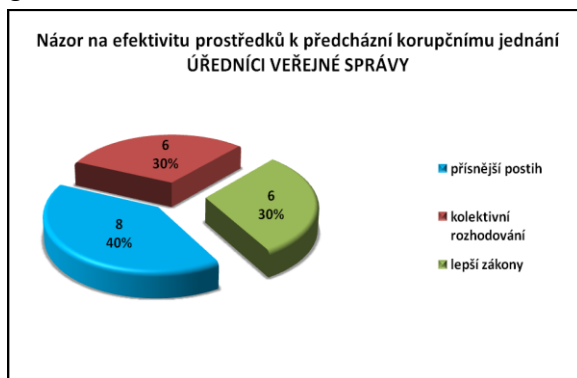
Skupina respondentů z řad *příslušníků ozbrojených složek* uvedla následující odpovědi: **40 %** respondentů uvedlo, že za nejefektivnější prostředek proti korupci považují **snížení vlivu jednotlivců při rozhodování a zavedení principu kolektivního rozhodování**. **35 %** respondentů z této skupiny uvedlo, že nejefektivnějším prostředkem je **přijetí**

„lepší“ zákonů. 25 % respondentů uvedlo, že za nejefektivnější formu považují **uplatnění přísnějších postihů** korupčního jednání (viz. graf č. 33).

graf 33

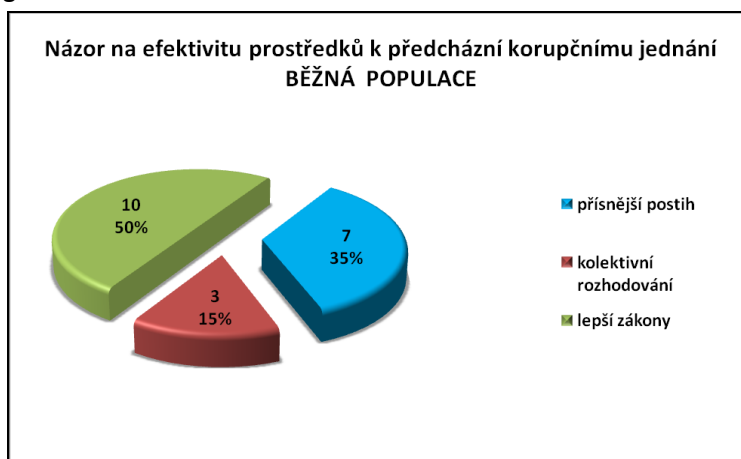

graf 34

Skupina úředníků veřejné správy: 40 % uvedlo, že nejefektivnějším prostředkem k potlačování korupce je **přísnější postih** takového jednání. 30 % spatřuje největší efektivitu v **přijetí „lepší“ zákonů** proti korupci a 30 % respondentů považuje za nejefektivnější přijetí opatření **snížující vliv jedinců při rozhodování** a **zavedení principu kolektivního rozhodování** (viz graf č. 34).

graf 35

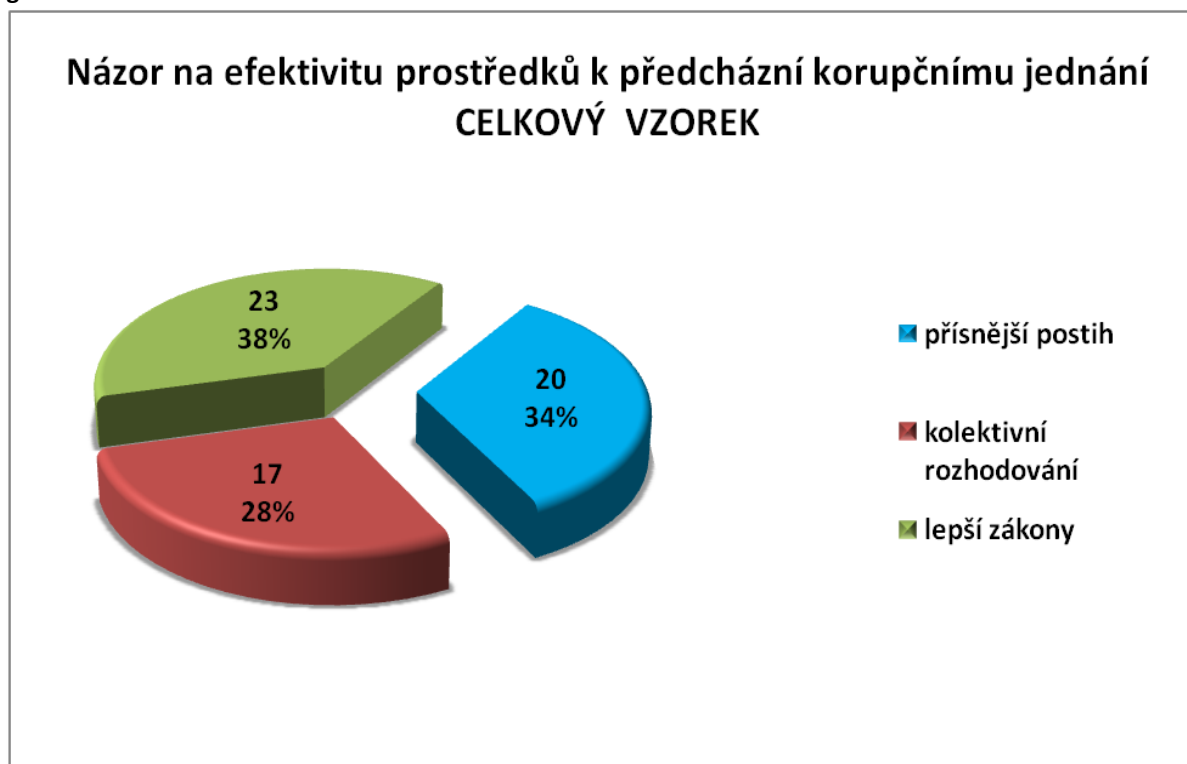
Príslušníci běžné populace odpovídali tak, že v 50 % uvedli jako nejefektivnější prostředek **přijetí „lepší“ zákonů**. V 35 % odpovědi uvedli **uplatňování přísnějších postihů** a v 15 % zavedení opatření na **snížení vlivu jednotlivců při rozhodování** a **zavedení principu kolektivního rozhodování** (viz graf č. 35).

Porovnáním odpovědí bylo dosaženo velmi zajímavých a neočekávaných zjištění. Nevyřčeným předpokladem bylo, že **příslušníci ozbrojených složek budou volat po zavedení „lepších“ zákonů, které by jim pomohly bojovat proti korupci.** Tento předpoklad se nenaplnil, namísto toho největší část z nich (40 %) volila opatření preventivního charakteru a to snížení vlivu jednotlivců a zavedení principu kolektivního rozhodování.

U *skupiny úředníků* bylo nevyřčeným předpokladem, že **budou díky svým pracovním zkušenostem volit nejčastěji za nejúčinnější prostředek, takový, který je preventivního charakteru a který spočívá ve snižování vlivu jednotlivců při rozhodování.** Tento předpoklad se rovněž nenaplnil a úředníci jako nejúčinnější uvedli **represivní typ opatření spočívající v přísnějším postihu případů korupce (40 %).**

U *skupiny běžné populace* se předpokládalo, že budou respondenti nejčastěji volit represivní typ opatření, tedy přísnější postih. Ani tento předpoklad se však nenaplnil. Většina respondentů překvapivě označila za nejefektivnější prostředek proti korupci **přijetí „lepších“ zákonů (50 %)**!

graf 36

Na závěr jsou uvedeny výsledky *celkového vzorku* respondentů. Na nich je vidět, že po sečtení dílčích hodnot se rozdíl mezi počty jednotlivých odpovědí stírají a jsou rozděleny velmi pravidelně. **Nejčastěji, v 38 %** odpovědí uvedli respondenti, že jako nejefektivnější opatření proti korupci vidí **přijetí „lepších“ zákonů**. Druhou nejčtenější odpovědí je s **34 % zavedení přísnějších postihů korupčního jednání** a na třetím místě s **28 %** je spatřováno jako efektivní opatření **snížení vlivu jednotlivců a zavedení principu kolektivního rozhodování** (viz graf č. 36).

Pokud jsou výsledky z celospolečenského hlediska relevantní, dokumentují, že v boji proti korupci je třeba postupovat systematicky, komplexně a to současně za využití prostředků represivního, preventivního i zákonodárského charakteru.

Jelikož nejčastější odpovědí celkového vzorku respondentů bylo v 38 % přijetí „lepších zákonů“, bude k těmto výsledkům později přihlédnuto při hodnocení otázky č. 15, která se týká stavu legislativy využitelné v boji proti organizovanému zločinu a korupci.

10.8.9 Efektivita legislativních prostředků

V předchozí otázce byl proveden dotaz na efektivitu prostředků k předcházení korupce. Z výsledků vyplynulo, že největší část respondentů (38 %) vidí jako řešení předcházení korupce zavedení „lepších“ zákonů umožňující postih korupčního jednání. Tím mají velmi pravděpodobně na mysli využití principu **generální prevence**.

V této otázce je provedeno volné navázání na problematiku otázky předchozí. Ohledně aktuálně řešené otázky byl proveden dotaz, zda současné právní normy obsahují účinné nástroje v boji proti organizovanému zločinu a korupci.

K tomuto účelu byla vytvořena následující otázka:

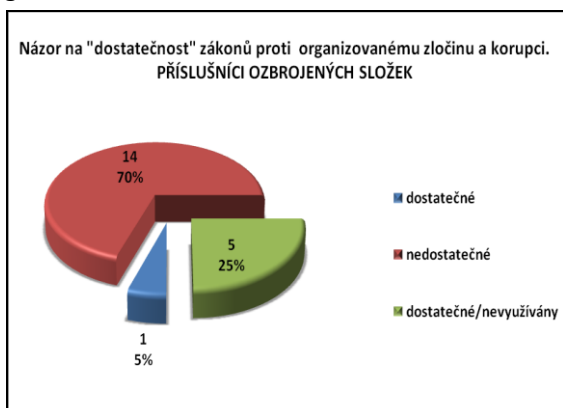
Domníváte se, že současné zákony v ČR obsahují účinné nástroje v boji proti organizovanému zločinu a korupci?

- a) ano
- b) ne
- c) ano, zákony jsou dostatečné, ale nejsou příliš využívány.

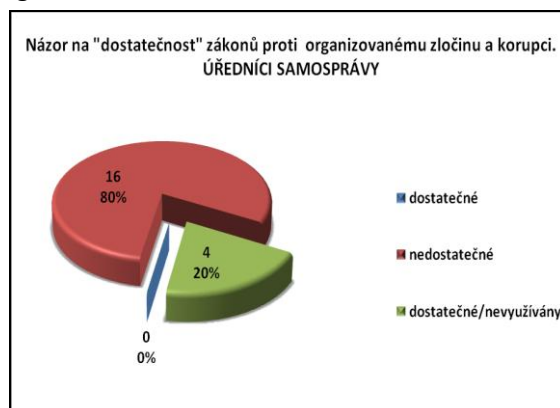
Vyhodnocením odpovědí byly zjištěny následující výsledky:

Příslušníci ozbrojených složek uvedli v 70 %, že současné zákony **neobsahují účinné nástroje proti korupci a organizovanému zločinu**, 25 % uvedlo, že účinné nástroje obsahují, ale nejsou využívány, 5 % uvedlo, že jsou současné zákony ve zmiňovaném směru dostatečné (viz graf č. 37).

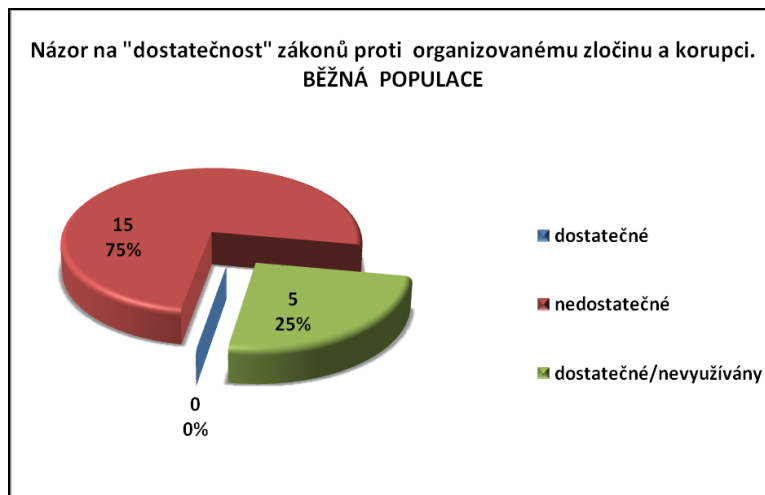
graf 37

graf 38

graf 39

Úředníci samosprávy uvedli v 80 %, že současné zákony neobsahují účinné nástroje proti organizovanému zločinu a korupci, 20 % úředníků uvedlo, že zákony jsou v tomto směru vyhovující, ale nejsou dostatečně využívány. Odpověď, že zákony jsou vyhovující nepoužil nikdo (viz graf č. 38).

Příslušníci běžné populace uvedli v 75 %, že zákony proti organizovanému zločinu a korupci nejsou dostatečné a v 25 % uvedli, že zákony obsahují účinné nástroje, ale nejsou dostatečně využívány (viz graf č. 39).

Jelikož jsou výsledky všech tří skupin vzácně vyrovnané, není třeba zde uvádět výsledek **celkového vzorku**, jelikož odchylky od jednotlivých podskupin by byly zanedbatelné.

Z výsledku vyplývá, že většina respondentů je názoru, že současné zákony neobsahují účinné nástroje v boji proti organizovanému zločinu a korupci. Otázkou pak zůstává, proč v případě, kdy celá společnost pocítuje nedostatečnou podporu zákonodárců v boji proti organizovanému zločinu a korupci, je snaha o legislativní změny velmi malá.

Podle výsledku této otázky panují mezi všemi skupinami respondentů, kteří náleží díky profesi k odborné i laické veřejnosti, shodné názory. Existuje jedno možné vysvětlení, které již bylo uvedeno v teoretické části této práce a to v kapitole 4.10 Korupce, na straně 44, kdy Němec¹⁰⁷ tvrdí, že k zavedení účinných nástrojů proti korupci a potažmo i organizovanému zločinu není díky přebujelé korupci na všech úrovních dostatečná politická vůle. Také uvádí, že v naší republice politické subjekty ve svých předvolebních programech deklarují vůli v boji proti korupci, ale ve skutečnosti bojkotují snahy o zavedení účinných mechanismů zamlžováním jejich podstaty a zdůrazňováním nedůvěry v policejní orgány.

10.8.10 Vliv sdělovacích prostředků

Jelikož sdělovací prostředky v dnešní době hrají stěžejní roli v informování občanů a formování názorů společnosti, lze důvodně předpokládat, že nejinak tomu bude ohledně názorů společnosti na existenci a míru organizovaného zločinu a korupce ve státní správě ČR. Sdělovací prostředky tak mohou hrát klíčovou roli v utváření názorů a nálad ve společnosti, například tím, že volí, které informace a jakou formou zveřejní. Nejdůležitějším faktorem je v takovém případě **časové hledisko**, kdy je možno stejnou informací způsobit v jednom čase doslova kolaps a chaos ve společnosti a v čase jiném neškodnou zmínku nedůležitého charakteru.

---

¹⁰⁷ NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy*. 2003, s. 225-226.

Média v tomto směru mohou, **čistě teoreticky**, manipulovat názory veřejnosti a to pomocí jednoduchých praktik. Jako příklad lze uvést efekt „hlučného pozadí“, kdy je zveřejněna určitá mediálně vděčná událost o které debatuje celá společnost a jiná událost je jakoby mimoděk sdělena vedle ní a bývá téměř bez povšimnutí. Tím je splněna povinnost veřejnoprávních medií o objektivním informování veřejnosti, ale pozornost je odvedena od vybraného problému k jinému.

„V dezinformačních kampaních jsou policejní novináři, kteří si rádi říkají investigativní (investigace – vyšetřování, pátrání), dokonalými profesionály. Informační hodnota a objektivita jejich reportáží se však blíží nule.“ „Takový dobře zaplacený článek pozorný čtenář časem poměrně snadno prokoukne, když zjistí, že informace sice byla v rámci reportáže pravdivá, ale další lehce ověřitelné informace chyběly. Jinými slovy byly zamlčeny.“¹⁰⁸

Pro zjištění názoru respondentů v oblasti informací získaných ze sdělovacích prostředků byla vytvořena následující otázka:

Uveďte, nějaký případ organizované kriminality, nebo korupce úředníků, o kterém jste se v poslední době dozvěděli ze sdělovacích prostředků.

Zde je třeba upozornit, že pro zjištění hlubších vazeb byl v souvislosti s touto otázkou učiněn malý „experiment“. Většina dotazníků (45 ks) byla distribuována respondentům již v měsíci listopadu 2010. Zbývajících 15 kusů dotazníku (po 5 kusech z každé skupiny respondentů) bylo ponecháno k pozdější distribuci. Tyto dotazníky byly uloženy a byl vyčkáván vhodný okamžik jejich distribuce, tedy moment, kdy média uveřejní nějaké specifické informace týkající se organizovaného zločinu, nebo korupčního jednání. Jako nejzazší termín, kdy bylo možno s distribucí vyčleněných 15-ti kusů dotazníku vyčkávat, bylo stanoveno 15. 2. 2011. Poté by byl distribuován bez ohledu na uveřejnění konkrétní kauzy.

Netrpělivě očekávaný okamžik, kdy zbylé dotazníky byly distribuovány respondentům, nastal v týdnu následujícím po 27. 1. 2011, kdy ve sdělovacích prostředcích došlo k medializaci kauzy „formou senzace“ (na kterou se vyčkávalo), která byla označena jako korupční a souvisela s veřejnou zakázkou realizovanou v době předsednictví ČR Evropské unii. Jednalo se o pronájem audiotechniky od jedné nejmenované firmy.

---

¹⁰⁸ HORÁLEK, Petr. „*Spravedlnost*“ *mocných - Kmotři a pěšáci českých mafií*. 2010, s. 169.

Vzhledem k principu presumpce nevinoty nejsou v souvislosti s touto kauzou v práci uvedena žádná jména ani názvy a událost je označena jako „kauza X“. Tento původně neplánovaný krok byl proveden proto, aby byla demonstrována míra vlivu médií na myšlení společnosti.

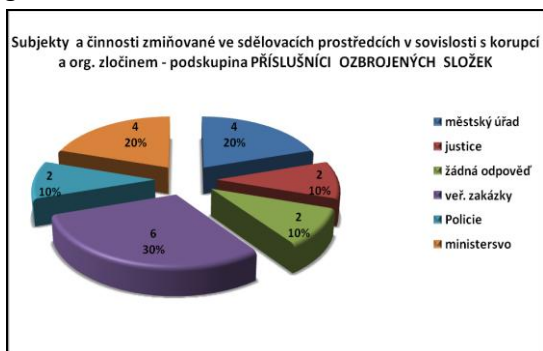
Nejprve vyhodnocení otázky z dotazníku. Respondenti byli opět hodnoceni dle jednotlivých podskupin. Odpovědi z vyčleněných dotazníků byly zařazeny dle příslušnosti k jednotlivým odpovědím. Výsledky byly následující:

Příslušníci ozbrojených složek – uvedli jako subjekty nebo činnosti, o kterých se v poslední době dozvěděli ze sdělovacích prostředků v souvislosti s organizovaným zločinem a korupcí následující: veřejné zakázky 30 %, ministerstvo 20 %, městské úřady 20 %, policie 10 %, justice 10 %, žádná odpověď nevedlo 10 % z podskupiny vzorku (viz graf č. 40).

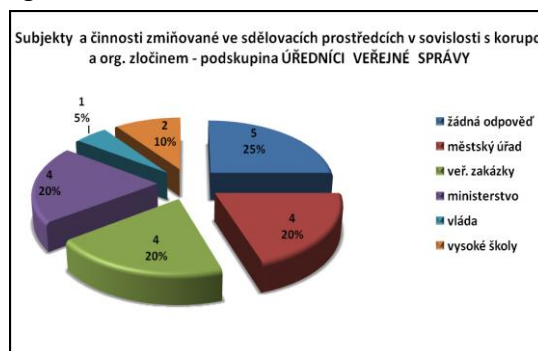
Úředníci veřejné správy – uvedli k této otázce následující odpovědi: žádná odpověď 25 %, městský úřad 20 %, veřejné zakázky 20 %, ministerstvo 20 %, vysoké školy 10 %, vláda 5 % (viz graf č. 41).

Příslušníci běžné populace – uvedli toto: ministerstvo 29 %, veřejné zakázky 24 %, vláda 24 %, policie 9 %, městský úřad 9 %, žádná odpověď 5 % (viz graf č. 42).

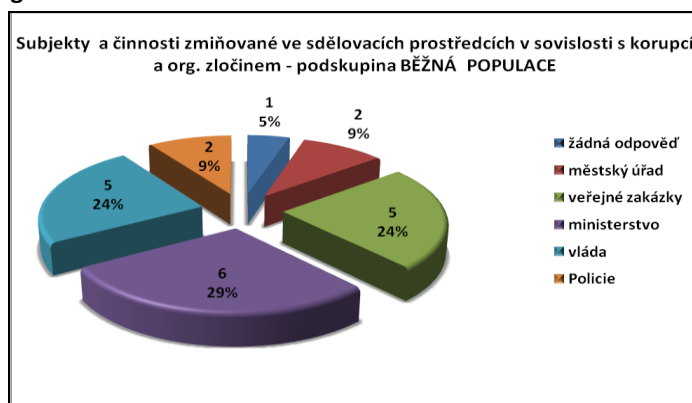
graf 40

graf 41

graf 42

Nyní k otázce „*kauzy X*“ a ke zjištění, jakým způsobem se krátce po jejím zveřejnění odrazila její medializace v názorech vybrané podskupiny respondentů. Z předchozích grafů vztahujících se k této otázce je patrné, že jednotlivé segmenty odpovědí nepřesáhly hodnotu 30 % (příslušníci ozbrojených složek – veřejné zakázky). Ohledně medializace zmiňované kauzy však došlo k naprosto odlišnému zjištění. Dotazník byl této skupině distribuován v době, kdy v médiích kulminoval počet příspěvků a diskuze kolem tohoto problému.

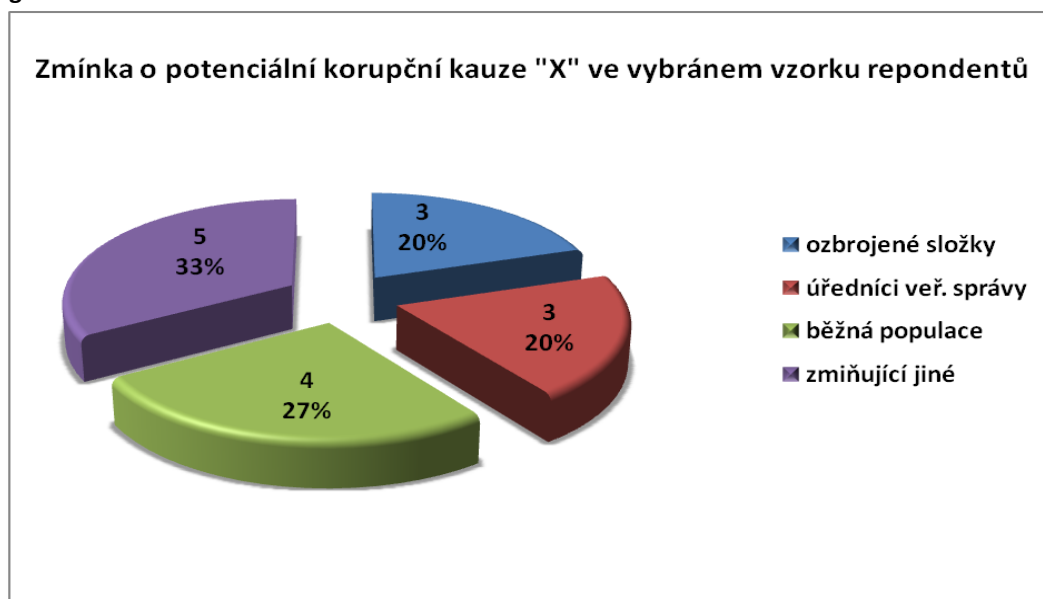
Zcela logicky se tato skutečnost odrazila v názorech respondentů a to následujícím způsobem:

Tabulka 7

	„kauza X“	%	jiné	%
ozbrojené složky	3	60	2	40
úředníci veřejné správy	3	60	2	40
běžná populace	4	80	1	20

Vybraná skupina respondentů uváděla „*kauzu X*“ v 67 % odpovědí jako případ organizované kriminality nebo korupce, o kterém se dozvěděla ze sdělovacích prostředků, ačkoli v tisku, televizním vysílání i jiných médiích byly souběžně zveřejňovány další i již dříve uváděné případy podobného charakteru. Pro znázornění procentního zastoupení jednotlivých typů respondentů v souvislosti s „*kauzou X*“ byl vytvořen následující graf č. 43. Z něho vyplývá, že nejvíce byla médii ovlivněna podskupina *běžné populace*. Po vyčlenění výsledků bylo zjištěno, že 80 % respondentů ze vzorku *běžné populace* uvádělo právě zmíněnou kauzu (viz tabulka č. 7).

graf 43

Zde je na místě připomenout již zmiňované dílo Charlese Wrighta Millese s názvem **Mocenská elita**, jehož hlavní názory prezentuje Munková: „Charakteristickým rysem mocenské elity je podle Millese nemorálnost a nezodpovědnost. Protějškem mocenské elity je *masová společnost*, která nekriticky přijímá „realitu“ **prostřednictvím sdělovacích prostředků, které jsou řízeny prostřednictvím ústřední autority.**“¹⁰⁹

Dalším logickým krokem je zjištění názoru respondentů na nezávislost sdělovacích prostředků.

10.8.11 Nezávislost sdělovacích prostředků

Dalšími důležitými tématy jsou nezávislost médií a objektivita informací poskytovaných sdělovacími prostředky. Velmi důležité je zjistit, zda respondenti připouští vliv elitních mocenských skupin na nezávislost a objektivitu sdělovacích prostředků. Pokud bude výsledek kladný, tedy, že většina respondentů bude připouštět vliv mocenských struktur na sdělovací prostředky, otázkou by pak zůstalo, které klíčové struktury jsou v České republice skutečnou mocenskou elitou, která by svým působením pomocí sdělovacích prostředků mohla utvářet „realitu“.

Pro zjištění názoru respondentů byla formulována následující otázka:

Domníváte se, že sdělovací prostředky v ČR jsou de-facto v rukou elitních mocenských skupin a proto je veřejnost informována pouze o takových skutečnostech, které jsou výhodné jen k prosazování zájmů úzké skupiny mocných.

- a) ano
- b) je to možné
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) určitě ne

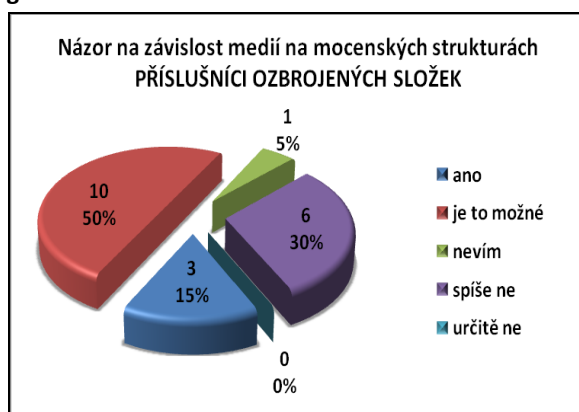
---

¹⁰⁹ MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace*. 2001, s. 107.

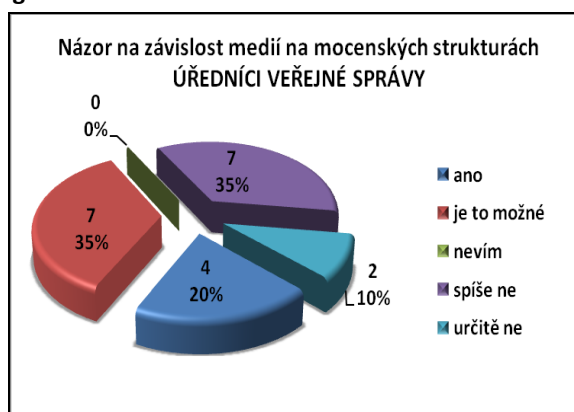
Vyhodnocením odpovědí byly zjištěny následující údaje:

Příslušníci ozbrojených složek: v otázce závislosti médií na mocenských strukturách v 50 % uvedli odpověď „je to možné“, ve 30 % uvedli „spíše ne“, v 15 % uvedli odpověď „ano“, v 5 % uvedli odpověď „nevím“. Odpověď „určitě ne“ nepoužil nikdo ze skupiny respondentů (viz graf č. 44).

graf 44

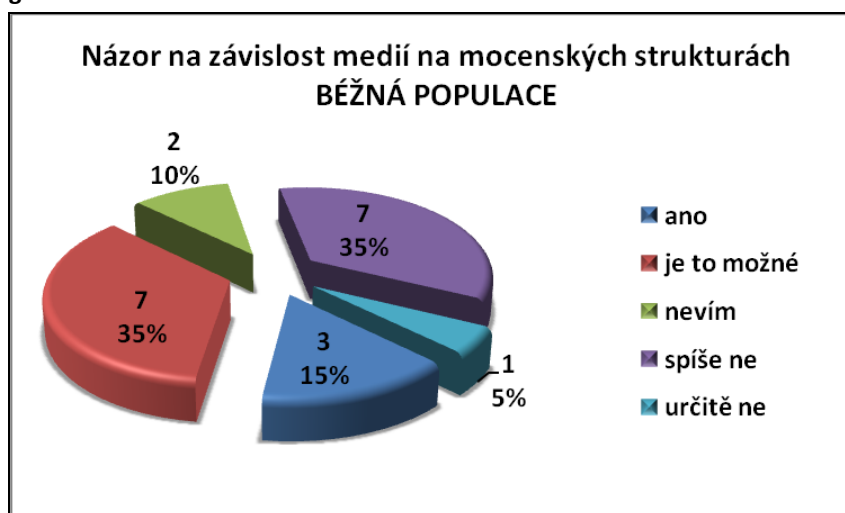
graf 45

Úředníci veřejné správy: v otázce závislosti médií na mocenských strukturách uvedli v 35 % odpověď „je to možné“, v 35 % odpověď „spíše ne“, ve 20 % „ano“, v 10 % „určitě ne“. Odpověď „nevím“ neužil nikdo ze skupiny respondentů (viz graf č. 45).

Příslušníci běžné populace: v uvedené otázce týkající se závislosti médií uváděli v 35 % odpověď „je to možné“, 35 % odpověď „spíše ne“, v 15 % uvedli odpověď „ano“, v 10 % „nevím“ a v 5 % „určitě ne“ (viz graf č. 46).

graf 46

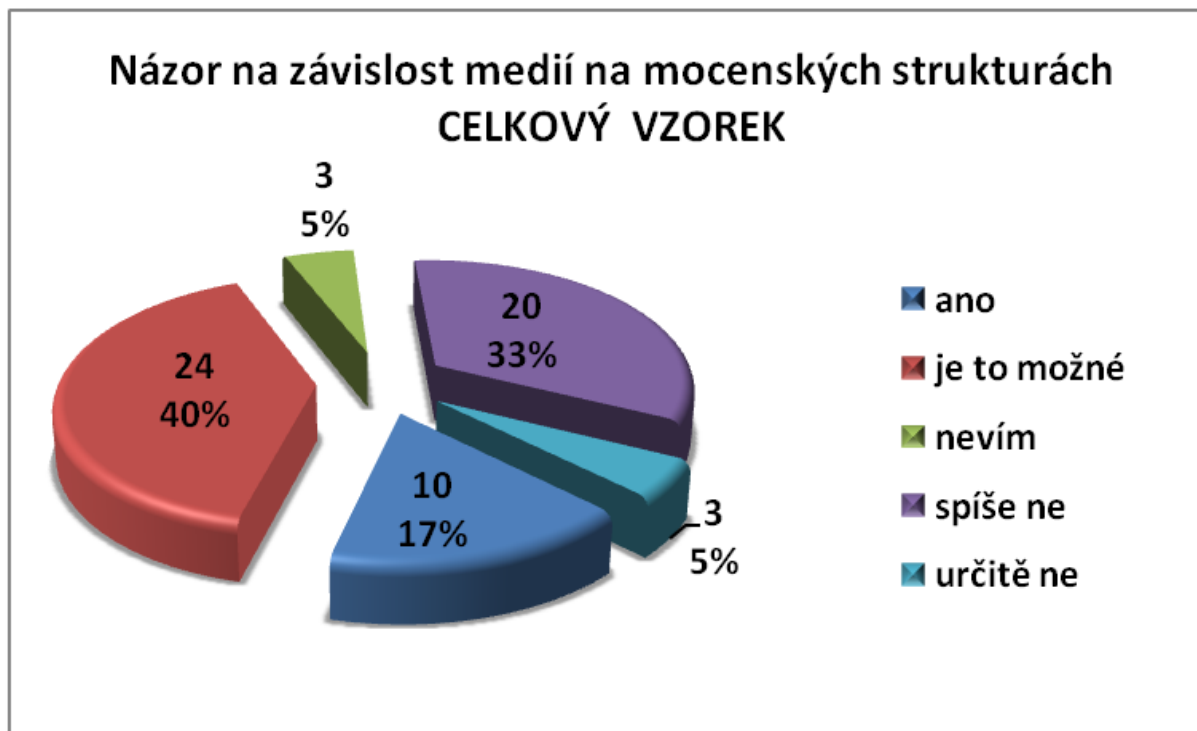

Při čtení grafů je možno zjistit, že ve všech podskupinách možnost vlivu mocenských struktur na sdělovací prostředky připustilo nejméně 50 % respondentů (součet odpovědí „ano“ a „spíše ano“). V tomto ohledu byla nejkritičtější skupina příslušníků ozbrojených složek (65 %). Tento výsledek není překvapivý, právě tento vzorek respondentů má s médii ze všech ostatních vzorků nejbohatší zkušenost. Často mohou skutečnost, kterou znají z vyšetřovacích spisů, nebo místa činu porovnávat s informacemi v médiích. V této skupině nikdo neuvedl odpověď „určitě ne“. V žádném případě se nelze divit příslušníkům ozbrojených složek, že nejsou ochotni vystupovat ve sdělovacích prostředcích. Navíc jsou mnohdy vázáni povinností mlčenlivosti.

Nejméně kritickou byla podskupina běžné populace, která připustila vliv mocenských elit na sdělovací prostředky v 50 % odpovědí a v součtu odpovědí „spíše ne“ a „určitě ne“ dosáhla vysoké hodnoty 40 %!

V kontextu již zmiňované teorie Charlese Wrighta Millese, která se týká nekritického přijímání reality masovou společností, je to velmi zajímavé zjištění.

graf 47

Při čtení hodnot *celkového vzorku* je viditelné, že 55 % respondentů připouští možnost, že sdělovací prostředky jsou ovlivněny mocenskými strukturami. 36 % z celkového počtu respondentů však tuto možnost nevidí jako reálnou (viz graf č. 47).

Společnost v ČR může pociťovat vzhledem k rozložení vzorku respondentů a jeho velikosti situaci odlišně.

10.8.12 Objektivita informací z jednotlivých medií

Posledním krokem k uzavření kauzálního kruhu tvořeným: **organizovaným zločinem, státní správou, korupcí, legislativou, vlivem a nezávislostí medií a postojem společnosti** je zjištění, který informační zdroj považují respondenti za nejobjektivnější a zejména skutečnost, zda mají teoreticky vyrovnané možnosti v přístupu k informacím.

K tomuto účelu byla vytvořena otázka, která měla konkrétní podobu:

Nejobjektivnější informace o dění v našem státu podle Vašeho názoru poskytují.

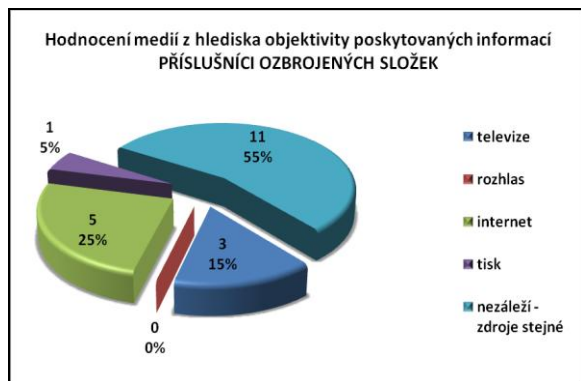
- a) televize
- b) rozhlas
- c) internet
- d) tisk
- e) vůbec na tom nezáleží, zdroje jsou vždy stejné

Příslušníci ozbrojených složek uvedli v 55 %, že na typu média **nezaleží**, protože informace jsou vždy ze stejných zdrojů, 25 % označilo za nejobjektivnější **internet** 15 % **televizi** a 5 % **tisk** (viz graf č. 48).

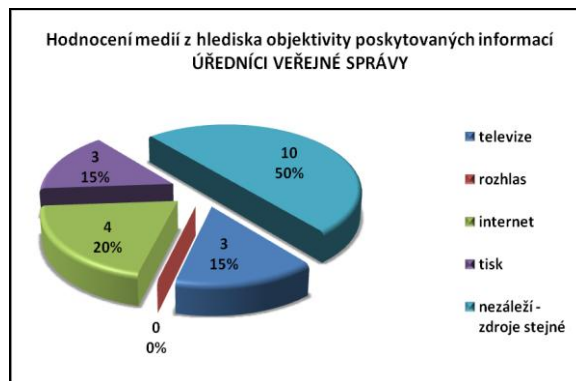
Úředníci veřejné správy uvedli v 50 %, že **nezáleží** na typu média, ve 20 % označili za nejobjektivnější **internet**, v 15 % **tisk** a **televizi** (viz graf č. 49).

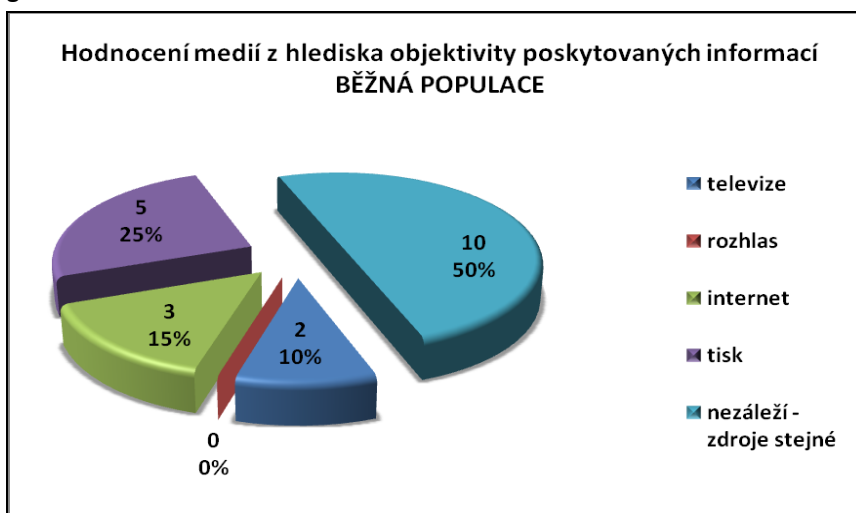
graf 48

graf 49

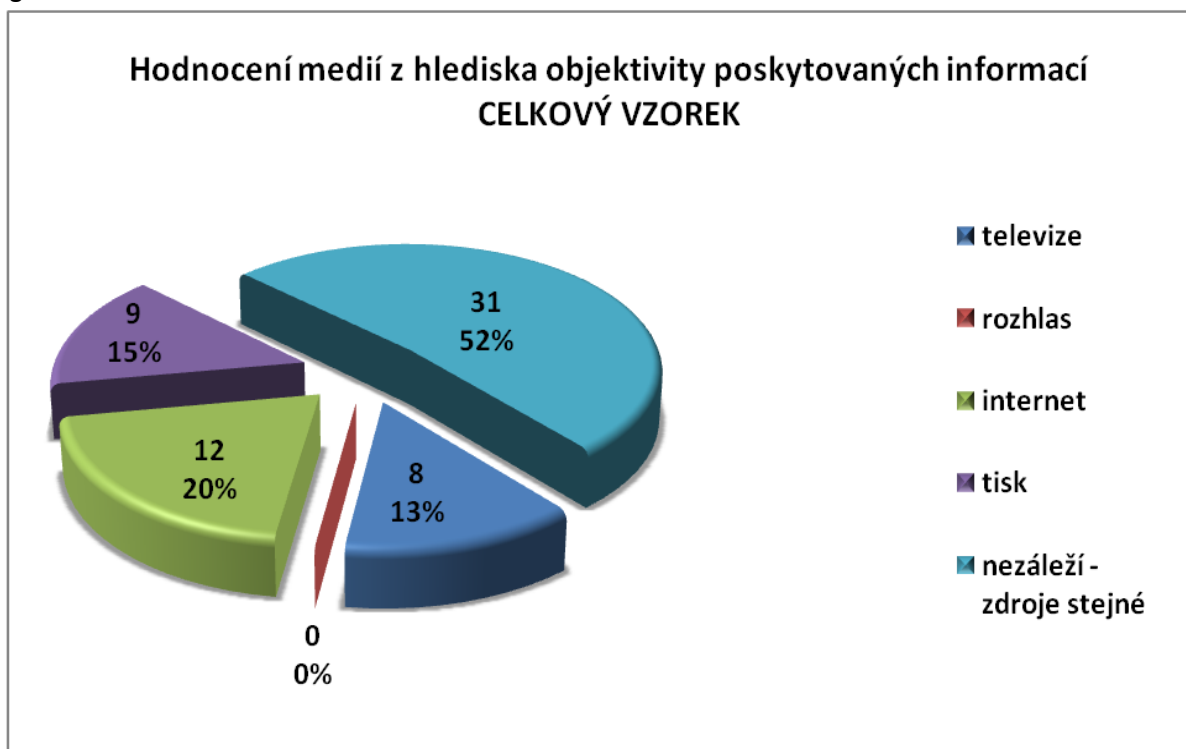

graf 50

Příslušníci běžné populace uvedli v 50 %, že **nezálež** na typu média, v 25 % označili za nejobjektivnější **tisk**, v 15 % **internet** a v 10 % **televizi** (viz graf č. 50).

graf 51

Celkový vzorek respondentů uvedl v 52 % odpovědí, že nezáleží na typu média poskytujícího informaci, 20 % považuje za neobjektivnější zdroj informací **internet**, 15 % **tisk** a 13 % **televizní vysílání** (viz graf č. 51).

Uváděné odpovědi byly mezi jednotlivými podskupinami respondentů velmi vyrovnané.

Velmi zajímavý je fakt, že ani jeden respondent neoznačil za objektivní zdroj informací **rozhlas**, přičemž je dle speciálních zákonů (např. Zák. č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému) jedním z prostředků systému varování a informování obyvatelstva o krizových stavech a jako takový má být sledován spolu s dalšími médii bezpečnostními složkami ČR v případě vzniku mimořádných událostí. Z tohoto důvodu bylo předpokládáno, že část respondentů ze skupiny *ozbrojených složek* bude odpověď „**rozhlas**“ uvádět. Tento dílčí předpoklad však nebyl naplněn.

Vyhodnocením poslední otázky bylo zjištěno, že většina respondentů (52 %) celkového vzorku má zkušenosti se systémem poskytování informací a proto, až na malé

výjimky jsou poskytované informace v různých médiích skutečně stejné. Jinak však může být chápán způsob jejich interpretace.

Mezi konkrétními informačními zdroji uvedlo nejvíce respondentů za médium poskytující nejobektivnější informace *internet* (20 %), dále *tisk* (15 %) a *televize* (13 %).

Pořadí jednotlivých médií v tomto případě není primárně sledovaným ukazatelem, tím je vyrovnanost spektra odpovědí jednotlivých podskupin, která je u této otázky na vysoké úrovni. To znamená, že všechny podskupiny respondentů chápou fungování a význam sdělovacích prostředků podobným způsobem. Dalším ukazatelem je i skutečnost, že všechny tři podskupiny mají velmi vyrovnanou možnost způsobu přístupu k informacím. Toto zjištění lze chápat ve vztahu srovnání *svobody přístupu k informacím* i *možnostem přístupu* za velmi pozitivní zjištění.

10.8.13 Vyhodnocení předpokladů

V praktické části práce bylo pomocí dotazníkového šetření a následného vyhodnocení a interpretace výsledků zjištěno několik zajímavých poznatků. Některé z nich byly konfrontovány s teoretickými východisky. V počátku práce byly stanoveny dva základní předpoklady, které byly hodnoceny primárně.

Předpoklad I.

Lze předpokládat, že více než 60 % respondentů je takového názoru, že organizovaný zločin společně s korupčním jednáním ovlivňuje státní správu ČR.

Pro ověření platnosti tohoto předpokladu byly v dotazníku uvedeny otázky číslo 5 a 6. První otázka se týkala názoru na výskyt korupce ve sférách státní správy ČR a druhá se týkala vlivu organizovaného zločinu na státní správu ČR.

Vyhodnocením odpovědí bylo zjištěno, že v otázce korupce uvedlo **92 % respondentů**, že se podle jejich názoru korupce ve státní správě vyskytuje. Hodnota kladných odpovědí přesáhla hodnotu 60 % a splnila tak předpokládanou hodnotu. V otázce vlivu organizovaného zločinu na státní správu ČR dosáhl součet kladných odpovědí (součet „ano“ a „spíše ano“) hodnoty 87 % a také splnil předpokládanou hodnotu.

Proto lze odpovědně konstatovat, že předpoklad č. 1 byl na základě provedeného šetření ověřen jako platný.

Předpoklad II.

Lze předpokládat, že více než 80 % respondentů bude vnímat možný vliv organizovaného zločinu a korupci ve státní správě jako významné riziko pro státní zřízení a demokratické principy naší společnosti.

Pro ověření platnosti tohoto předpokladu byla v dotazníku uvedena otázka č. 9, která se týkala zjištění názoru respondentů v otázce vnímání rizik spojených s možným výskytem organizovaného zločinu v oblasti státní správy a samosprávy.

Vyhodnocením odpovědí respondentů bylo zjištěno, že vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu považuje za riziko pro státní zřízení a demokratické principy celkem **97 % respondentů**, přičemž 70 % z nich takový vliv považuje za významné riziko způsobující vážný stav a 27 % z nich jej považuje za natolik závažný, že jej spojuje s nevyhnutelným rozvratem společnosti a také možností občanské války a revoluce.

Předpoklad č. 2 byl na základě provedeného šetření ověřen jako platný.

10.8.14 Shrnutí praktické části

Jak bylo možno sledovat v praktické části práce, existují dílčí problematiky, kdy mají profesně a sociálně specifické skupiny v různé míře rozdílné názory. Právě v otázkách, kde jsou rozdíly v názorech nejmarkantnější, existuje prostor pro vznik společenských tenzí mezi zástupci a představiteli veřejné správy, včetně ozbrojených složek a ostatními strukturami společnosti. Tato práce poskytuje náhled na rozdíly mezi různými segmenty společnosti v oblasti organizovaného zločinu a korupce. Výsledky ukazují rozdíly v chápání některých pojmů mezi jednotlivými podskupinami respondentů, jako součástí společnosti.

Velmi zajímavým je například srovnání chápání účinnosti prostředků boje proti korupci, kde všechny tři podskupiny (příslušníci ozbrojených složek, úředníci veřejné správy a běžná populace) uvádí naprosto rozdílné názory. Podobné rozdíly lze spatřovat i v jiných oblastech. Cílem uvedených rozborů byla demonstrace skutečnosti, že společnost v ČR není v názorech na organizovaný zločin a korupci názorově stejnorodá, navíc jednotlivé skupiny mají různou náchylnost a odolnost k manipulaci sdělovacími prostředky.

Tato zjištění nastiňují možná rizika směrem ke stabilitě naší společnosti. Při nekontrolovaném rozmachu organizovaného zločinu a korupce ve strukturách státní správy může dojít ve společnosti k tak rozdílným náladám a postojům, že v některých segmentech společnosti lze předpokládat anomické nálady. Výsledek průzkumu také ukázal, že se v každé skupině respondentů vymezila skupina osob s radikálními názory. Ta při skutečném pocítění důsledků vlivu organizovaného zločinu a korupce ve strukturách státní správy může být ještě početnější a může být hybnou silou a spouštěčem razantních a dramatických společenských změn. V této souvislosti lze spatřovat velká nebezpečí.

Takové situace mohou využít k prosazení svých zájmů společenské struktury, které dokáží ovládat sdělovací prostředky a tím doslova regulovat názory a konání většinové společnosti. Takových případů lze i v nedávné minulosti nalézt velmi mnoho.

Pokud budou pominuta výše zmíněná rizika, představuje organizovaný zločin a korupce sami o sobě vážná nebezpečí v oblasti hospodářství, měny, mezinárodních vztahů, spravedlnosti i dalších oblastech, které byly podrobně zmíněny v teoretické části práce. Z tohoto důvodu je nutné navrhování a vytváření účinných legislativních, preventivních, represivních a kontrolních nástrojů jak na úrovni národní, tak i na úrovni Evropy i jiných mezinárodních struktur.

Jak ukázala tato práce, některá opatření již byla realizována a zcela hmatatelně se promítla do trestně-právních norem, které jsou v České republice účinné.

Další změny v této oblasti lze logicky očekávat v závislosti na nových, stále se vyvíjejících formách organizované trestné činnosti.

Monitorování rozvoje a způsobů fungování organizovaného zločinu a korupce a vytváření účinných mechanismů, jak jim čelit, je jedním z velmi důležitých úkolů do budoucna.

11 Závěr

Tématem bakalářské práce je organizovaný zločin. Práce byla rozdělena na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části byly popsány základní formy organizované trestné činnosti, včetně historického vývoje některých specifických forem. Jejich vývoj v ČR za období posledních 5ti let byl dokumentován pomocí údajů uváděných ve „Zprávách o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2005, 2006, 2007, 2008 a 2009. Tento vývoj byl při tvorbě práce velmi pečlivě hodnocen, analyzován a dokumentován pomocí grafů. Porovnáním některých údajů byly také osvětleny pravděpodobné příčiny vývoje některých forem organizované trestné činnosti, jako jsou například krádeže motorových vozidel a také krádeže uměleckých a starožitných předmětů. V práci jsou také popsány hlavní subjekty kooperující na úseku boje proti organizovanému zločinu i korupci a hlavní výsledky dosavadní mezinárodní spolupráce na legislativní úrovni v oblasti boje proti organizovanému zločinu v rámci Rady Evropy i dalších dotčených orgánů.

Hlavním přínosem této části práce je dokumentace faktu, že organizovaný zločin je neustále se vyvíjející a měnící fenomén, který velmi pružně reaguje na aktuální podmínky. Takové zjištění jasně ukazuje na nutnost, aby odpovědné kruhy včas a průběžně analyzovaly vývoj organizovaného zločinu a s předstihem navrhovaly a aplikovaly příslušná účinná opatření, která mohou snížit možnosti zločinců v páchání škod a zejména narušování stability společnosti.

V praktické části byl proveden průzkum ohledně názoru společnosti na vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu ČR, včetně skutečnosti, zda společnost takový vliv vnímá jako riziko.

Průzkum byl realizován dotazníkovou formou a to u 60 respondentů, kteří byli pro zjištění vnitřních vztahů rozděleni do tří sociálně-profesních podskupin po 20-ti respondentech. Pro posouzení vlivu sdělovacích prostředků v souvislosti s teorií Charlese Wrighta Millese, která se týká nekritického přijímání reality masovou společností, bylo před realizací dotazníkového šetření pristoupeno k dvoufázové distribuci dotazníků, kdy 45 kusů bylo distribuováno již v měsíci listopadu 2010. Distribuce zbytku 15-ti dotazníků byla odložena na pozdější dobu. Toto rozhodnutí se stalo nejzávažnějším momentem, kdy

vyčkávání na okamžik vhodné distribuce bylo pro včasné dokončení praktické části bakalářské práce velmi stresující záležitostí.

Hlavním přínosem této části je potvrzení předpokladu, že respondenti ve velké většině jsou takového názoru, že organizovaný zločin společně s korupčním jednáním ovlivňují státní správu ČR, přičemž takový stav zároveň považují za významné riziko pro státní zřízení a demokratické principy naší společnosti. Dalším důležitým faktem je zjištění, že společnost nemá v chápání organizovaného zločinu, korupce a boji proti nim jednotný názor. Důraz byl kladen na také na posouzení role sdělovacích prostředků v souvislosti s uveřejňováním informací souvisejících s organizovaným zločinem a korupcí. V tomto ohledu lze hovořit o velmi vysoké potenciální schopnosti médií transformovat lidské myšlení. Zde je nutno upozornit, že tato vlastnost je za určitých okolností velmi jednoduše zneužitelná.

12 Návrh opatření

Na základě skutečností zjištěných v praktické části práce lze navrhopat zejména opatření legislativního charakteru. Dále pak opatření preventivní i represivní.

Průzkumem bylo zjištěno, že respondenti za jednu z nejčastějších oblastí projevu organizovaného zločinu korupce považují sféru zadávání veřejných zakázek. V této oblasti je na místě zvážení přijetí mechanismů a principů zajišťujících transparentnost veřejných zakázek. Je tím myšleno při vyhlašování, průběhu a výsledku veřejné soutěže využití kontrolních mechanismů, například prostřednictvím sítě internet, aby byl zajištěn přehled všech kroků pro zúčastněné subjekty i veřejnost po celou dobu průběhu veřejných soutěží.

Velmi důležitá je osvěta a vzdělávání společnosti v oblasti fungování organizovaného zločinu i korupce, aby byl každý schopen včas rozpoznat a definovat tyto pojmy i jejich projevy a aby byl každý občan schopen reálně zvážít rizika, která jsou s těmito fenomény spojena. Tato osvěta by měla být primárně určena pracovníkům státní správy včetně ozbrojených složek a volených představitelů, kteří se v souvislosti se svým postavením mohou stát cílovou skupinou struktur organizovaného zločinu.

Širokou veřejnost by bylo vhodné pravidelně a zejména objektivně informovat o Plánu boje s organizovaným zločinem a korupcí a výsledcích takového boje, včetně jeho přínosu společnosti. Zde jsou míněny informace o přínosu politickém, ekonomickém a společenském, aby význam přijímaných opatření pocítily a pochopily všechny segmenty společnosti a přijaly je jako pozitivní fakt.

V oblasti preventivních opatření by měly být do praxe uvedeny principy kolektivního rozhodování, aby byla v maximální možné míře omezena možnost dosažení nestandardních rozhodnutí odpovědných funkcionářů prostřednictvím působení zájmových a zločineckých struktur na jednotlivce s rozhodovacími pravomocemi.

Co se týká legislativních opatření, je třeba zvažovat v souvislosti s vývojem organizovaného zločinu i nové formy boje proti němu. Těmto vývojovým trendům přizpůsobovat legislativní rámec jak v úrovni národní, tak nadnárodní.

Primět orgány a úřady k sumarizaci rizik plynoucích z výskytu organizovaného zločinu a korupce a návrhu konkrétních opatření „ze spodu nahoru“ směrem k potlačení jejich vlivu například přijetím návrhů „de lege ferenda“ v oblasti legislativních změn.

V neposlední řadě vytvořit nástroje pro účinné odhalování a rozkrývání struktur organizovaného zločinu, cíle jeho zájmu a nezákonné snahy přísně trestat v souladu s principy generální prevence.

13 Použité zdroje

- HORÁLEK, Petr. „*Spravedlnost*“ *mocných – Kmotři a pěšáci českých mafií*. Vyd. 1. Krásná Lípa: Marek Belza, 2010. ISBN 978-80-87116-11-1.
- CHMELÍK, Jan, aj. *Pozornost, úplatek a korupce*. Vyd. 1. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-434-X.
- CHMELÍK, Jan, aj. *Úvod do hospodářské kriminality*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-13-X.
- KAISER, Günter. *Kriminologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1994. ISBN 80-7179-002-8.
- LUNDE, Paul. *Organizovaný zločin. Zasvěcený průvodce nejúspěšnějším odvětvím světa*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2009. ISBN 978-80-204-1997-2.
- MINISTERSTVO VNITRA. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2009*.
- MUNKOVÁ, Gabriela. *Sociální deviace*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0279-2.
- NĚMEC, Miroslav. *Mafie a zločinecké gangy: aktuální problémy vzniku, výskytu a působení zločineckých gangů a mafií a boj proti nim*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2003. ISBN 80-7317-026-4.
- NĚMEC, Miroslav. *Organizovaný zločin: Aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 1995. ISBN 80-206-0472-3.
- NOVOTNÝ, Oto, aj. *Kriminologie*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. ISBN 80-86432-08-4.
- NOŽINA, Miroslav. *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2003. ISBN 80-7312-018-6.
- SCHEINOST, Miroslav, aj. *Organizovaný zločin a korupce v dokumentech OSN a Rady Evropy: sborník dokumentů OSN a Rady Evropy k problematice organizovaného a transnacionálního zločinu, korupce a konfiskace výnosů ze zločinu. II. Díl*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995.
- SCHEINOST, Miroslav. *Organizovaná kriminalita z pohledu kriminologie a trestního práva: sborník studií k problematice organizované kriminality*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1996. ISBN 80-86008-07-X.
- SCHEINOST, Miroslav. *Výzkum struktury, forem a možností postihu organizovaného zločinu v České republice*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. ISBN 80-86008-32-0.

- SOUTHWELL, David. *Historie organizovaného zločinu: pravdivý příběh o tajemstvích dnešního podsvětí*. Vyd. 1. Praha: Fortuna Libri, 2009. ISBN 978-80-7321-466-1
- STRAUS, Jiří, aj. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-40-7
- ŠTURMA, Pavel, aj. *Mezinárodní a evropské instrumenty proti terorismu a organizovanému zločinu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-305-1

14 Seznam příloh

- Příloha A - dotazník
- Příloha B - CD

15 Přílohy

15. 1 Příloha A - dotazník

Dotazník k bakalářské práci na téma: organizovaný zločin

Student: Josef Penz

Instrukce:

Při vyplňování jednotlivých otázek volte prosím **vždy jen jednu odpověď**, která nejlépe vyhovuje vašemu názoru. V otázkách, kde uvádím pojem „korupce“ je myšleno korupční jednání spojené s organizovaným zločinem, tedy korupce velkého rozsahu a významu (např. při veřejných zakázkách). Rozhodně nemám na mysli drobné korupční jednání jednotlivců.

1. Jste:

- a) muž
- b) žena

2. Váš věk:

.....

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) základní (základní škola)
- b) střední odborné (vyučen)
- c) úplné střední (zakončeno maturitní zkouškou)
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

4. Vaše zaměstnání:

- a) úředník ve státní správě, samosprávě
- b) ozbrojené složky, např.: policie, armáda, městská policie apod.
- c) osoba samostatně výdělečně činná
- d) zaměstnanec firmy

e) jiné

5. Korupci ve státní správě ČR považujete za jev:

a) který je běžný ve všech sférách

b) který je výjimečný

c) který neexistuje

6. Máte pocit, že některá odvětví státní správy a samosprávy ČR jsou ovlivněna působením organizovaného zločinu?

a) rozhodně ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) rozhodně ne

7. Domníváte se o některých úřadech, nebo orgánech v ČR, že na nich dochází ke korupčnímu jednání? Pokud ano, uveďte, o které úřady se jedná.

.....

8. Pokud připustíte možnost, že některá odvětví státní správy a samosprávy jsou více či méně ovládána organizovaným zločinem, považujete tuto situaci jako:

a) do jisté míry běžnou ve všech státech

b) výjimečnou, která se již téměř nikde nevyskytuje

c) běžnou pouze ve státech s méně rozvinutou demokracií

9. Považujete případný vliv organizovaného zločinu a korupce na státní správu a samosprávu za:

a) bezvýznamný jev, který není příliš nebezpečný

b) velmi vážný stav, který je způsobilý narušit demokratické principy společnosti

c) stav, který nevyhnutelně vede k rozvratu společnosti, norem a státního zřízení, v krajním případě k revoluci, či občanské válce

10. Jako nejzávažnější považujete případný vliv organizovaného zločinu, či výskyt korupce ve sférách:

- a) vlády
- b) policie, armády
- c) mezinárodních vztahů a diplomacie
- d) ekonomiky, obchodu a průmyslu
- e) spravedlnosti a justice
- f) sociálních služeb a zdravotnictví
- g) školství (např. neoprávněné získání vysokoškolského titulu)
- h) veřejných zakázek

11. Pokud se domníváte, že existuje korupce a vliv organizovaného zločinu na státní správu ČR a samosprávu, máte názor, že tento jev do budoucna:

- a) bude eliminován – vymizí
- b) bude vždy na určité úrovni s malými výkyvy četnosti
- c) bude se vyskytovat stále častěji

12. Nejefektivnějším prostředkem k předcházení korupce je dle vás:

- a) přísnější postih
- b) snížení vlivu jednotlivců při rozhodování (zavedení principu kolektivního rozhodování)
- c) lepší zákony

13. Uveďte, nějaký případ organizované kriminality, nebo korupce úředníků, o kterém jste se v poslední době dozvěděli ze sdělovacích prostředků.

.....

14. Domníváte se, že sdělovací prostředky v ČR jsou de-facto v rukou elitních mocenských skupin a proto je veřejnost informována pouze o takových skutečnostech, které jsou výhodné jen k prosazování zájmů úzké skupiny mocných.

- a) ano
- b) je to možné
- c) nevím
- d) spíše ne
- e) určitě ne

15. Domníváte se, že současné zákony v ČR obsahují účinné nástroje v boji proti organizovanému zločinu a korupci?

- a) ano
- b) ne
- c) ano, zákony jsou dostatečné, ale nejsou příliš využívány

16. Nejobjektivnější informace o dění v našem státu podle Vašeho názoru poskytují.

- a) televize
- b) rozhlas
- c) internet
- d) tisk
- e) vůbec na tom nezáleží, zdroje jsou vždy stejné